

หน่วยที่ 5

ประเทศไทยกับการลงทุนระหว่างประเทศ

รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา

ชื่อ

วุฒิ

ตำแหน่ง

หน่วยที่ปรับปรุง

รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จักรกฤษณ์ ดวงพิสดรา

บธ.บ., Master of Transport Management (MTM), Ph.D. (Economics)

อาจารย์ประจำคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยที่ 5

แผนการสอนประจำหน่วย

ชุดวิชา ไทยในเศรษฐกิจโลก

หน่วยที่ 5 ประเทศไทยกับการลงทุนระหว่างประเทศ

ตอนที่

- 5.1 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ
- 5.2 นโยบายการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศ
- 5.3 การลงทุนโดยตรงจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่และการลงทุนของไทยในต่างประเทศ

แนวคิด

1. การลงทุนระหว่างประเทศมีส่วนสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าไปประกอบธุรกิจในตลาดใหม่ ทำให้การผลิตสินค้าและบริการได้ในต้นทุนที่ต่ำลง เข้าถึงเทคโนโลยี วัตถุดิบ แรงงาน และแหล่งเงินทุนได้สะดวกมากขึ้น ขณะเดียวกันประเทศผู้รับการลงทุนก็มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยให้ภาคเอกชนและภาครัฐของประเทศผู้รับการลงทุนได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ เงินทุน ทักษะการจัดการ และการผลิต ตลอดจนสามารถปรับโครงสร้างสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้นในระดับราคาที่ถูกลง โดยการลงทุนระหว่างประเทศสามารถทำได้ในหลายลักษณะ อาทิ การร่วมทุน การเข้าไปซื้อกิจการ การเข้าไปจัดตั้งกิจการให้ในต่างประเทศ และการไปจับมือเป็นพันธมิตรทางการตลาดกับคู่ค้าในต่างประเทศ
2. ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องนับเป็นเวลากว่า 5 ทศวรรษ โดยในระยะแรกของการให้การส่งเสริมการลงทุนจะเน้นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยและเอกชนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าและบริการเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม การส่งออก การใช้ทุน แรงงาน และวัตถุดิบภายในประเทศมาก โดยให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในด้านต่างๆ อาทิ การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้า ภาษีเงินได้นิติบุคคล การหักค่าใช้จ่ายรายการอื่นๆ เพื่อลดภาระภาษีที่ต้องเสีย และการให้หลักประกันและคุ้มครองการลงทุน เป็นต้น จนกระทั่งในระยะหลังประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริมให้เอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ เพื่อแสวงหาวัตถุดิบที่ไทยขาดแคลน ขยายตลาดให้กับสินค้าหรือบริการในประเทศ และรักษาฐานตลาดหรือขยายตลาดสินค้าไทยในตลาดโลก

3. การจัดการด้านการลงทุนระหว่างประเทศจำเป็นต้องให้ความสำคัญทั้งการลงทุนต่างประเทศที่ไหลเข้าประเทศ และการลงทุนของคนในประเทศที่ไหลออกไปต่างประเทศ เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบด้านบวกและด้านลบจากการลงทุนระหว่างประเทศ โดยผลกระทบด้านบวกเกิดจากการนำเงินลงทุนมาช่วยเพิ่มระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการ และส่งเสริมการเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการลงทุน ขณะที่ผลกระทบด้านลบเกิดจากการการเพิ่มระดับการแข่งขันกับผู้ลงทุนท้องถิ่น การแย่งใช้ทรัพยากรการผลิตและวัตถุดิบ และการเพิ่มขึ้นของมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาหน่วยที่ 5 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความสำคัญและประเภทของการลงทุนระหว่างประเทศ
2. อธิบายนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศ
3. อธิบายผลกระทบด้านบวกและด้านลบของการลงทุนระหว่างประเทศ

กิจกรรมระหว่างเรียน

1. ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนหน่วยที่ 5
2. ศึกษาเอกสารการสอนตอนที่ 5.1-5.3
3. ปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมายในเอกสารการสอน
4. ทำแบบประเมินผลตนเองหลังเรียนหน่วยที่ 5

สื่อการสอน

1. เอกสารการสอน
2. แบบฝึกปฏิบัติ

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน
2. ประเมินผลจากกิจกรรมและแนวตอบทำเรื่อง
3. ประเมินผลจากการสอบไล่ประจำภาคการศึกษา

เมื่ออ่านแผนการสอนแล้ว ขอให้ทำแบบประเมินผลตนเองก่อนเรียนหน่วยที่ 5 ในแบบฝึกปฏิบัติ แล้วจึงศึกษาเอกสารการสอนต่อไป

ความนำ

ในหน่วยที่ 5 อธิบายถึงภาพรวมของการลงทุนระหว่างประเทศ โดยเริ่มต้นจากแนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ ความหมายและบทบาทของการลงทุนระหว่างประเทศ รูปแบบต่างๆ ของการลงทุนระหว่างประเทศ การลงทุนระหว่างประเทศของโลก และการลงทุนระหว่างประเทศของไทย โดยการลงทุนระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่รัฐบาลของไทยและนานาประเทศให้ความสำคัญในระดับสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจการลงทุน การค้า อุตสาหกรรม และการจ้างงานของประเทศ โดยใช้มาตรการส่งเสริมด้านการลดหย่อนหรือยกเว้นการเก็บภาษี การอำนวยความสะดวกในการประกอบธุรกิจ รวมทั้งมาตรการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนประเภทอื่นๆ

ในการทำความเข้าใจกับการลงทุนระหว่างประเทศ ควรศึกษาการลงทุนโดยตรงและการลงทุนโดยอ้อม รวมถึงการลงทุนต่างประเทศที่ไหลเข้าประเทศ และการลงทุนของคนในประเทศที่ไหลออกไปต่างประเทศ ตลอดจนศึกษานิยาม รูปแบบการลงทุนประเภทต่างๆ กฎระเบียบที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและจัดระเบียบการลงทุนต่างประเทศ รวมทั้งกรณีศึกษาการลงทุนระหว่างประเทศที่เป็นการลงทุนในกิจการผลิตสินค้าและบริการ เนื่องจากจะมีโอกาสและอุปสรรคในการลงทุนที่แตกต่างกัน หน่วยนี้ไม่ได้มุ่งหวังให้มีการจดจำตัวเลข แต่ต้องการให้เข้าใจลักษณะของการลงทุนระหว่างประเทศ ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนระหว่างประเทศ และผลกระทบที่เกิดจากการลงทุนระหว่างประเทศ

ตอนที่ 5.1

แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 5.1 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

- 5.1.1 ความหมาย บทบาท และแนวคิดของการลงทุนระหว่างประเทศ
- 5.1.2 รูปแบบการลงทุนระหว่างประเทศ
- 5.1.3 การลงทุนระหว่างประเทศของโลก
- 5.1.4 การลงทุนระหว่างประเทศของไทย

แนวคิด

1. การลงทุนระหว่างประเทศเป็นการที่รัฐบาลหรือเอกชนของประเทศหนึ่งนำเงินไปลงทุนเพื่อแสวงหาประโยชน์ในอีกประเทศหนึ่ง โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การลงทุนโดยตรง และการลงทุนโดยอ้อม โดยการลงทุนระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอีกประเทศหนึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน เช่น ความต้องการในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและแรงงาน ความต้องการในการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนของประเทศผู้รับการลงทุน ความต้องการกระจายความเสี่ยงในการทำธุรกิจภายในประเทศของตน และความต้องการในการได้รับค่านิยมหรือสิทธิพิเศษในการทำธุรกิจ ขณะที่ปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้รับการลงทุน เช่น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบในประเทศ ผู้รับการลงทุนมีแรงงานที่มีระดับค่าจ้างแรงงานต่ำจำนวนมากและการที่มีนโยบายสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน
2. รูปแบบการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศแบ่งเป็น (1) การลงทุนจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศอื่น (2) การลงทุนซื้อกิจการที่มีอยู่เดิม (3) การลงทุนโดยการควบรวมกิจการ (4) การนำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ และ (5) การลงทุนในรูปแบบที่มีใช้ทุน โดยการคัดเลือกรูปแบบการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศจำเป็นต้องพิจารณาถึงจุดแข็งจุดอ่อนของผู้ลงทุน รวมถึงโอกาสและอุปสรรคในประเทศผู้รับการลงทุนและผู้ร่วมลงทุนในต่างประเทศ

3. การลงทุนระหว่างประเทศของโลกมีลักษณะที่ผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจของประเทศผู้ลงทุน และเศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุน โดยรูปแบบการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นกรณีที่ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนาจะเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา เช่น เอเชีย ละตินอเมริกา และแอฟริกา โดยเฉพาะตลาดเอเชีย โดยเฉพาะเอเชียตะวันออก อาเซียน และเอเชียใต้ เป็นภูมิภาคที่รับการลงทุนจากต่างประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับทวีปอื่น ขณะที่ประเทศผู้ลงทุนที่นำเงินออกไปลงทุนในต่างประเทศจะเป็นประเทศในภูมิภาคอเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชียตะวันออก รวมถึงประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน นอกจากนี้ การลงทุนระหว่างประเทศของบรรษัทข้ามชาติจะอยู่ภายใต้ระบบโซ่คุณค่าโลกที่การเชื่อมโยงอุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำ และอุตสาหกรรมปลายน้ำเข้าด้วยกัน
4. การลงทุนระหว่างประเทศของไทยประกอบด้วย (1) การลงทุนของต่างประเทศในไทย โดยกิจการที่มีผู้ลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนมากส่วนใหญ่จะเป็นกิจการผลิตเพื่อการส่งออก เช่น ยานยนต์ คอมพิวเตอร์ และอิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาจะเป็นกิจการบริการทางการเงินและประกันภัย (2) การลงทุนของไทยในต่างประเทศโดยคนไทยมีการนำเงินไปลงทุนในประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน ตลาดที่เป็นแหล่งวัตถุดิบ และเป็นแหล่งตลาดบริโภคสินค้าและบริการที่มีการเติบโต

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 5.1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายความหมายและบทบาทของการลงทุนระหว่างประเทศ
2. อธิบายรูปแบบการลงทุนระหว่างประเทศประเภทต่างๆ ได้
3. อธิบายกลุ่มประเทศที่สำคัญในโลกที่เป็นผู้ลงทุนและผู้รับการลงทุนระหว่างประเทศได้
4. อธิบายลักษณะของการลงทุนของต่างประเทศในไทยและการลงทุนของไทยในต่างประเทศได้

เรื่องที่ 5.1.1

ความหมาย บทบาท และแนวคิดของการลงทุนระหว่างประเทศ

ความหมายของการลงทุนระหว่างประเทศ

การลงทุนระหว่างประเทศ (international investment) เป็นส่วนสำคัญของระบบเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยการลงทุนระหว่างประเทศหมายถึงการที่รัฐบาลหรือเอกชนของประเทศหนึ่งนำเงินไปลงทุนดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ในอีกประเทศหนึ่ง โดยคาดว่าจะได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนภายในประเทศของตน รวมทั้งเพื่อกระจายความเสี่ยงจากการลงทุนภายในประเทศ ทั้งนี้ผู้ลงทุนระหว่างประเทศจะต้องเผชิญความเสี่ยงอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมในประเทศผู้รับการลงทุน อาทิ ความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การผ่อนคลายการโอนย้ายเงินตราระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าตลาด และการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ ราคาสินค้าและบริการ การจ้างแรงงาน การเมือง กฎระเบียบ และโครงสร้างสังคมในประเทศผู้รับการลงทุน

การลงทุนระหว่างประเทศแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) การลงทุนโดยตรง และ (2) การลงทุนโดยอ้อม ดังนี้

1. การลงทุนโดยตรง (direct investment) เป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนและปัจจัยการผลิตจากผู้ลงทุนของประเทศหนึ่ง เช่น ผู้ลงทุนไปลงทุนยังประเทศหนึ่งในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ได้แก่ การจัดตั้งกิจการสาขา กิจการร่วมทุน กิจการในเครือ กิจการโฮลดิ้ง (กิจการที่มีการประกอบธุรกิจโดยมีรายได้จากการถือหุ้นในบริษัทอื่นเป็นหลัก) หรือกิจการใหม่ในต่างประเทศที่ผู้ลงทุนถือหุ้นทั้งหมด เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อไปประกอบกิจการและควบคุมดูแลการบริหารกิจการ รวมทั้งตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการในประเทศผู้รับการลงทุน การลงทุนระหว่างประเทศที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้จะให้ความสำคัญกับการอธิบายเรื่องของการลงทุนโดยตรงมากกว่าการลงทุนโดยอ้อม เนื่องจากเป็นการลงทุนระยะยาวและมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการลงทุน การค้า อุตสาหกรรม และการจ้างงานภายในประเทศมากกว่าการลงทุนโดยอ้อมซึ่งส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในหลักทรัพย์ที่ผู้ลงทุนไม่มีอำนาจตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการและเป็นการลงทุนระยะสั้นกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนโดยตรง

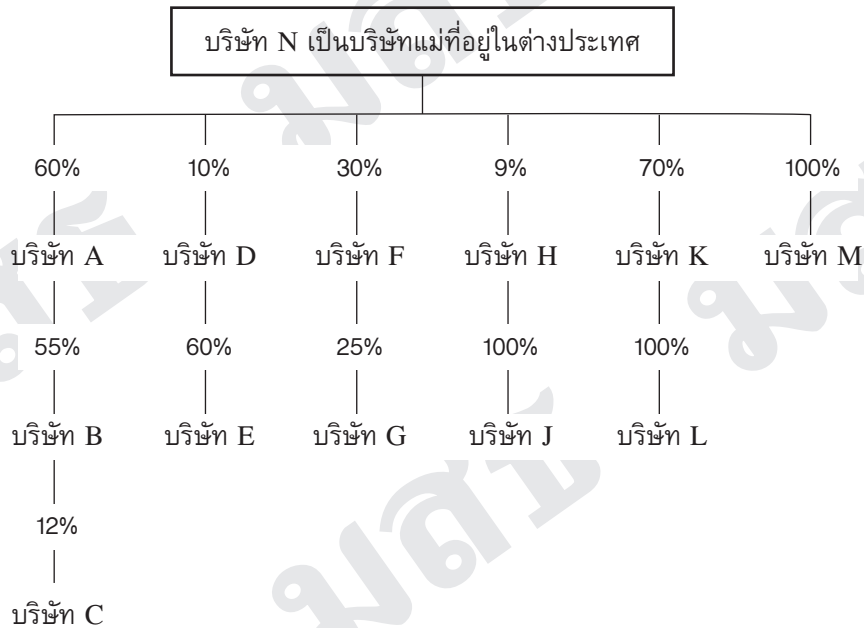
การลงทุนโดยตรงตามนิยามของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund: IMF) หมายถึง

- 1) กรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศถือหุ้นทางตรงตั้งแต่หรือมากกว่าร้อยละ 10 ของหุ้นสามัญ หรือผู้ลงทุนต่างประเทศมีสิทธิออกเสียงข้างมากในการกำหนดทิศทางการบริหารกิจการ
- 2) กรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศมีการลงทุนโดยตรงโดยจัดตั้งบริษัทย่อย (subsidiary company) หมายถึงกรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศถือหุ้นรวมกันมากกว่าร้อยละ 50 ของหุ้นสามัญ หรือกรณีที่มีสัดส่วนของกรรมการมากกว่ากึ่งหนึ่งของบริษัทเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ลงทุนต่างประเทศ

3) กรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศมีการลงทุนโดยตรงผ่านจัดตั้งบริษัทร่วม (associate company) หมายถึงกรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศถือหุ้นรวมกันตั้งแต่ร้อยละ 10 ถึงร้อยละ 50 ของหุ้นสามัญ หรือกรณีที่มีสัดส่วนของของกรรมการไม่เกินกึ่งหนึ่งของบริษัทเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้งจากผู้ลงทุนต่างประเทศ

4) กรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศมีการลงทุนโดยตรงโดยจัดตั้งกิจการสาขา (branch) หมายถึงกรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศถือหุ้นทั้งหมดของหุ้นสามัญ

จากนิยามการลงทุนโดยตรงข้างต้นสามารถแสดงรูปแบบที่เป็นไปได้ การลงทุนระหว่างประเทศตามภาพที่ 5.1 โดยกำหนดให้บริษัท N เป็นกิจการของผู้ลงทุนต่างชาติที่มีที่ตั้งในต่างประเทศและถือเป็นบริษัทแม่ที่อยู่ต่างประเทศ ซึ่งพบว่าบริษัท A, B, C, D, E, F, K และ L ถือเป็นการที่บริษัท N มีการลงทุนโดยตรง ขณะที่บริษัท G, H และ J ไม่เข้าข่ายเป็นกิจการที่บริษัท N ซึ่งเป็นผู้ลงทุนต่างประเทศเข้าไปลงทุนโดยตรง โดยมีข้อพิจารณาตงภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการลงทุนโดยตรงของผู้ลงทุนต่างประเทศ

บริษัท N เป็นกิจการของผู้ลงทุนต่างชาติที่มีที่ตั้งในต่างประเทศและถือเป็นบริษัทแม่ (parent company)

บริษัท A เป็นบริษัทย่อยของบริษัท N เนื่องจาก N ซึ่งเป็นบริษัทแม่ถือหุ้นร้อยละ 60 ของหุ้น (ซึ่งตั้งแต่ร้อยละ 50 ของหุ้นขึ้นไปถือว่าเป็นบริษัทย่อย) ทำให้ N มีอำนาจควบคุม A

บริษัท B เป็นบริษัทย่อยของบริษัท A เนื่องจาก A ถือหุ้นใน B ร้อยละ 55 ของหุ้น ทำให้ A มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของ B ขณะเดียวกัน B ก็นับเป็นบริษัทร่วมของ N ตามนิยามในกรณี

ที่ (3) เนื่องจากเมื่อรวมการลงทุนทั้งหมดของ N ใน B ผ่านทาง A แล้วมีค่าร้อยละ 33 ($60\% \times 55\%$) จึงจัดว่า B เป็นบริษัทร่วมของ N

บริษัท C เป็นบริษัทร่วมของบริษัท B เนื่องจาก B ถือหุ้นใน C เพียงร้อยละ 12 ของทุน (ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 50 ถือว่าเป็นบริษัทร่วม) อย่างไรก็ตาม A ไม่ถือว่ามีการลงทุนทางตรงใน C เนื่องจากเมื่อรวมการถือหุ้นทั้งหมดของ N ผ่านทาง A และ B ลงมาที่ C แล้วมีสัดส่วนเหลือเพียงร้อยละ 3.96 ($60\% \times 55\% \times 12\%$) จึงไม่นับว่า N มีการลงทุนทางตรงใน C

บริษัท D เป็นบริษัทร่วมของบริษัท N เนื่องจาก N ถือหุ้นใน D ร้อยละ 10 ของทุน

บริษัท E เป็นบริษัทย่อยของบริษัท D เนื่องจาก D ถือหุ้นใน E ร้อยละ 60 ของทุน ทำให้ D มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของ E อย่างไรก็ตาม ไม่ถือว่า N มีการลงทุนทางตรงใน E เนื่องจากมีสัดส่วนการลงทุนผ่านทาง D มาถึง E เหลือเพียงร้อยละ 6 ($10\% \times 60\%$) ของทุน

บริษัท F เป็นบริษัทร่วมของบริษัท N เนื่องจาก N ถือหุ้นใน F ร้อยละ 30 ของทุน

บริษัท G เป็นบริษัทร่วมของบริษัท F เนื่องจาก F ถือหุ้นใน G ร้อยละ 25 ของทุน อย่างไรก็ตาม ไม่ถือว่า N มีการลงทุนทางตรงใน G เนื่องจากมีสัดส่วนการลงทุนผ่าน F มาถึง G เหลือเพียงร้อยละ 7.5 ($30\% \times 25\%$) ของทุน

บริษัท H ไม่นับว่าเป็นบริษัทย่อยและบริษัทร่วมของบริษัท N เนื่องจาก N ถือหุ้นใน H เพียงร้อยละ 9 ของทุน นับไม่นับว่าเป็นการลงทุนโดยตรงของ H

บริษัท J เป็นสาขาของบริษัท H แต่ไม่นับว่าเป็นบริษัทย่อยและบริษัทร่วมของบริษัท N และไม่นับว่า N มีการลงทุนโดยตรงใน J

บริษัท K เป็นบริษัทย่อยของบริษัท N เนื่องจาก N ถือหุ้นร้อยละ 70 ของทุน

บริษัท L เป็นกิจการสาขาของบริษัท K และเป็นบริษัทย่อยของ N เนื่องจาก N มีสัดส่วนการถือหุ้นผ่านทาง K มาถึง L รวมแล้วคิดเป็นร้อยละ 70 ($70\% \times 100\%$)

บริษัท M เป็นกิจการสาขาของบริษัท N เนื่องจาก N ถือหุ้นร้อยละ 100 ของทุน

อย่างไรก็ตาม การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่ปฏิบัติ โดยในกรณีของไทย ธนาคารแห่งประเทศไทยนิยามการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (Thai direct investment abroad: TDI) หมายถึง ธุรกิจการลงทุนที่ผู้ลงทุนซึ่งมีถิ่นฐานในประเทศไทยมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในต่างประเทศที่เป็นกิจการในเครือ โดยที่ผู้ลงทุนถือหุ้นของกิจการในเครือหรือกิจการที่นำเงินไปลงทุนตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป ทั้งนี้ ธุรกิจการลงทุนจะครอบคลุมถึง (1) เงินลงทุนในทุนเรือนหุ้น (equity investment) (2) การกู้ยืมระหว่างบริษัทในเครือ (direct loans) (3) กำไรที่นำกลับมาลงทุน และ (4) ตราสารหนี้และสินเชื่อการค้าที่เป็นธุรกรรมระหว่างบริษัทในเครือด้วยกัน โดยนิยามของการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศข้างต้นที่กำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของกิจการในเครือไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 เป็นนิยามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยใช้สำหรับอ้างอิงในกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน รวมถึงใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำข้อมูลดุลการชำระเงินของประเทศ อย่างไรก็ตาม การกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการในเครือที่นับเป็นการลงทุนโดยตรงของหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ในประเทศไทยอาจมีความแตกต่างไปจากนิยามของ

ธนาคารแห่งประเทศไทย ตามระเบียบของหน่วยงานนั้นๆ เช่น กรมสรรพากรกำหนดสัดส่วนของการถือหุ้นของกิจการที่นับเป็นการลงทุนของกิจการในเครือในต่างประเทศไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 เป็นต้น

นอกจากการลงทุนโดยตรงจะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนและปัจจัยการผลิตแล้ว ยังมีมีการเคลื่อนย้ายบุคลากรชาวต่างประเทศ เทคโนโลยีการผลิต และการจัดการจากประเทศของผู้ลงทุนไปยังประเทศผู้รับการลงทุนด้วย การลงทุนโดยตรงมักทำในรูปของบริษัทข้ามชาติ (multinational corporation: MNC) หรือวิสาหกิจข้ามชาติ (multinational enterprise: MNE) ที่มีกิจการของบริษัทแม่ตั้งอยู่ในประเทศที่เป็นผู้ลงทุนและมีกิจการเครือข่ายตั้งอยู่ในหลายประเทศ โดยบริษัทข้ามชาติส่วนใหญ่จะมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศพัฒนาแล้ว อาทิ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น ที่มีการผลิตสินค้าและบริการหลายประเภท เช่น ยานยนต์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องจักร ปิโตรเคมี ยาและเวชภัณฑ์ อาหารและเครื่องดื่ม พลังงาน การเงิน และการธนาคาร ประกันภัย สื่อสารและโทรคมนาคม คำส่งและคำปลีก การขนส่งและโลจิสติกส์ โดยตัวอย่างของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ที่มีการไปลงทุนในนานาประเทศและไทย ได้แก่

กิจการของสหรัฐอเมริกา เช่น Exxon Mobile (พลังงาน), Chevron (พลังงาน), Citigroup (การเงิน), American International Group (การเงิน), AT&T (สื่อสาร), Pfizer (ยาและเวชภัณฑ์), Johnson & Johnson (อุปกรณ์และวัสดุการแพทย์), Microsoft (ซอฟต์แวร์), Oracle (ซอฟต์แวร์), Ford Motor (ยานยนต์), General Motors (ยานยนต์), Coca-Cola (เครื่องดื่ม), PepsiCo (เครื่องดื่ม) และ Philip Morris International (ยาสูบ) เป็นต้น

กิจการของญี่ปุ่น เช่น Toyota Motor (ยานยนต์), Nissan Motor (ยานยนต์), Honda Motor (ยานยนต์) Suzuki Motor (ยานยนต์) Isuzu Motor (ยานยนต์), Sumitomo Mitsui Financial (การเงิน) Hitashi (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), Panasonic (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), Toshiba (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), Sony (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), Mitsubishi Corporation (การค้า), Canon (อุปกรณ์สำนักงาน), Bridgestone (ยางรถยนต์), Nippon Steel (โลหะ), Ashai Glass (กระจก), Aeon (การเงิน), Nippon Express (โลจิสติกส์) และ Nippon Yusen (โลจิสติกส์)

กิจการของเยอรมนี เช่น Allianz (การเงิน), BMW Group (ยานยนต์), Siemens (เครื่องจักร), Bayer (เคมีภัณฑ์), SAP (ซอฟต์แวร์), Adidas (อุปกรณ์กีฬา) และ DHL (ขนส่งและโลจิสติกส์)

กิจการของอังกฤษ เช่น HSBC Holding (การเงิน), Prudential (การเงิน), Standard Chartered (การเงิน), Tesco (ค้าส่งค้าปลีก), GlaxoSmithKline (ยาและเวชภัณฑ์) และ Marks & Spencer (ห้างสรรพสินค้า)

กิจการของฝรั่งเศส เช่น AXA Group (การเงิน), Total (พลังงาน), L'Oreal (ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ), Christian Dior (สินค้าแฟชั่น), Hermes International (สินค้าแฟชั่น), Carrefour (ค้าส่งค้าปลีก) และ Michelin (ยางรถยนต์)

กิจการของเนเธอร์แลนด์ เช่น Royal Dutch Shell (พลังงาน), ING Group (การเงิน), Unilever (สินค้าอุปโภคบริโภค), Heineken Holding (เครื่องดื่ม) และ Ahold (ค้าส่งค้าปลีก)

กิจการของสาธารณรัฐเกาหลี เช่น Samsung Electronic (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), LG (เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์), Hyundai Motor (ยานยนต์), Kia Motors (ยานยนต์) และ Posco (โลหะ)

2. การลงทุนโดยอ้อม (portfolio investment) เป็นการเคลื่อนย้ายเงินทุนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งที่เป็นการลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงิน (financial asset) โดยผู้ลงทุนจากต่างประเทศไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการบริหารและตัดสินใจในการดำเนินงานขององค์กรของผู้ประเทศผู้รับการลงทุน เช่น การลงทุนโดยซื้อขายตราสารทุน ตราสารหนี้ ตั๋วเงิน พันธบัตรในต่างประเทศ การให้เงินกู้แก่ต่างประเทศในระยะสั้นและระยะยาว การลงทุนในหลักทรัพย์และอนุพันธ์ทางการเงินในต่างประเทศ เป็นต้น โดยผู้ลงทุนจากต่างประเทศทำการเคลื่อนย้ายเงินทุนและได้รับผลตอบแทนทางการเงินในรูปของอัตราดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนเกินมูลค่าหุ้น กำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ หรือผลตอบแทนทางการเงินรูปแบบอื่นจากหลักทรัพย์หรือพันธบัตรที่ตนเป็นผู้ถือครอง โดยผู้ลงทุนในลักษณะของการลงทุนทางอ้อมมักเป็นปัจเจกบุคคล สถาบันทางการเงิน หรือกองทุนเพื่อลงทุนต่างประเทศ (foreign investment fund) ซึ่งมีนโยบายในการนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศทั้งในตลาดเงิน ตลาดทุน ตลาดทองคำ ตลาดน้ำมัน หรืออสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีความเสี่ยงที่เกิดจากความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและความสามารถในการได้รับผลตอบแทนจากเงินที่นำไปลงทุน เช่น มูลค่าหุ้นที่เปลี่ยนแปลง อัตราดอกเบี้ยในต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลง เป็นต้น ส่วนข้อดี คือเป็นการกระจายการลงทุนออกไปนอกประเทศเพื่อลดความเสี่ยงจากเศรษฐกิจภายในประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย ตัวอย่างของกองทุนเพื่อลงทุนต่างประเทศของไทย ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ได้มีการลงทุนในรูปแบบการจัดตั้งกองทุนและให้ผู้บริโภคมาร่วมซื้อเพื่อลงทุน ได้แก่

ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อลงทุนต่างประเทศที่เน้นลงทุนในกองทุนที่บริหารงานโดยกองทุนของต่างประเทศที่นำเงินไปลงทุนในกลุ่มอุตสาหกรรมยาและเภสัชกรรม เทคโนโลยีชีวภาพ อุปกรณ์การแพทย์ และบริการสุขภาพในภูมิภาคอเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชีย

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้จัดตั้งกองทุนเพื่อลงทุนต่างประเทศเพื่อนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศที่เป็นตลาดเกิดใหม่ซึ่งมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าประเทศพัฒนาแล้ว

2. แนวคิดและบทบาทของการลงทุนระหว่างประเทศ

การลงทุนระหว่างประเทศมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศ โดยช่วยให้ธุรกิจสามารถลงทุนเข้าไปประกอบธุรกิจในตลาดใหม่ ทำการผลิตสินค้าและบริการได้ในต้นทุนที่ต่ำลง เข้าถึงเทคโนโลยี วัตถุดิบ แรงงาน และแหล่งเงินทุนได้สะดวกมากขึ้น ขณะเดียวกัน ประเทศผู้รับการลงทุนก็มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยให้ภาคเอกชนและภาครัฐของประเทศผู้รับการลงทุนได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ เงินทุน ทักษะการจัดการ และการผลิต ตลอดจนจนสามารถบริโภคสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้นในระดับราคาที่ถูกลง โดยการลงทุนระหว่างประเทศสามารถทำได้

ในหลายลักษณะ อาทิ การร่วมทุน การเข้าไปซื้อกิจการ การเข้าไปจัดตั้งกิจการใหม่ในต่างประเทศ และการไปจับมือเป็นพันธมิตรทางการตลาดกับคู่ค้าในต่างประเทศ

ปัจจัยที่ดึงดูดให้ผู้ลงทุนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอีกประเทศหนึ่งประกอบด้วย (1) ปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน (home country) และ (2) ปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้รับการลงทุน (host country) ดังนี้

ปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้ลงทุน ประกอบด้วย (1) ความต้องการในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและแรงงาน (2) ความต้องการในการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนของประเทศผู้รับการลงทุน (3) ความต้องการกระจายความเสี่ยงในการทำธุรกิจภายในประเทศของตน และ (4) ความต้องการในการได้รับค่านิยมหรือสิทธิพิเศษในการทำธุรกิจ โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความต้องการในการเข้าถึงแหล่งวัตถุดิบและแรงงาน เนื่องจากประเทศผู้ลงทุนอาจประสบภาวะขาดแคลนปัจจัยการผลิต เช่น วัตถุดิบ แรงงาน และไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนค่าแรงงานที่เพิ่มขึ้นสูงได้ ทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศซึ่งเป็นผู้ผลิตสินค้าหรือบริการต้องย้ายฐานการผลิตไปในต่างประเทศ อีกทั้งยังสามารถใช้วัตถุดิบและแรงงานของประเทศผู้รับการลงทุนได้ ตัวอย่างเช่น ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีค่าจ้างแรงงานสูงมาก ทำให้การผลิตสินค้าต่างๆ เพื่อการส่งออกจากญี่ปุ่น เช่น ยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ มีต้นทุนการผลิตที่สูงมาก ไม่สามารถแข่งขันด้านการส่งออกกับประเทศอื่นๆ ได้ ทำให้ญี่ปุ่นต้องมีการย้ายฐานการผลิตมายานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์บางประเภทมาที่ประเทศที่มีค่าแรงงานต่ำกว่า เช่น จีน อินเดีย ไทย เวียดนาม และอินโดนีเซีย เพื่อลดต้นทุนการผลิต

2. ความต้องการในการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าและการลงทุนของประเทศผู้รับการลงทุน เนื่องจากประเทศผู้ลงทุนอาจประสบปัญหาความสามารถผลิตสินค้าได้อย่างประหยัด แต่เกิดโอกาสทางการค้าและการลงทุนจากการย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศผู้รับการลงทุนที่มีการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุน อีกทั้งต้องการใช้ประโยชน์จากสิทธิประโยชน์ทางการค้า อาทิ สิทธิประโยชน์ทางการค้าเสรีที่ประเทศผู้รับการลงทุนได้รับประโยชน์จากการนำเข้าและการส่งออกไปยังประเทศคู่เจรจา สิทธิประโยชน์ทางการค้าที่ประเทศผู้รับการลงทุนได้รับในการส่งออกไปยังตลาดประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นต้น ตัวอย่างเช่น ตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมา ไทยเป็นผู้รับจ้างผลิตเสื้อผ้าแบรนด์ดังของสหรัฐอเมริกาและยุโรปจำนวนมาก เนื่องจากไทยมีข้อได้เปรียบด้านแรงงานที่มีฝีมือประณีต ค่าจ้างแรงงานไม่สูงมากนัก และได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preference: GSP) ในการส่งออกไปประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหภาพยุโรป และญี่ปุ่น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันค่าจ้างแรงงานของไทยสูงขึ้น ประกอบกับไทยถูกตัดสิทธิพิเศษ GSP เนื่องจากไทยมีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการส่งออกของไทยเพิ่มขึ้นเนื่องจากไม่ได้รับสิทธิพิเศษ GSP ทำให้มีภาวะภาษีเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 12 ถึง 17 ของมูลค่าสินค้าส่งออก ผู้ประกอบการไทยหลายรายได้รับการเรียกร้องจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสื้อผ้าในต่างประเทศให้ผู้ประกอบการไทยพิจารณาย้ายโรงงานผลิตไปตั้งในประเทศเพื่อนบ้าน อาทิ กัมพูชา เมียนมา และเวียดนาม เพื่อลดต้นทุนการผลิต ใช้ประโยชน์จากแรงงานต่างชาติที่หาได้ง่ายกว่า และใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษ GSP ที่ประเทศเพื่อนบ้านยังคงได้รับสิทธิพิเศษดังกล่าวอยู่

3. ความต้องการกระจายความเสี่ยงในการทำธุรกิจภายในประเทศของตน เนื่องจากประเทศผู้ลงทุนอาจมีความเสี่ยงในการทำธุรกิจ อาทิ มีจำนวนคู่แข่งชั้นมาก ตลาดภายในประเทศมีอัตราการเติบโตน้อยหรือมีความอึมตัว มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ในการทำอุตสาหกรรม มีกฎระเบียบและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่เอื้อต่อการขยายธุรกิจ เป็นต้น ทำให้ต้องมีการกระจายเสี่ยงในการทำธุรกิจจากภายในประเทศก้าวไปสู่การทำธุรกิจในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กรณีของชาวบ้านในชุมชนมาบตาพุดที่จังหวัดระยอง ชาวบ้านในพื้นที่เห็นว่าการทำโรงงานอุตสาหกรรมหนัก ปิโตรเลียม และโรงงานผลิตสินค้าอันตรายเข้ามาตั้งในพื้นที่มาก ทำให้คุณภาพชีวิต ทรัพยากรทางทะเล และระบบนิเวศในพื้นที่มาบตาพุดเสียไป ประกอบกับมีแรงงานจากถิ่นที่อยู่อื่นและแรงงานต่างชาตินิยมเข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในพื้นที่มาบตาพุดมากก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม โรคติดต่อ ปัญหายยะ และปัญหามลพิษทางน้ำและอากาศจากการปล่อยน้ำเสียและอากาศเป็นพิษ ทำให้ชาวบ้านที่อยู่อาศัยในพื้นที่ได้รับผลกระทบยื่นฟ้องศาลปกครองและไม่สนับสนุนการขยายกิจการของอุตสาหกรรมดังกล่าว เป็นผลให้อุตสาหกรรมต่างๆ เช่น โรงงานปิโตรเลียม โรงงานปิโตรเลียม โรงงานเหล็ก ฯลฯ ที่เคยอยู่ในพื้นที่มาบตาพุด ต้องพิจารณาหันไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านแทนเนื่องจากติดกับข้อจำกัดด้านสุขภาพประชาชนและสิ่งแวดล้อม

4. ความต้องการในการได้รับค่านิยมหรือสิทธิพิเศษในการทำธุรกิจ เช่น ชื่อเสียงกิจการ ชื่อเสียงแบรนด์ อำนาจผูกขาดของผู้ประกอบการภายในประเทศ และสิทธิพิเศษในการทำธุรกิจ ตัวอย่างเช่น กรณีกิจการผลิตเบียร์ต่างชาติของญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เดนมาร์ก และเนเธอร์แลนด์ ที่ต้องการเข้ามาทำตลาดการผลิตและจำหน่ายเบียร์ในประเทศไทยเนื่องจากไทยเป็นตลาดใหญ่และมีอัตราการเติบโตของการบริโภคเบียร์สูง แต่เนื่องจากกฎระเบียบของกระทรวงการคลังกำหนดให้ผู้ได้รับอนุญาตเป็นผู้ผลิตและขายส่งเบียร์ในไทยจะต้องเป็นบริษัทจำกัดที่จดทะเบียนตามกฎหมายไทยและมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 51 ของจำนวนหุ้นทั้งหมด ทำให้บริษัทผู้ผลิตเบียร์ต่างชาติต้องเข้าร่วมทุนกับกิจการของคนไทย โดยให้คนไทยถือหุ้นข้างมากเพื่อให้ได้รับสิทธิในการประกอบการผลิตและจำหน่ายเบียร์ให้ต่างชาติในไทยได้

ปัจจัยที่เกิดจากประเทศผู้รับการลงทุน ประกอบด้วย (1) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบในประเทศผู้รับการลงทุน (2) ประเทศผู้รับการลงทุนเป็นแหล่งที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ (3) ประเทศผู้รับการลงทุนเป็นแหล่งตลาดที่จะระบายสินค้า และ (4) ประเทศผู้รับการลงทุนมีนโยบายสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและวัตถุดิบในประเทศผู้รับการลงทุน เช่น แร่ธาตุ น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ทรัพยากรป่าไม้และเกษตร โดยทรัพยากรเหล่านี้ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์เนื่องจากประเทศผู้รับการลงทุนขาดแคลนเงินทุนและเทคโนโลยี จำเป็นต้องพึ่งพาผู้ลงทุนจากต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น สปป.ลาว เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรป่าไม้ พลังงานน้ำ สินแร่ การเกษตร แรงงาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการมีเส้นทางทางบกเชื่อมโยงสะดวกกับประเทศเพื่อนบ้าน มีนโยบายส่งเสริมต่างชาติ อาทิ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี จีน และไทย ให้เข้าไปลงทุนประกอบธุรกิจใน สปป.ลาว เพื่อส่งเสริมการจ้างงาน การส่งออก และการพัฒนาเศรษฐกิจของ สปป.ลาว ให้มีความเติบโต

โดยประเภทธุรกิจที่ สปป.ลาว ส่งเสริมให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนถือหุ้นข้างมากในบริษัทและใช้วัตถุดิบของ สปป.ลาว เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการส่งออก เช่น การสร้างเขื่อนพลังงานน้ำ เกษตรแปรรูป การทำเหมือง ธุรกิจสิ่งทอและเสื้อผ้า โรงแรมที่พัก และศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าคอนเทนเนอร์ เป็นต้น

2. ประเทศผู้รับการลงทุนเป็นแหล่งที่มีค่าจ้างแรงงานต่ำ เนื่องจากประเทศผู้รับการลงทุนมีจำนวนประชากรมาก ทำให้อัตราค่าจ้างค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับประเทศผู้ลงทุน ทำให้ประเทศผู้ลงทุนต้องการย้ายฐานการผลิตหรือเพิ่มกิจการสาขาในประเทศผู้รับการลงทุนเพื่อใช้ประโยชน์จากแรงงานที่มีราคาถูกกว่า โดยประเทศที่มีประชากรจำนวนมาก มีค่าจ้างแรงงานถูก จะพยายามใช้ปัจจัยด้านแรงงานเป็นสิ่งจูงใจให้ต่างชาติมาลงทุนตั้งโรงงานผลิตสินค้าและบริการในประเทศของตน โดยตัวอย่างประเทศที่มีจุดขายด้านแรงงานจำนวนมากและมีค่าจ้างแรงงานถูก ได้แก่ อินเดีย จีน บังกลาเทศ ปากีสถาน อินโดนีเซีย เนปาล เวียดนาม ฟิลิปปินส์ เมียนมา อียิปต์ กัมพูชา ศรีลังกา และฮอนดูรัส เป็นต้น

3. ประเทศผู้รับการลงทุนเป็นแหล่งตลาดที่จะระบายสินค้า โดยเฉพาะในประเทศที่มีประชากรมาก เช่น จีน อินเดีย สหรัฐอเมริกา อินโดนีเซีย บราซิล เม็กซิโก รัสเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ และไทย ทำให้มีกิจการของต่างชาติเข้าไปลงทุนมาก เพื่อทำการผลิตเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดผู้รับการลงทุนและประหยัดต้นทุนค่าขนส่งและอากรนำเข้าจากการส่งออกโดยตรงจากประเทศผู้ผลิตสินค้าในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตรถยนต์ของญี่ปุ่นเดิมใช้การส่งออกยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ไปยังตลาดที่มีประชากรมาก แต่ต่อมาเปลี่ยนกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจเป็นไปตั้งลงทุนตั้งโรงงานผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ในต่างประเทศเพื่อให้ลดต้นทุนการผลิต ต้นทุนค่าโลจิสติกส์ และลดอุปสรรคกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้สามารถแข่งขันกับอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ภายในประเทศที่เป็นแหล่งตลาดได้ ตัวอย่างเช่น บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ของญี่ปุ่นที่จำหน่ายรถยนต์โตโยต้าไปหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งนอกจากจะมีการตั้งโรงงานในญี่ปุ่นแล้วยังลงทุนโดยตรงเพื่อตั้งโรงงานผลิตรถยนต์หลากหลายรุ่นในประเทศต่างๆ อีก 52 โรงงานประกอบด้วย 11 โรงงานในอเมริกาเหนือ (สหรัฐอเมริกา แคนาดา) 4 โรงงานในลาตินอเมริกา (อาร์เจนตินา บราซิล เม็กซิโก เวเนซุเอลา) 8 โรงงานในยุโรป (สาธารณรัฐเชด ฝรั่งเศส โปแลนด์ โปรตุเกส ตุรกี รัสเซีย) 3 โรงงานในแอฟริกา (เคนยา อียิปต์ แอฟริกาใต้) 24 โรงงานในเอเชีย (จีน ใต้หวัน อินเดีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม) และ 1 โรงงานในออสเตรเลีย เพื่อผลิตป้อนตลาดภายในประเทศและส่งจำหน่ายไปยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศผู้รับการลงทุน

4. ประเทศผู้รับการลงทุนมีนโยบายสนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน เช่น การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต การอนุญาตให้คิดราคาค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรได้ในกรอบระยะเวลาที่สั้นลงกว่าปกติ การอนุญาตให้นำบุคลากรชาวต่างชาติเข้ามาทำงานได้ การอนุญาตให้โอนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศได้โดยเสรี การยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน การคุ้มครองการลงทุนและผู้ลงทุนต่างประเทศ และการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม เขตส่งเสริมการส่งออก หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ เป็นต้น โดยประเทศที่มีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่สนับสนุนให้ต่างชาติเข้ามาลงทุนโดยตรงจะมีการรวมตัวเป็นสมาชิกระหว่างประเทศ ได้แก่ สมาคมโลกของหน่วยงานส่งเสริม

การลงทุน (World Association of Investment Promotion Agencies: WIPA) ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกกว่า 100 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ ในกลุ่มสมาชิกอาเซียนมีหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน ได้แก่ ฟิลิปปินส์ คือ กระทรวงอุตสาหกรรมและทรัพยากรพื้นฐาน (Ministry of Industry and Primary Resources) ฟิลิปปินส์ คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนฟิลิปปินส์ (Board of Investment) ฟิลิปปินส์ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฟิลิปปินส์ (Board of Investment) ฟิลิปปินส์ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมฟิลิปปินส์ (Singapore Economic Development Board) ฟิลิปปินส์ คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI หรือ สกท.) และฟิลิปปินส์ คือ กระทรวงการวางแผนและการลงทุนเวียดนาม (Ministry of Planning and Investment)

การลงทุนระหว่างประเทศมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยการลงทุนระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยตรงหรือการลงทุนโดยอ้อมจะช่วยส่งผลดีต่อประเทศผู้รับการลงทุน กล่าวคือ ทำให้ประเทศผู้รับการลงทุนที่ขาดแคลนเงินทุนสามารถนำเงินจากต่างประเทศเพื่อมาลงทุนและทำให้มีการจ้างงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม การลงทุนโดยตรงอาจก่อให้เกิดผลกระทบอื่นๆ ดังนี้

1) การจ้างงาน ในทางทฤษฎี เมื่อมีเงินทุนจากต่างประเทศไหลเข้ามามาก ประเทศผู้รับทุนก็ควรจะมีการจ้างงานเพิ่มมากขึ้นตามระดับการลงทุนที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ว่าผู้ลงทุนต่างชาติในหลายอุตสาหกรรม เช่น ยานยนต์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์ เหล็ก และปิโตรเคมี ผู้ลงทุนต่างชาติมักนิยมใช้เครื่องจักรมากกว่าแรงงานคน ทำให้การจ้างงานในประเทศของผู้รับการลงทุนเพิ่มขึ้นไม่มากเท่าที่ควร

2) การแข่งขันกับผู้ลงทุนในท้องถิ่น กิจกรรมต่างชาติที่เข้ามาลงทุนมักมีข้อได้เปรียบด้านเงินทุนและเทคโนโลยีที่เหนือกว่าประเทศผู้รับการลงทุน ทำให้สามารถแย่งลูกค้าจากผู้ลงทุนในประเทศไปได้ ตัวอย่างเช่น กิจกรรมค้าส่งค้าปลีกสมัยใหม่ (modern trade) ที่ต่างชาติร่วมทุนกับคนไทย อาทิ ร้านสะดวกซื้อ ดิสเคาน์สโตร์ ซูเปอร์มาร์เก็ต ได้เข้ามาแย่งส่วนแบ่งตลาดร้านค้าส่งค้าปลีกแบบดั้งเดิม (traditional trade) ที่เป็นกิจการครอบครัวในชนบทและภูมิภาคไป ทำให้ร้านค้าส่งค้าปลีกแบบดั้งเดิมตั้งปรับกลยุทธ์การแข่งขันหรือปิดตัวไป เพราะไม่สามารถแข่งขันกับกิจกรรมค้าส่งค้าปลีกสมัยใหม่ที่มีต่างชาติเป็นผู้ลงทุนได้เนื่องจากมีข้อเสียเปรียบด้านเงินทุน เครือข่ายพันธมิตรการค้า ต้นทุนโลจิสติกส์ เทคโนโลยี และการจัดการส่งเสริมการขาย

3) การถ่ายทอดเทคโนโลยี ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ประเทศผู้รับทุนคาดหวัง กล่าวคือ เมื่อมีการลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศผู้รับทุนคาดหวังให้ผู้ลงทุนต่างประเทศถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แก่แรงงานในประเทศ แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ลงทุนต่างประเทศจะถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับล่างหรือระดับกลางเท่านั้น เช่น การควบคุมเครื่องจักร การใช้เครื่องมือระดับพื้นฐาน เทคนิคการจัดการในสำนักงาน การใช้โปรแกรม

ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์เบื้องต้น และการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อการสนทนาทางธุรกิจให้เท่านั้น แต่ยังคงสงวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูงไว้ไม่ให้แก่ผู้รับทุน

4) **ปัญหาดุลการค้า** การลงทุนจากต่างประเทศ ประเทศผู้รับทุนคาดหวังว่าการที่มีการลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาจะช่วยเพิ่มการผลิตสินค้าและบริการเพื่อทดแทนการนำเข้า รวมถึงเพิ่มศักยภาพการผลิตสินค้าและบริการของประเทศเพื่อช่วยเพิ่มมูลค่าการส่งออกไปตลาดต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจและลดการขาดดุลการค้า อย่างไรก็ตาม พบว่า การลงทุนจากต่างประเทศอาจส่งผลให้มีการขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้นในระยะแรกอันเป็นผลจากการนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรการผลิตเพื่อใช้ในการประกอบการ

5) **เมื่อเกิดความผันผวนทางเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง** หากประเทศผู้ลงทุนถอนทุนออกไป จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของในประเทศ หรือการที่ต่างประเทศนำเงินเข้ามาลงทุนในประเทศผู้รับการลงทุนอาจส่งผลทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อได้ หากอุปทานของสินค้าไม่เพิ่มขึ้นตาม

กิจกรรม 5.1.1

จงอธิบายบทบาทของการลงทุนระหว่างประเทศที่มีต่อการเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศ

แนวตอบกิจกรรม 5.1.1

การลงทุนระหว่างประเทศมีส่วนสำคัญต่อการเติบโตของธุรกิจระหว่างประเทศโดยช่วยให้ธุรกิจสามารถลงทุนเข้าไปประกอบธุรกิจในตลาดใหม่ ทำการผลิตสินค้าและบริการได้ในต้นทุนที่ต่ำลง เข้าถึงเทคโนโลยี วัตถุดิบ แรงงาน และแหล่งเงินทุนได้สะดวกมากขึ้น ขณะเดียวกัน ประเทศผู้รับการลงทุนก็มีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อช่วยให้ภาคเอกชนและภาครัฐของประเทศผู้รับการลงทุนได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยใหม่ เงินทุน ทักษะการจัดการและการผลิต ตลอดจนสามารถบริโภคสินค้าและบริการที่หลากหลายมากขึ้นในระดับราคาที่ถูกลง

เรื่องที่ 5.1.2

รูปแบบการลงทุนระหว่างประเทศ

รูปแบบการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศ แบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่

1. การลงทุนจัดตั้งบริษัทใหม่ในประเทศอื่น (greenfield investment) เป็นการลงทุนใหม่โดยนำเงินเข้าไปลงทุนในประเทศอื่นเพื่อตั้งธุรกิจใหม่ในประเทศผู้รับการลงทุน โดยผู้ลงทุนต่างประเทศเป็นเจ้าของกิจการเองทั้งหมดซึ่งอาจเป็นได้ทั้งกิจการสาขาและบริษัทย่อย วิธีการลงทุนแบบนี้มีความซับซ้อนและกินเวลาในการดำเนินการ เนื่องจากผู้ลงทุนต่างประเทศต้องดำเนินการจัดตั้งกิจการใหม่ในต่างประเทศทั้งหมดตั้งแต่การขอใบอนุญาตจัดตั้งกิจการ การจดทะเบียนภาษี การจดทะเบียนนายจ้างและประกันสังคม การสรรหาและคัดเลือกพนักงาน การหาสถานที่ทำงาน การออกแบบระบบบัญชีและการเงิน การติดต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการทำความรู้จักคุ้นเคยกับสภาพตลาดและกฎระเบียบการประกอบการ เป็นต้น

การลงทุนแบบนี้จึงเหมาะสำหรับการลงทุนในธุรกิจที่มีระดับการแข่งขันไม่รุนแรง มีเวลาเพียงพอต่อการจัดตั้งกิจการใหม่ที่ต้องมีการเรียนรู้ระบบการทำงานในกิจการ อย่างไรก็ตาม การลงทุนแบบนี้มีความเสี่ยงสูงอันเกิดจากการมีต้นทุนการก่อสร้างธุรกิจใหม่ในต่างประเทศ โดยผู้บริหารที่ไม่มีความเชี่ยวชาญตลาดในต่างประเทศอาจต้องจ้างที่ปรึกษาและใช้เวลาเรียนรู้สภาพตลาดและการแข่งขัน วิธีปฏิบัติในการจำหน่ายสินค้า การจ้างพนักงาน และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

กรณีบริษัท ปตท.สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ของประเทศไทยได้เข้าไปลงทุน 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดตั้งกิจการบริษัทย่อยขึ้นใหม่ในเมียนมาเพื่อทำธุรกิจสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ (บริเวณอ่าวมะตะบัน) ตั้งแต่ พ.ศ. 2550

กรณีบริษัท Oil and Natural Gas จำกัด : ONGC ของประเทศอินเดียได้เข้าไปลงทุน 337 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดตั้งกิจการบริษัทย่อยขึ้นใหม่ในเมียนมาเพื่อทำธุรกิจสำรวจและขุดเจาะน้ำมันและก๊าซ ตั้งแต่ พ.ศ. 2550

กรณีบริษัท Wanbao Mining จำกัด ของประเทศจีนได้เข้าไปลงทุน 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดตั้งกิจการบริษัทย่อยขึ้นใหม่ในเมียนมาเพื่อทำเหมืองแร่โลหะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2551

กรณีบริษัท Daewoo International จำกัด ของประเทศเกาหลีได้เข้าไปลงทุน 1,700 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดตั้งกิจการบริษัทย่อยขึ้นใหม่ในเมียนมาเพื่อทำธุรกิจสำรวจและขุดเจาะก๊าซตั้งแต่ พ.ศ. 2552

กรณีบริษัท Dragon Shougang จำกัด ของจีนได้เข้าไปลงทุน 160 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จัดตั้งบริษัทย่อยชื่อ Tomortei Mining ขึ้นใหม่ในมองโกเลียเพื่อทำธุรกิจทำเหมืองแร่โลหะตั้งแต่ พ.ศ. 2548

2. การลงทุนซื้อกิจการที่มีอยู่เดิม (cross border acquisition: takeovers) เป็นการที่ผู้ลงทุนในต่างประเทศซื้อสินทรัพย์และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายหนี้สินของกิจการที่มีอยู่เดิมในอีกประเทศหนึ่ง ตลอดจนรับผิดชอบพิจารณาว่าจ้างบุคลากรทำงานอยู่ในกิจการที่มีอยู่เดิมในประเทศผู้รับการลงทุน และอาจให้ผู้บริหารและพนักงานบางส่วนในกิจการออกจากงานไป โดยเมื่อกิจการถูกซื้อไปแล้ว เจ้าของกิจการเดิมไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ จากผู้ซื้อกิจการนั้นไปได้

ทั้งนี้ กรณีที่ผู้ลงทุนเป็นกิจการที่มีขนาดใหญ่และทำการซื้อกิจการในต่างประเทศที่มีขนาดเล็กกว่ากิจการของตนมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษเรียกว่า Takeover ซึ่งอาจเกิดในธุรกิจประเภทเดียวกันหรือธุรกิจที่มีส่วนเสริมกัน เช่น

กรณีของธนาคารแบงก์ออฟโตเกียวมิทซูบิซึยูเอฟจี (Mitsubishi UFJ) ซึ่งเป็นหนึ่งในธนาคารขนาดใหญ่ของญี่ปุ่นเข้าซื้อหุ้นธนาคารกรุงศรีอยุธยาประมาณร้อยละ 75 ของหุ้นใน พ.ศ. 2556 ทำให้ผู้แทนธนาคารมิทซูบิซึยูเอฟจีเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ในธนาคารกรุงศรีอยุธยา โดยการซื้อกิจการที่มีอยู่เดิมในไทยดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อขยายบริการทางการเงินให้ครอบคลุมลูกค้าท้องถิ่นและลูกค้าที่เป็นบริษัทข้ามชาติในไทยและอาเซียน

กรณีกิจการไมโครซอฟต์ (Microsoft) ซึ่งเป็นให้บริการซอฟต์แวร์รายใหญ่ที่สุดของประเทศสหรัฐอเมริกา ซื้อกิจการผู้ผลิตโทรศัพท์มือถือโนเกีย (Nokia) ของประเทศฟินแลนด์เมื่อปลาย พ.ศ. 2556 ในมูลค่า 230,000 ล้านบาท และรับพนักงานของโนเกีย 32,000 คนที่มีอยู่ทั่วโลกเป็นพนักงานของไมโครซอฟต์ ทำให้พนักงานของไมโครซอฟต์ทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 130,000 คน เพื่อให้โทรศัพท์มือถือโนเกียมีความสามารถในการแข่งขันและรองรับการใช้งานของผู้บริโภคได้ทัดเทียมกับโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของคู่แข่ง เช่น ไอโฟน (iPhone) และซัมซุง (Samsung)

กรณีบริษัท Shuanghui International Holdings ซึ่งเป็นผู้ประกอบการฟาร์มเนื้อโคและจำหน่ายอาหารสำเร็จรูปชั้นนำของจีนเข้าซื้อกิจการของบริษัท Smithfield Foods Incorporation ซึ่งเป็นผู้ประกอบการฟาร์มเนื้อสุกรและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปชั้นนำในสหรัฐอเมริกา มูลค่า 4.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา เพื่อขยายตลาดการผลิตและจำหน่ายอาหารสำเร็จรูปในสหรัฐอเมริกา และเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินในตลาดโลก

กรณีบริษัท Tata Steel ของอินเดีย ได้ซื้อกิจการ Corus Group PLC ของสหราชอาณาจักร เพื่อทำธุรกิจผลิตเหล็กกล้าเพื่อขยายธุรกิจในสหราชอาณาจักร

ขณะเดียวกันกรณีที่ผู้ลงทุนต่างประเทศเป็นกิจการที่มีขนาดเล็กกว่าแต่ได้ทำการซื้อกิจการที่มีขนาดใหญ่ หรือเป็นการลงทุนซื้อกิจการแบบย้อนกลับ (reverse takeover) ซึ่งมักเกิดขึ้นในธุรกิจประเภทเดียวกัน การลงทุนโดยการซื้อกิจการทำให้ผู้ลงทุนต่างประเทศได้เป็นเจ้าของเหนือกิจการเดิมและนำกิจการนั้นเข้าเป็นกิจการในเครือ/บริษัทย่อยของผู้ลงทุนต่างประเทศ ทำให้ผู้ซื้อที่เป็นผู้ลงทุนต่างประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากความสามารถหลักของกิจการเดิมทั้งในด้านทรัพย์สิน ทักษะ เทคโนโลยี การตลาด ความสัมพันธ์ทางธุรกิจสินค้าและบริการที่กิจการดังกล่าวครอบครองอยู่ ซึ่งผู้ที่ซื้อกิจการยังสามารถนำความรู้ความสามารถของบริษัทตนเองมาใช้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของบริษัทใหม่ได้

การลงทุนด้วยการซื้อกิจการเป็นวิธีที่นิยมมากของประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา และยุโรป ในการลงทุนในตลาดต่างประเทศ เนื่องจากมีใช้เวลาก่อตั้งกิจการน้อยและสามารถขยายตลาดได้อย่างรวดเร็ว โดยบริษัทข้ามชาติมักใช้การซื้อกิจการของกลุ่ม คู่ค้า ผู้จัดจำหน่าย และธุรกิจที่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับธุรกิจของตนเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน หากเปรียบเทียบระหว่างการซื้อกิจการ (acquisition) กับการลงทุนจัดตั้งกิจการใหม่ในประเทศอื่น (greenfield investment) แล้ว ในภาพรวม พบว่า การซื้อกิจการมีความเสี่ยงน้อยกว่าการลงทุนจัดตั้งกิจการขึ้นใหม่ เนื่องจากทำได้ง่ายและรวดเร็ว เหมาะสำหรับการแข่งขันในตลาดที่มีคู่แข่งเสนอขายสินค้าหรือบริการที่คล้ายกับสินค้าหรือบริการของกิจการบ้างแล้ว อย่างไรก็ตาม การซื้อกิจการมีความเสี่ยงที่สำคัญ ได้แก่

(1) การมีรูปแบบในการบริหารงานที่แตกต่างกันระหว่างบริษัทผู้ซื้อและบริษัทผู้ถูกซื้อ กิจการ ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างด้านค่านิยม ความคิด วัฒนธรรมองค์กร รูปแบบการปฏิบัติงาน เป้าหมายองค์กร ฯลฯ ซึ่งหากแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกันมากในเรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้วคงยากที่จะสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การต่อต้านจากบริษัทที่ถูกซื้อกิจการ ถ้าบริษัทดังกล่าวไม่เต็มใจที่จะให้บริษัทผู้ซื้อกิจการของตนแล้ว ย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมายตั้งแต่การต่อต้านไม่ยอมให้บริษัทที่ต้องการเข้าซื้อกิจการสามารถเข้าซื้อได้โดยง่าย และแม้ว่าจะเข้าซื้อได้สำเร็จ ผู้บริหารเดิมอาจไม่เต็มใจที่จะทำงานร่วมกับผู้ซื้อ ซึ่งอาจทำให้บริษัทผู้ซื้อต้องสูญเสียทักษะความสามารถที่ตนต้องการไป

(3) การมีต้นทุนในการจัดการที่สูงขึ้น เช่น เงินชดเชยสำหรับพนักงานที่ลาออก ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากร รวมถึงค่าใช้จ่ายอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงองค์กรและเทคโนโลยี

(4) การประเมินราคาของกิจการที่จะทำการซื้อและการแบกรับภาระหนี้สินของกิจการเดิม ซึ่งหากราคาซื้อแพงกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้ผู้ลงทุนต้องจ่ายเงินจำนวนมากในการซื้อซึ่งส่งผลให้ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

3. การลงทุนโดยการควบรวมกิจการ (cross border mergers) เป็นการที่ผู้ลงทุนในต่างประเทศกับกิจการภายในประเทศตั้งแต่สองกิจการขึ้นไปที่มีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจสอดคล้องกันมาผนวกรวมกิจการเข้าด้วยกันเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน โดยการร่วมทุน (Joint Venture) โดยคาดหวังว่าภายหลังการควบรวมกิจการจะทำให้สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ผนวกทักษะเทคโนโลยี และความสามารถในการดำเนินงานเข้าด้วยกันจะทำให้ต้นทุนการดำเนินงานลดลง ลดแรงกดดันทางการแข่งขัน ผลประโยชน์ทางภาษี รวมถึงได้ผลผลิตจากความสามารถของทั้งสองกิจการ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กิจการและเพิ่มอำนาจการต่อรองของกิจการได้เป็นอย่างดี

การควบรวมกิจการแบ่งเป็น 2 ประเภทตามลักษณะการเกิดกิจการใหม่ ได้แก่

(1) **การควบรวมกิจการ (subsidiary merger)** เป็นภารกิจการหนึ่งโอนสินทรัพย์สุทธิให้กับอีกกิจการหนึ่ง โดยกิจการที่โอนเป็นฝ่ายเล็กกิจการ ส่วนกิจการที่รับโอนดำเนินการต่อไปและมีขนาดใหญ่ขึ้น หรือกิจการที่โอนสินทรัพย์กลายเป็นบริษัทย่อยที่อยู่ภายใต้การดูแลของบริษัทแม่ที่เป็นของผู้รับโอนกิจการ ตัวอย่างเช่น กิจการ Alamar Resources ของประเทศออสเตรเลียได้ทำการควบ

กิจการโดยเข้าไปซื้อหุ้นร้อยละ 70 ของกิจการ Mongolian Resource Corporation: MRCMGL LLC ของประเทศมองโกเลีย คิดเป็นมูลค่า 20 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อทำธุรกิจเหมืองแร่โลหะในประเทศมองโกเลีย

(2) **การรวมกิจการ (consolidation)** เป็นการทำกิจการตั้งแต่สองบริษัทขึ้นไปรวมกันแล้วก่อตั้งเป็นกิจการใหม่หรือใช้กิจการเดิมอันใดอันหนึ่งแล้วจัดตั้งขึ้นเป็นกิจการใหม่แล้วโอนสินทรัพย์ของทั้งสองกิจการมารวมกัน โดยผู้ถือหุ้นทั้งหมดของกิจการเดิมกลายเป็นผู้ถือหุ้นของกิจการใหม่

นอกจากนี้ การควบรวมกิจการระหว่างประเทศยังสามารถแบ่งเป็นอีก 3 ประเภทตามลักษณะความเชื่อมโยงของการลงทุน ได้แก่

(1) **การควบรวมกิจการตามแนวนอน (horizontal merger)** ซึ่งเป็นกรณีที่กิจการตั้งแต่สองรายขึ้นไปที่อยู่ในธุรกิจประเภทเดียวกันมาควบรวมกันเพื่อสร้างอำนาจทางการตลาดและลดการแข่งขันระหว่างกัน ตัวอย่างเช่น บริษัท AP Moller ซึ่งเป็นผู้ให้บริการสายการเดินเรือขนส่งสินค้า Maersk ของประเทศเดนมาร์กทำการควบรวมกิจการแบบ Subsidiary Merger กับสายการเดินเรือขนส่งสินค้า P&O Nedlloyd ของอังกฤษเพื่อลดการแข่งขันการเดินเรือคอนเทนเนอร์ขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ โดยบริการเดินเรือ P&O Nedlloyd ได้กลายเป็นบริษัทย่อยของบริษัทแม่ คือ AP Moller ของเดนมาร์ก

(2) **การควบรวมกิจการตามแนวตั้ง (Vertical Merger)** เป็นกรณีที่กิจการตั้งแต่สองรายขึ้นไปที่อยู่ในธุรกิจที่มีส่วนเสริมซึ่งกันและกันมาควบรวมกัน เช่น กิจการที่เป็นผู้ซื้อและซัพพลายเออร์ ผู้ขายสินค้า กิจการที่เป็นผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่าย เป็นต้น เพื่อสร้างความสามารถในการบริหารระบบโซ่อุปทาน การผลิตและการตลาด ตัวอย่างเช่น ธุรกิจผลิตอาหารกระป๋องทำการควบรวมกิจการแบบ Subsidiary Merger กับผู้ผลิตกระป๋องเหล็กและกระป๋องอลูมิเนียมสำหรับบรรจุอาหาร ผู้ผลิตฉลากสินค้าติดอาหาร กิจการเดินเรือประมงจับปลา ธุรกิจเพาะเลี้ยงพันธุ์กุ้ง และห้องเย็นเพื่อจัดเก็บอาหารทะเล เป็นต้น

(3) **การควบรวมกิจการที่หลากหลายและไม่มีความสัมพันธ์กัน (conglomerate merger)** เป็นกรณีที่กิจการตั้งแต่สองรายขึ้นไปมาควบรวมกันโดยที่ไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่น กรณีการควบรวมกิจการระหว่างธุรกิจเครื่องดื่มกับธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ กรณีการควบรวมระหว่างธุรกิจผลิตรายานยนต์กับธุรกิจร้านอาหาร เป็นต้น

4. **การนำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ (reinvested earnings)** เป็นการนำผลกำไรจากผลประกอบการลงทุนในต่างประเทศมาลงทุนเพิ่มในประเทศผู้รับการลงทุนและไม่ได้ส่งผลกำไรกลับทั้งหมด ซึ่งการลงทุนในลักษณะนี้เป็นการลงทุนที่รัฐบาลนานาชาติประเทศมีความต้องการให้ผู้ลงทุนต่างประเทศยังรักษาการลงทุนและขยายการลงทุนต่อเนื่องไปในประเทศ จึงมีการส่งเสริมการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยมีข้อกำหนดให้มีการลงทุนใหม่และการให้เงื่อนไขสิทธิประโยชน์ที่เอื้อต่อการลงทุน ขณะเดียวกัน บางประเทศที่เป็นผู้รับการลงทุนมีนโยบายไม่สนับสนุนการโอนเงินผลกำไรกลับไปยังประเทศผู้ลงทุน โดยการเรียกเก็บภาษีการโอนเงินและกำหนดสกุลเงินที่ต้องการโอนกลับต่างประเทศ เพื่อให้ผู้ลงทุนต่างประเทศยังรักษาการลงทุนในประเทศผู้รับการลงทุน ตัวอย่างเช่น กรณีของรัฐบาลประเทศต่างๆ เรียกเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่ายกำไรที่กิจการสาขาธุรกิจต่างชาติที่โอนกลับต่างประเทศ โดยกรณีรัฐบาลอินโดนีเซียเรียกเก็บในอัตรา

ร้อยละ 20 รัฐบาลฟิลิปปินส์เรียกเก็บในอัตราร้อยละ 15 กรณีรัฐบาลไทยและสปป.ลาว เรียกเก็บในอัตรา ร้อยละ 10 กรณีรัฐบาลเวียดนามเรียกเก็บในอัตราร้อยละ 5 และกรณีของรัฐบาลเมียนมาเรียกเก็บในอัตรา ร้อยละ 10 และการโอนเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศจะต้องใช้บริการของธนาคารเพียง 3 ราย ได้แก่ ธนาคารรัฐวิสาหกิจการค้าต่างประเทศแห่งเมียนมา (Myanmar Foreign Trade Bank) ธนาคาร พาณิชย์และการลงทุนแห่งเมียนมา (Myanmar Foreign Trade Bank) และธนาคารเศรษฐกิจเมียนมา (Myanmar Economic Bank) เท่านั้น

5. การลงทุนในรูปแบบที่ไม่ใช่หุ้น (non-equity forms of FDI) เป็นรูปแบบการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศที่มีใช้การลงทุนโดยตรงและมีใช้การส่งออกสินค้า/บริการ แต่ธุรกิจในด้านประเทศยังคงมีอำนาจในการควบคุมการบริหารและดำเนินงานในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการอยู่ ตัวอย่างเช่น การสั่งจ้าง ผู้ประกอบการในต่างประเทศทำการผลิตสินค้าให้ตามสัญญา (contract manufacturing) การสั่งจ้าง ผู้ประกอบการในต่างประเทศให้ทำการให้บริการตามสัญญา (service outsourcing) การสั่งจ้างเกษตรกร ในต่างประเทศให้ผลิตสินค้าเกษตรตามเงื่อนไขในสัญญา (contract farming) การขายแฟรนไชส์ (franchising) และการทำสัญญาว่าจ้างให้เข้าไปจัดการ (management contract)

ตัวอย่างเช่นกรณีบริษัทคริสปีครีมโดนัท Krispy Kreme Doughnut Corporation จำกัด ซึ่งเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายขนมโดนัทที่ขึ้นหน้าและกาแพชของสหรัฐอเมริกา ก่อตั้งมาตั้งแต่ ค.ศ. 1937 และเริ่มมี การขายแฟรนไชส์ตั้งแต่ ค.ศ. 1955 ไปยัง 23 ประเทศทั่วโลก เช่น อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่น มาเลเซีย ใต้หวัน ตุรกี สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และไทย เป็นต้น โดยกำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นว่า (1) ต้องมี ความชื่นชอบแบรนด์คริสปีครีมและอุตสาหกรรมอาหาร (2) ต้องเคยมีประสบการณ์และความสำเร็จในการ ดำเนินธุรกิจร้านอาหารหลายสาขา (3) มีความตั้งใจในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า และ (4) มีความพร้อมด้านเงินทุนที่จะเปิดร้านคริสปีครีมและมีแผนจะพัฒนาร้านอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยมีเงินทุนขั้นต่ำ 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร อยู่ไม่น้อยกว่า 1 ล้าน ดอลลาร์สหรัฐ โดยเงินทุนขั้นต่ำในการเริ่มทำร้านจะอยู่ประมาณ 25,000-50,000 ดอลลาร์สหรัฐ นอกจากนี้ ยังต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและคู่มือการปฏิบัติงานที่บริษัทคริสปีครีมโดนัทกำหนด เช่น การเลือกทำเลที่ตั้ง ของร้าน การสั่งซื้ออุปกรณ์และวัตถุดิบในการผลิต วิธีการผลิตและให้บริการ การจัดการภายในร้าน และ การพัฒนาตลาด เป็นต้น ทำให้บริษัทคริสปีครีมฯ ยังคงมีอำนาจบริหารกิจการที่ซื้อแฟรนไชส์ โดยผู้ซื้อ แฟรนไชส์ต้องจ่ายค่าธรรมเนียมประมาณ 25,000-40,000 ดอลลาร์สหรัฐ ต่อปี หรือคิดเป็นร้อยละ 6.5 ของ ยอดขาย และต้องตั้งร้านอยู่ในทำเลที่ระบุไว้แล้วไม่น้อยกว่า 15 ปี เป็นต้น ทั้งนี้ผู้รับแฟรนไชส์แต่ละราย จะเสียค่าธรรมเนียมที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับสภาพตลาด ยอดขาย และข้อกำหนดของบริษัทคริสปีครีมฯ

กิจกรรม 5.1.2

จงอธิบายรูปแบบการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศว่ามีที่ประเภทมาพอสังเขป

แนวตอบกิจกรรม 5.1.2

รูปแบบการเข้าไปลงทุนในต่างประเทศแบ่งออกเป็น

(1) การลงทุนจัดตั้งบริษัทในประเทศอื่น ซึ่งเป็นการลงทุนใหม่โดยนำเงินเข้าไปลงทุนในประเทศอื่นเพื่อตั้งธุรกิจใหม่ในประเทศผู้รับการลงทุน โดยผู้ลงทุนต่างประเทศเป็นเจ้าของกิจการเองทั้งหมด ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งกิจการสาขาและบริษัทย่อย

(2) การลงทุนซื้อกิจการที่มีอยู่เดิม ซึ่งเป็นการที่ผู้ลงทุนในต่างประเทศซื้อสินทรัพย์และรับผิดชอบขาดใช้ภาระหนี้สินของกิจการที่มีอยู่เดิมในอีกประเทศหนึ่ง ตลอดจนรับผิดชอบพิจารณาว่าจ้างบุคลากรทำงานอยู่ในกิจการที่มีอยู่เดิมในประเทศผู้รับการลงทุน และอาจให้ผู้บริหารและพนักงานบางส่วนในกิจการออกจากงานไป โดยเมื่อกิจการถูกซื้อไปแล้ว เจ้าของกิจการเดิมไม่สามารถเรียกร้องสิทธิใดๆ จากผู้ซื้อกิจการนั้นไปได้

(3) การลงทุนโดยการควบรวมกิจการ ซึ่งเป็นการที่ผู้ลงทุนในต่างประเทศกับกิจการภายในประเทศตั้งแต่สองกิจการขึ้นไปที่มีวัตถุประสงค์ทางธุรกิจสอดคล้องกันมาผนวกรวมกิจการเข้าด้วยกัน เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน ทำให้สามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ลดต้นทุนการดำเนินงาน และได้ผลผลิตจากความสามารถของทั้งสองกิจการ ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กิจการและเพิ่มอำนาจการต่อรองของกิจการได้อย่างดี

(4) การนำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ โดยเป็นการนำผลกำไรจากผลประกอบการลงทุนในต่างประเทศมาลงทุนเพิ่มในประเทศผู้รับการลงทุน และไม่ได้ส่งผลกำไรกลับทั้งหมด

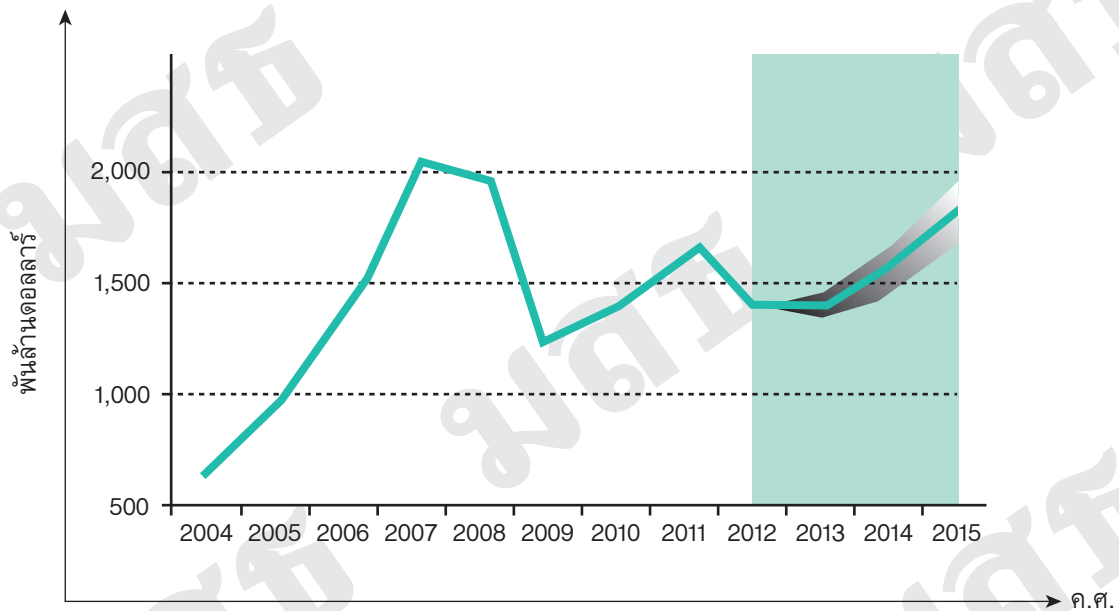
(5) การลงทุนในรูปแบบที่มีใช้ทุน ซึ่งเป็นรูปแบบการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศที่มีใช้การลงทุนโดยตรงและมีใช้การส่งออกสินค้า/บริการ แต่ธุรกิจในประเทศยังคงมีอำนาจในการควบคุมการบริหารและดำเนินงานในการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการอยู่ เช่น การส่งจ้างผู้ประกอบการในต่างประเทศทำการผลิตสินค้าให้ตามสัญญา การจ้างเกษตรกรในต่างประเทศให้ผลิตสินค้าเกษตรตามเงื่อนไขในสัญญา (contract farming) การขายแฟรนไชส์ และการทำสัญญาว่าจ้างให้เข้าไปจัดการ

เรื่องที่ 5.1.3

การลงทุนระหว่างประเทศของโลก

1. ภาวะการลงทุนระหว่างประเทศของโลก

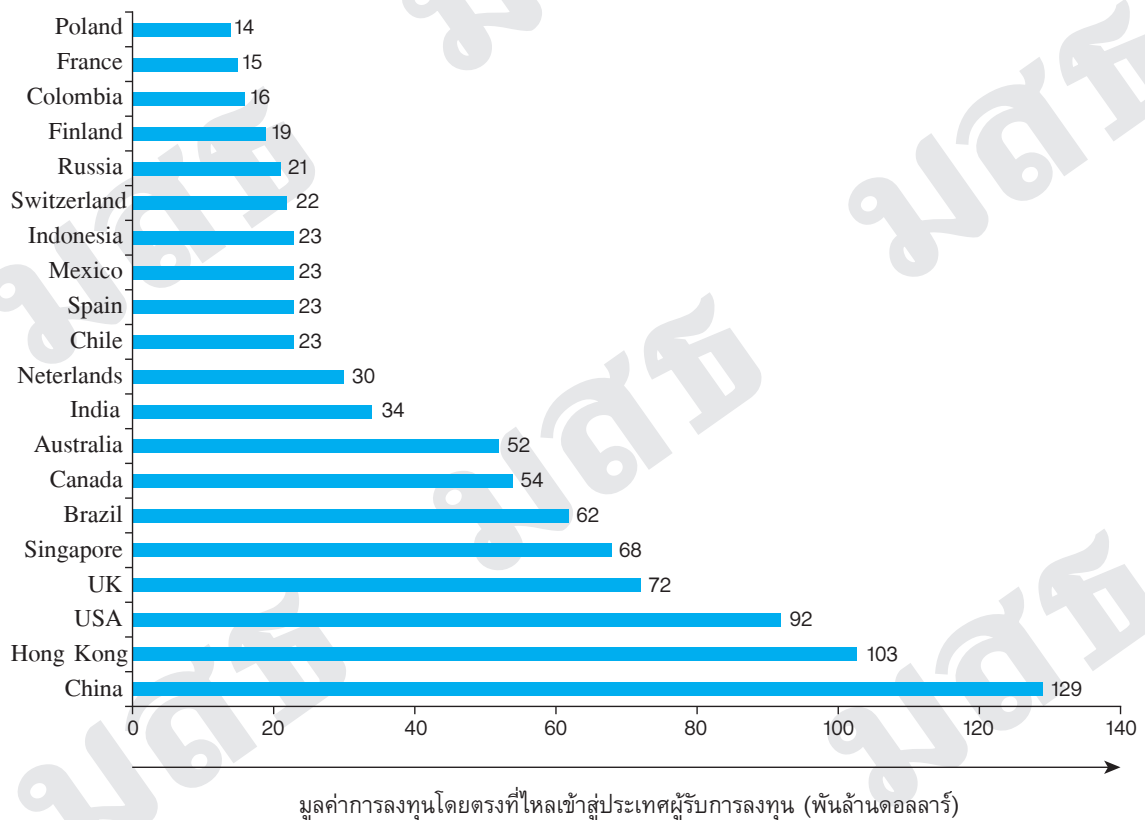
จากข้อมูลรายงานภาวะการลงทุนโลกที่จัดทำโดยองค์การการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) ที่จัดทำขึ้นใน ค.ศ. 2013 พบว่า จากสถิติการลงทุนโดยตรงของโลกใน ค.ศ. 2004 ถึง ค.ศ. 2012 ดังแสดงตามภาพที่ 5.2 การลงทุนของโลกมีมูลค่าสูงที่สุดใน ค.ศ. 2007 ประมาณ 2 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ และค่อยๆ ปรับตัวลดลงมาเนื่องจากการลดลงของหรรเติบโตของภาวะเศรษฐกิจโลกอันเป็นผลจากวิกฤตการณ์การเงินในยุโรปและสหรัฐอเมริกา การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ลดลงของจีนและอินเดีย และการดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจของนานาประเทศที่ไม่เอื้อต่อการสร้างบรรยากาศทางการค้าที่เป็นเสรี อย่างไรก็ตาม UNCTAD คาดการณ์ว่าใน ค.ศ. 2013 ถึง ค.ศ. 2015 การลงทุนโดยตรงของโลกจะปรับตัวสูงขึ้น

ภาพที่ 5.2 สถิติมูลค่าการลงทุนโดยตรงของโลกใน ค.ศ. 2004-2012 และการคาดการณ์มูลค่าการลงทุนโดยตรงใน ค.ศ. 2013-2015 (พันล้านดอลลาร์)

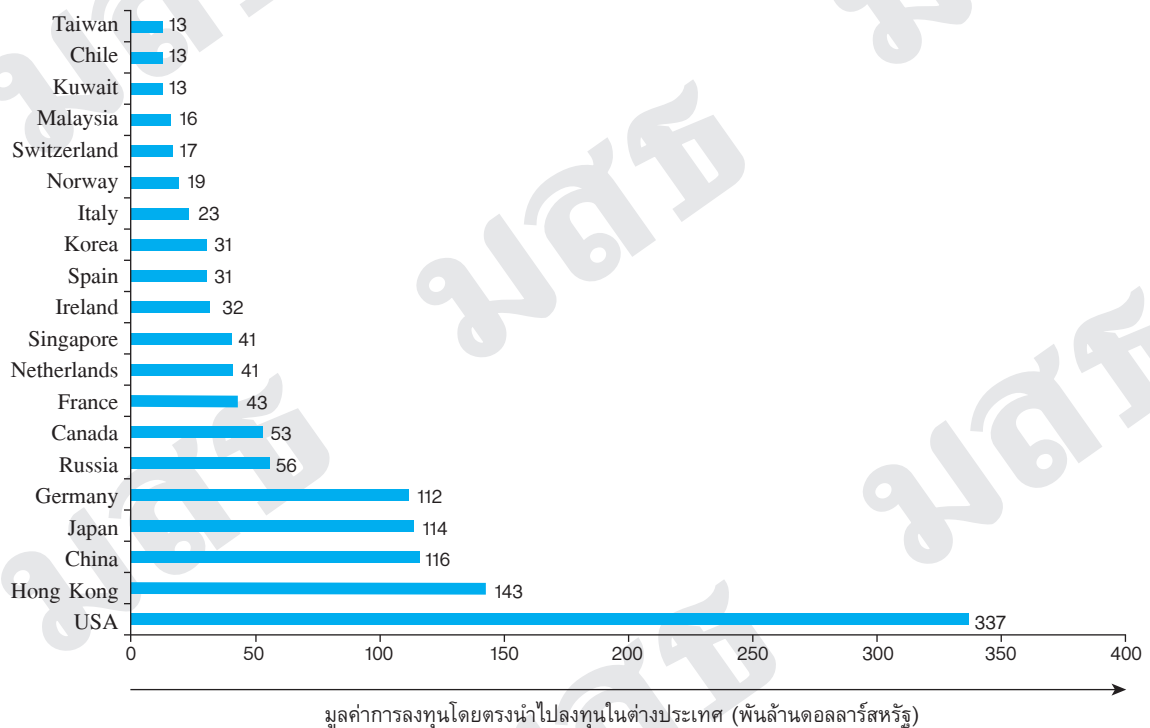
ที่มา: World Investment Report 2013-UNCTAD.

รูปแบบการไหลเข้าของเงินทุนต่างประเทศที่มาจากประเทศผู้ลงทุนของประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนานั้นส่วนใหญ่จะเข้าไปลงทุนโดยตรง (FDI Inflow) ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ เอเชีย ลาตินอเมริกา และแอฟริกาเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศ BRICS ซึ่งประกอบด้วยบราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ และลดความสำคัญในการเข้าไปลงทุนในตลาดประเทศพัฒนาแล้ว กลุ่มประเทศเอเชียนับเป็นภูมิภาคหลักที่เป็นผู้รับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศโดยมีสัดส่วนถึง 3 ใน 4 ของการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหมด ทั้งนี้ หากพิจารณาประเทศผู้รับการลงทุน (host country) ที่รับการลงทุนโดยตรงมากที่สุดในโลก 20 อันดับแรกใน ค.ศ. 2014 ตามภาพที่ 5.3 พบว่าจีนเป็นผู้รับการลงทุนรายใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีมูลค่ารับการลงทุนทางตรง 129 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ อันดับที่สอง ได้แก่ ฮองกง ซึ่งมีการรับการลงทุนจากต่างประเทศ 103 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และในอันดับรองลงมา ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ บราซิล แคนาดา ออสเตรเลีย อินเดีย เนเธอร์แลนด์ ชิลี และสเปน เป็นต้น โดยกรณีของประเทศไทยหากเปรียบเทียบกับอาเซียนอื่น ประเทศไทยเป็นผู้รับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศเป็นอันดับที่ 3 รองจากสิงคโปร์ และอินโดนีเซีย

ภาพที่ 5.3 ประเทศผู้รับการลงทุนโดยตรงมากที่สุดในโลก 20 อันดับแรก ค.ศ. 2014 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)
ที่มา: World Investment Report 2015 โดย UNCTAD

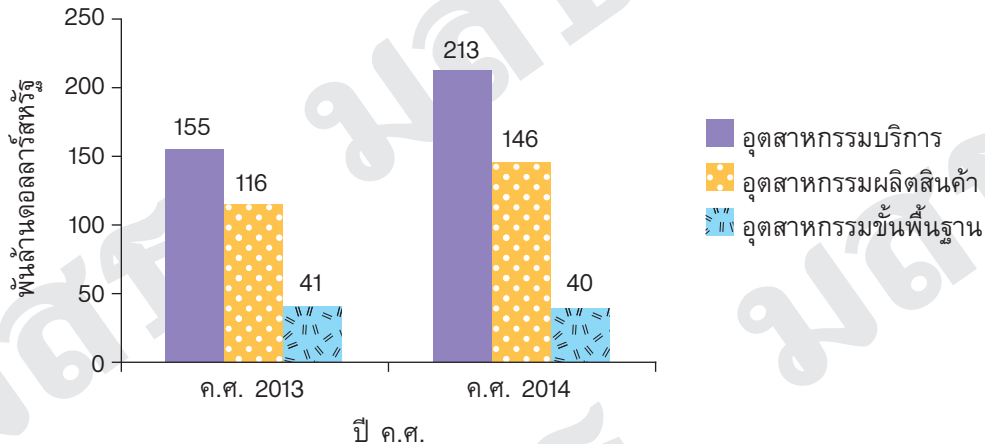
ในส่วนของประเทศผู้ลงทุนที่นำเงินออกไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (FDI outflow) ประเทศที่เป็นผู้ลงทุน (home country) มากที่สุด 20 อันดับแรกของโลกใน ค.ศ. 2012 ได้แก่ สหรัฐอเมริกา โดยนำเงินไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมูลค่า 329 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ลงทุนสุทธิ เนื่องจากมีการนำเงินออกไปลงทุนในต่างประเทศมากกว่ารับการลงทุนจากต่างประเทศ) อันดับที่สอง ได้แก่ ญี่ปุ่น นำเงินไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ 123 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และในอันดับรองลงมา ได้แก่ จีน ฮังกอน สหราชอาณาจักร เยอรมนี แคนาดา รัสเซีย หมู่เกาะบริติชเวอร์จิน ฝรั่งเศส สวีเดน เป็นต้น

ภาพที่ 5.4 ประเทศผู้ลงทุนโดยตรงมากที่สุด 20 อันดับแรก ค.ศ. 2014 (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา: World Investment Report 2015 โดย UNCTAD

ภาพที่ 5.5 แสดงมูลค่าโครงการที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศใน ค.ศ. 2013-2014 พบว่า ในภาพรวมนับตั้งแต่ ค.ศ. 2013 มา การลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศของโลกส่วนใหญ่เป็นการลงทุนใน ธุรกิจบริการ (Service Industry) เช่น กิจการบริการการเงินและประกันภัย ขนส่งและโลจิสติกส์ สื่อสาร โทรคมนาคม คำส่งคำปลีก ก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ รองลงมา คือ ธุรกิจผลิตสินค้า (Manufacturing Industry) เช่น การผลิตยานยนต์และชิ้นส่วน อิเล็กทรอนิกส์และอุปกรณ์ไฟฟ้า และธุรกิจขั้นพื้นฐาน (Primary Industry) เช่น การทำเหมือง การเจาะขุดก๊าซและน้ำมัน เป็นต้น

ภาพที่ 5.5 มูลค่าโครงการที่มีการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศใน ค.ศ. 2013-2014

ที่มา: World Investment Report 2015 – UNCTAD

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากนโยบายส่งเสริมการลงทุนของนานาประเทศในแต่ละภูมิภาค พบว่าหน่วยงานส่งเสริมการลงทุน (Investment Promotion Agency) ของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคพยายามใช้มาตรการจูงใจผู้ลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะผู้ลงทุนจากประเทศจีน สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส อินเดีย แคนาดา สาธารณรัฐเกาหลี รัสเซีย อิตาลี เนเธอร์แลนด์ และสหรัฐอเมริกาบริติชให้เข้ามาลงทุนในสาขาอุตสาหกรรมต่างๆ ดังนี้

กลุ่มประเทศในแอฟริกา ประเภทธุรกิจที่หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของแอฟริกาส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ ธุรกิจการเกษตร การทำเหมือง การขุดเจาะปิโตรเลียม โรงแรมและร้านอาหาร โดยมีประเทศผู้รับการลงทุนที่สำคัญในแอฟริกา ได้แก่ ไนจีเรีย โมแซมบิก แอฟริกาใต้ คองโก โมร็อกโก อียิปต์ และซูดาน

กลุ่มประเทศในเอเชีย ประเภทธุรกิจที่หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของเอเชียส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ การเกษตร ป่าไม้ การประมง การก่อสร้าง อุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ ขนส่งและโลจิสติกส์ สื่อสารโทรคมนาคม โดยมีประเทศผู้รับการลงทุนที่สำคัญในเอเชีย ได้แก่ จีน ฮองกง อินเดีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และตุรกี

กลุ่มประเทศในลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ประเภทธุรกิจที่หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของลาตินอเมริกาและแคริบเบียนส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ การทำเหมือง การขุดเจาะปิโตรเลียม โรงแรม ร้านอาหาร และบริการอื่นๆ โดยมีประเทศผู้รับการลงทุนที่สำคัญในลาตินอเมริกาและแคริบเบียน ได้แก่ บราซิล บริติชเวสต์อินดีส ชิลี โคลัมเบีย เม็กซิโก อาร์เจนตินา เปรู สาธารณรัฐโดมินิกัน เวเนซุเอลา และปานามา

กลุ่มประเทศในเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน (Transition Economies) จากระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนส่วนกลางเป็นตลาดเสรี ประเภทธุรกิจที่หน่วยงานส่งเสริมการลงทุนของประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านส่วนใหญ่ให้การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ได้แก่ การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ เสื้อผ้า สิ่งทอ รองเท้า เครื่องหนัง เครื่องกีฬา อาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค โดยมีประเทศผู้รับการลงทุนที่สำคัญในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน ได้แก่ รัสเซีย คาซัคสถาน ยูเครน เติร์กเมนิสถาน และโครเอเชีย

2. การลงทุนระหว่างประเทศของโลกกับการเชื่อมโยงภายใต้ระบบโซ่คุณค่าโลก

ภายใต้ระบบโซ่คุณค่าโลก (global value chain: GVC) การลงทุนระหว่างประเทศของโลกมีการเชื่อมโยงระหว่างประเทศที่มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การผลิตวัตถุดิบ การออกแบบการผลิต การแปรรูป การวิจัยและพัฒนา การโฆษณา การขาย การบริการหลังการขาย ที่กระจายอยู่ในหลายประเทศและภูมิภาค โดยประกอบด้วยอุตสาหกรรมต้นน้ำ อุตสาหกรรมกลางน้ำ และอุตสาหกรรมปลายน้ำที่มีการทำงานประสานกันภายใต้เครือข่ายโซ่คุณค่า โดยผู้ที่มีบทบาทมากในการบริหารจัดการโซ่คุณค่าโลก ได้แก่ บริษัทข้ามชาติ (MNC) ซึ่งเกิดจากการที่ประเทศผู้ลงทุนมีการก้าวไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อจัดทำบริษัทย่อย บริษัทร่วม และกิจการในเครือเพื่อทำการผลิตสินค้าและบริการ ตลอดจนมีการไปลงทุนเพื่อแสวงหาวัตถุดิบในต่างประเทศนำมาผลิตและส่งขายไปในตลาดโลก โดยมีบริษัทข้ามชาติเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาวะการลงทุนและการค้าระหว่างประเทศของโลก

จากข้อมูล UNCTAD พบว่า ใน ค.ศ. 2010 ระบบโซ่คุณค่าที่ขับเคลื่อนโดยบริษัทข้ามชาติมีสัดส่วนร้อยละ 28 ของมูลค่าการส่งออกรวมของโลก หรือคิดเป็นมูลค่า 5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากกิจการที่เกี่ยวข้องในระบบโซ่คุณค่าของบริษัทข้ามชาติคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมโลก และในกรณีของไทยมีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากกิจการที่เกี่ยวข้องในระบบคุณค่าของบริษัทข้ามชาติคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 52 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และในกรณีของสิงคโปร์มีมูลค่าเพิ่ม คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 83 ของ GDP ของประเทศสิงคโปร์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก Forbes Global 2000 พบว่า ตัวอย่างของบริษัทข้ามชาติที่สำคัญในกิจการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ ที่มีการจัดตั้งกิจการในเครือในนานาประเทศ ได้แก่

กิจการผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ได้แก่ Hewlett-Packard และ Dell (สหรัฐอเมริกา)

กิจการผลิตอุปกรณ์หน่วยความจำคอมพิวเตอร์ ได้แก่ Western Digital (สหรัฐอเมริกา), Seagate Technology (ไอร์แลนด์), Sandisk (สหรัฐอเมริกา)

กิจการผลิตเครื่องแต่งกาย ได้แก่ Christian Dior (ฝรั่งเศส), Nike (สหรัฐอเมริกา), Kering (ฝรั่งเศส), Adidas (เยอรมนี)

กิจการผลิตยานยนต์ ได้แก่ Volkswagen Group (เยอรมนี), Toyota Motor (ญี่ปุ่น), Daimler (เยอรมนี), BMW Group (เยอรมนี), Ford Motor (สหรัฐอเมริกา), General Motors (สหรัฐอเมริกา), Nissan Motor (ญี่ปุ่น) และ Honda Motor (ญี่ปุ่น)

กิจการผลิตเครื่องดื่ม ได้แก่ Coca-Cola (สหรัฐอเมริกา), PepsiCo (สหรัฐอเมริกา), Heineken Holding (เนเธอร์แลนด์) และ Carlsberg (เดนมาร์ก)

กิจการด้านการค้า (Trading Company) ได้แก่ Mitsubishi Corporation (ญี่ปุ่น), Mitsui & Co (ญี่ปุ่น), Itochu (ญี่ปุ่น), Sumitomo Corp (ญี่ปุ่น), Maribeni (ญี่ปุ่น), Toyota Tsusho (ญี่ปุ่น) และ Li & Fung (ฮ่องกง)

กิจการรับบริหารโรงแรมที่พัก ได้แก่ Marriott International (สหรัฐอเมริกา), Starwood Hotels (สหรัฐอเมริกา), Accord (ฝรั่งเศส), InterContinental Hotels (สหราชอาณาจักร), Shangri-La (ฮ่องกง)

กิจการบริการขนส่งและโลจิสติกส์ ได้แก่ Moller-Maersk (เดนมาร์ก), Nippon Yusen (ญี่ปุ่น), DHL (เยอรมนี), Kawasaki Kisen Kaisha (ญี่ปุ่น), United Parcel Services (สหรัฐอเมริกา)

UNCTAD ได้ศึกษากรอบการตัดสินใจของบรรษัทข้ามชาติในการเลือกประเทศที่จะใช้ในการลงทุนจัดตั้งบริษัทย่อย บริษัทร่วม และจัดตั้งโรงงาน/สถานประกอบการแล้วพบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกไปลงทุนในต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

1. **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม** ได้แก่ (1) ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม (2) ความสามารถในการหาแรงงานเพื่อทำงานโดยพิจารณาจากปริมาณแรงงานในระบบ ค่าจ้างแรงงาน ความชำนาญ ความถนัดด้านภาษา การศึกษา ทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (3) ระยะทางจากแหล่งผลิตถึงตลาด (4) ปริมาณและคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ (5) ลักษณะของธุรกิจภายในประเทศที่จัดตั้งอยู่ (6) มาตรการกีดกันทางการค้าและมาตรการส่งเสริมการค้า (7) นโยบายการลงทุน (8) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้าการพาณิชย์ และประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย (9) การอำนวยความสะดวกในการติดต่อธุรกิจสำหรับธุรกิจต่างประเทศ

2. **ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้** ได้แก่ (1) ระบบการศึกษา (2) การมีอยู่ของประชาคมเครือข่ายด้านวิจัย (3) นโยบายของรัฐด้านการวิจัยและพัฒนา (4) นโยบายและกฎระเบียบด้านทรัพย์สินทางปัญญา (5) การมีอยู่ของอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (6) การมีอยู่ของสถาบันหรือองค์การด้านการสนับสนุนการออกแบบและความคิดสร้างสรรค์

3. **ปัจจัยที่เอื้อต่อการผลิต** ได้แก่ (1) ปริมาณและลักษณะวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติท้องถิ่น (2) ระบบสาธารณูปโภค (3) จำนวนแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำ (4) กิจการเกี่ยวเนื่องของการผลิตที่เป็นของคนท้องถิ่น (5) การได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าและการส่งออก (6) นโยบายและกฎระเบียบการถือหุ้นของต่างชาติ การถือครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างโดยคนต่างชาติ และการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ (7) นโยบายแปรรูปรัฐวิสาหกิจ (8) ขั้นตอนและพิธีการศุลกากร (9) โครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งและสาธารณูปโภค (10) การมีอยู่ของนิคมอุตสาหกรรม เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก เขตปลอดอากร และเขตเศรษฐกิจพิเศษ

4. ปัจจัยที่เอื้อต่อการตลาดและการจัดจำหน่าย ได้แก่ (1) ปริมาณและคุณภาพของโครงสร้างพื้นฐานการขนส่ง โลจิสติกส์ และสื่อสารโทรคมนาคม (2) เครือข่ายเชื่อมโยงของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระจายสินค้า และ (3) ข้อจำกัดด้านการค้าบริการ (4) การรักษาความลับทางการค้าและข้อมูล

กิจกรรม 5.1.3

จงอธิบายปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกไปลงทุนในต่างประเทศ

แนวตอบกิจกรรม 5.1.3

ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกไปลงทุนในต่างประเทศมี ได้แก่ (1) ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม เช่น ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและสังคม นโยบายการลงทุน และมาตรการส่งเสริมการลงทุน (2) ปัจจัยด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เช่น ระบบการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาและวิจัยพัฒนา (3) ปัจจัยที่เอื้อต่อการผลิต เช่น ความเพียงพอของวัตถุดิบและทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนแรงงานที่มีค่าจ้างต่ำ โครงสร้างพื้นฐาน การมีอยู่ของนิคมอุตสาหกรรมและเขตเศรษฐกิจพิเศษ (4) ปัจจัยที่เอื้อต่อการตลาดและการจัดจำหน่าย เช่น การรักษาความลับทางการค้า เครือข่ายเชื่อมโยงของผู้ที่เกี่ยวข้องในการกระจายสินค้า

เรื่องที่ 5.1.4

การลงทุนระหว่างประเทศของไทย

การลงทุนระหว่างประเทศของไทยประกอบด้วย (1) การลงทุนของต่างประเทศในไทย และ (2) การลงทุนของไทยในต่างประเทศ ดังนี้

1. การลงทุนของต่างประเทศในไทย

การลงทุนระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อการขยายตัวและการพัฒนาเศรษฐกิจไทยเนื่องจากการเติบโตของการลงทุนจากต่างประเทศ การลงทุนภายในประเทศ การส่งออก และการเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) มีความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกัน จากข้อมูลของธนาคารโลก (World Bank) พบว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทย (FDI Inflow) ใน พ.ศ. 2552 2553 2554 และ 2555 มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 1.8 2.9 2.6 และ 2.9 ของ GDP ของไทยตามลำดับ ขณะเดียวกันมีคนไทย/กิจการของไทยก้าวไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (FDI Outflow) ใน พ.ศ. 2552 2553 2554 และ 2555 มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 1.6 1.4 1.2 และ 3.5 ของ GDP ของไทย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ที่ผ่านมา ประเทศไทยเป็นผู้รับการลงทุนโดยตรงสุทธิจากต่างประเทศ (Net FDI Inflow) ยกเว้น ใน พ.ศ. 2555 ที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการลงทุนโดยตรงของไทย โดยใน พ.ศ. 2555 ไทยเป็นผู้ลงทุนโดยตรงสุทธิ (Net FDI Outflow) เนื่องจากมีกิจการของไทยเริ่มหันไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจในต่างประเทศเพิ่มขึ้น ประกอบกับคนไทยนำเงินไปฝากในต่างประเทศสำหรับใช้ในการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ จากการรวบรวมข้อมูลการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่จัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยที่จัดทำขึ้นใน พ.ศ. 2556 ซึ่งเป็นรวบรวมข้อมูลเงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจำแนกตามประเภทธุรกิจนับตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2555 ซึ่งนิยามว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) เป็นธุรกรรมการลงทุนที่ผู้ลงทุนที่มีถิ่นฐานจากต่างประเทศมีต่อธุรกิจที่มีถิ่นฐานในประเทศทั้งที่จัดตั้งเป็นนิติบุคคลและส่วนบุคคล ประกอบด้วยเงินลงทุนในทุนเรือนหุ้น (equity capital) ซึ่งเป็นการลงทุนในหุ้นสามัญในกิจการหนึ่งๆ ตั้งแต่ร้อยละ 10 ขึ้นไป เงินกู้จากบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ และกำไรที่นำกลับมาลงทุน

จากข้อมูลตารางที่ 5.1 พบว่า เงินลงทุนโดยตรงของผู้ลงทุนต่างประเทศมาลงทุนในอุตสาหกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตยานยนต์ รถพ่วง และรถกึ่งพ่วง คอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ รองลงมาจากต่างประเทศจะนำเงินมาลงทุนในธุรกิจการเงินและประกันภัย อสังหาริมทรัพย์ โดย พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ไทยมีการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสุทธิมากที่สุดเมื่อเทียบกับปีอื่นๆ (ตัวเลขบวก หมายถึงมีการลงทุนเพิ่ม ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการลงทุนในหุ้น กำไรสะสมที่นำกลับมาลงทุน หรือการกู้ยืมจากบริษัทในเครือในต่างประเทศที่มากกว่าการลงทุน) เนื่องจาก พ.ศ. 2550 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจไทยกำลังเติบโตทั้งการลงทุน การบริโภค การส่งออก และมีค่าจ้างแรงงานที่ไม่สูงมากจนเกินไป ตลอดจนเป็นช่วง

ที่ประเทศไทยมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองมากที่สุดเมื่อเทียบกับปีต่อๆ มา ทำให้มีเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนมาก อย่างไรก็ตาม ใน พ.ศ. 2550 มีการลงทุนต่างประเทศในบางธุรกิจที่มีการเติบโต ได้แก่ การขายส่งขายปลีก ซึ่งมีการขยายตัวของกิจการค้าส่งค้าปลีกสมัยใหม่ของกิจการร่วมทุนไทยกับต่างประเทศ

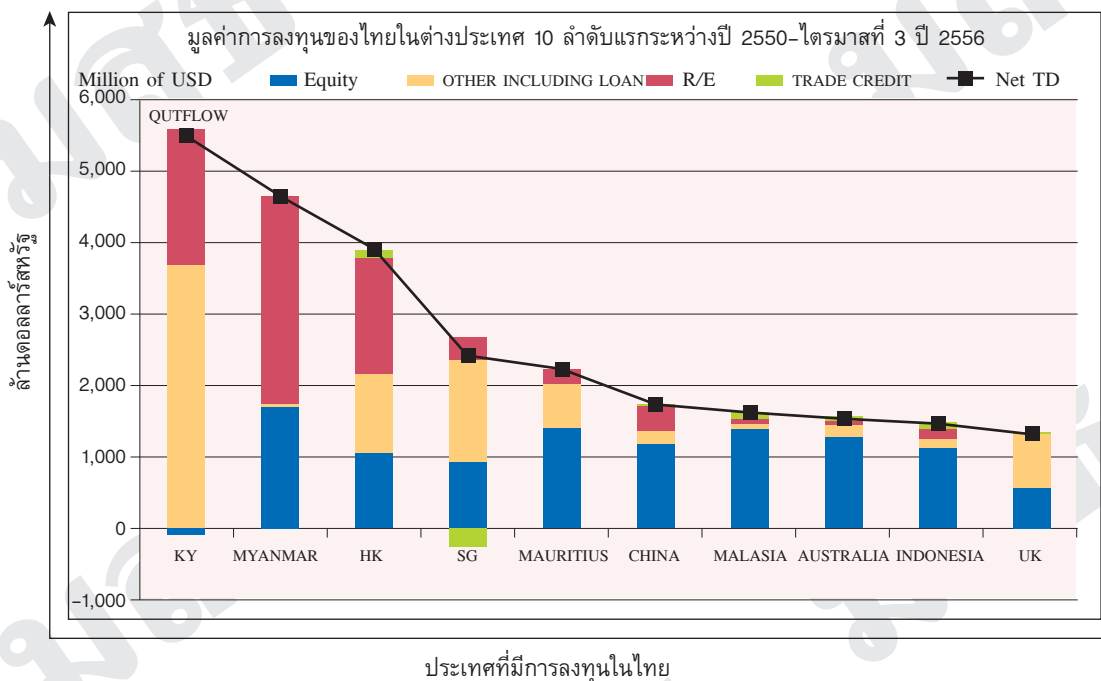
ตารางที่ 5.1 เงินลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเภทธุรกิจต่างๆ ของไทย (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

	2550	2551	2552	2553	2554	2555p
1 A เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	2.74	9.33	7.30	5.71	1.34	6.21
2 B การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	1,307.24	-2.11	640.80	419.23	238.74	-44.81
3 C การผลิต	4,495.41	4,591.26	2,412.02	4,622.72	5,858.94	3,910.30
การผลิตอาหาร	190.79	136.76	139.80	106.49	380.73	-158.31
การผลิตเครื่องดื่ม	40.85	33.72	54.25	36.53	-5.89	110.94
การผลิตกระดาษ	14.08	389.40	24.10	34.92	418.93	28.86
การผลิตถ่านโค้กและปิโตรเลียม	1,237.53	-437.79	181.85	-20.63	396.13	-272.43
การผลิตเคมีภัณฑ์	-121.58	616.04	506.66	872.85	541.34	142.55
การผลิตเภสัชภัณฑ์	0.00	0.00	0.00	0.00	50.68	-180.52
การผลิตยางและพลาสติก	312.80	389.76	305.08	331.91	573.68	51.048
การผลิตคอมพิวเตอร์ อิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์ทัศนศาสตร์	484.65	341.07	35.58	985.79	1,080.45	1,353.09
การผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า	376.29	1,302.04	290.28	-79.73	291.95	540.04
การผลิตเครื่องจักรและเครื่องมือ	145.39	118.63	191.44	65.03	548.44	292.56
การผลิตยานยนต์ รถพ่วงและรถกึ่งพ่วง	1,080.26	914.44	374.35	1,398.20	871.59	2,322.36
การผลิตเฟอร์นิเจอร์	0.06	-0.77	-2.86	7.15	42.40	-24.99
4 D ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบการปรับอากาศ	33.20	200.43	221.92	-56.08	56.78	58.02
5 F การก่อสร้าง	29.96	-34.04	1.43	27.21	-78.02	-140.56
6 G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์	-262.52	131.58	344.86	-58.96	767.21	982.43
7 H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า	-43.31	450.25	118.42	-131.52	236.63	38.96
8 I ที่พักแรมและบริการด้านอาหาร	166.77	-51.34	46.00	113.70	-11.36	11.06
9 K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย	2,815.04	1,75.99	274.15	2,279.85	-1,192.35	1,956.82
10 L กิจกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	1,103.16	1,202.53	767.96	984.24	1,072.26	1,092.74
11 อื่นๆ	1,683.59	-16.77	18.59	905.45	2,049.27	2,825.81
12 รวม	11,331.29	8,547.09	4,853.45	9,111.55	8,999.45	10,696.99

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

2. การลงทุนของไทยในต่างประเทศ

ส่วนกรณีของการที่ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จากข้อมูลที่ทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสะสมของไทยในช่วง พ.ศ. 2550-ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2556 ตามภาพที่ 5.6 หมู่เกาะเคย์แมน สหภาพเมียนมา และฮ่องกง เป็นเป้าหมายหลักของการลงทุนโดยตรงของธุรกิจไทยตามลำดับ โดยในกรณีของหมู่เกาะเคย์แมน พบว่า นานาประเทศมีการส่งการลงทุนไปที่หมู่เกาะเคย์แมน ซึ่งเป็นดินแดนที่ปราศจากภาษีที่อยู่ในอาณาเขตทะเลแคริบเบียน อีกทั้งยังมีชื่อเสียงด้านการเป็นศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศโดยมีธนาคารจัดตั้งอยู่มากถึงกว่า 500 แห่ง และมีธุรกิจประกันภัยจัดตั้งมากถึงกว่า 360 แห่ง เพื่อใช้ประโยชน์จากการยกเว้นการจัดเก็บภาษีระหว่างประเทศและไม่มีการควบคุมการปริวรรตเงินตรา อย่างไรก็ตาม การลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวมีส่วนของการนำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ (reinvested earning) อยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในกรณีของสหภาพเมียนมา ที่การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาเป็นเวลานานและใช้ผลกำไรที่ได้นำมาหมุนเวียนลงทุนต่อไป อย่างไรก็ตาม หากนับเฉพาะการลงทุนในส่วนที่เป็นเงินลงทุนใหม่นั้น จะพบว่า หมู่เกาะเคย์แมน ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง เป็นประเทศที่ธุรกิจไทยมีการนำเงินใหม่ออกไปลงทุนสูงสุด ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องจากธุรกิจไทยมักใช้ประเทศดังกล่าวเป็นฐานในการไปลงทุนต่อยังประเทศอื่นๆ

ภาพที่ 5.6 มูลค่าการลงทุนของไทยในต่างประเทศ 10 ลำดับแรกระหว่าง พ.ศ. 2550-ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2556 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนี้ หากพิจารณาประเภทธุรกิจ 10 อันดับแรกที่ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศมากที่สุดจากดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ พบว่า ธุรกิจที่ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (รวมถึงการสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียมในต่างประเทศ) บริการทางการเงิน และประกันภัย การขายส่งขายปลีก การผลิตคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตอาหาร การผลิตเครื่องดื่ม การผลิตเคมีภัณฑ์ การผลิตสิ่งทอ กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ และการขนส่งและโลจิสติกส์

กิจกรรม 5.1.4

จงอธิบายประเภทกิจการที่ผู้ลงทุนไทยมีการไปลงทุนในต่างประเทศมาก

แนวตอบกิจกรรม 5.1.4

หากพิจารณาจากธนาคารแห่งประเทศไทย ประเภทกิจการที่ผู้ลงทุนไทยมีการไปลงทุนในต่างประเทศมากซึ่งวัดตามมูลค่าการลงทุน ได้แก่ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (รวมถึงการสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียมในต่างประเทศ) บริการทางการเงินและประกันภัย การขายส่งขายปลีก การผลิตคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตอาหาร การผลิตเครื่องดื่ม การผลิตเคมีภัณฑ์ สิ่งทอ กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ และการขนส่งและโลจิสติกส์ โดยประเทศในอาเซียนที่คนไทยมีการลงทุนมาก ได้แก่ เมียนมา

ตอนที่ 5.2

นโยบายการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศ

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 5.2 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

- 5.2.1 นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนของไทย
- 5.2.2 กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ
- 5.2.3 ความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

แนวคิด

1. ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องนับเป็นเวลากว่า 5 ทศวรรษ โดยในระยะแรกของการให้การส่งเสริมการลงทุน จะเน้นการส่งเสริมให้ภาคเอกชนไทยและเอกชนต่างประเทศเข้ามาลงทุนในอุตสาหกรรม การผลิตสินค้าและบริการเป้าหมายที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม การส่งออก การใช้ทุน แรงงาน และวัตถุดิบภายในประเทศมาก โดยให้สิทธิประโยชน์ส่งเสริมการลงทุนในด้านต่างๆ จนกระทั่งในระยะหลังประเทศไทยได้เริ่มให้ความสำคัญมากขึ้นกับการส่งเสริมให้เอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อแสวงหาวัตถุดิบที่ไทยขาดแคลน ขยายตลาดให้กับสินค้าหรือบริการในประเทศ และรักษาฐานตลาดหรือขยายตลาดสินค้าไทยในตลาดโลก
2. กฎหมายสำคัญของไทยที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศแบ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการลงทุน และกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำกับควบคุมการลงทุนของคนต่างด้าวในประเทศไทย โดยกฎหมายทั่วไปที่ใช้กำกับควบคุมการลงทุนของคนต่างด้าวในประเทศไทย ได้แก่ กฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวที่กำหนดนิยาม คนต่างด้าวและประเภทกิจการต่างๆ ที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจและประเภทกิจการต่างๆ ที่ให้คนต่างด้าวประกอบธุรกิจได้ หากได้รับอนุญาตจากหน่วยงานภาครัฐที่มีอำนาจ นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายอื่นๆ เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน และกฎหมายการเช่าสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม

3. ความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิและพันธกรณีที่ประเทศคู่ภาคีต้องให้การปฏิบัติต่อการลงทุนและผู้ลงทุนของคู่ประเทศภาคี โดยไทยต้องการให้รัฐบาลต่างประเทศให้การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนและผู้ลงทุนไทยในต่างประเทศ ขณะเดียวกันรัฐบาลต่างประเทศก็ต้องการให้ไทยให้การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนและผู้ลงทุนต่างชาติที่มาทำธุรกิจในไทยด้วยเช่นเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดเพื่อสร้างหลักประกันว่าธุรกิจของไทยจะได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลต่างชาติอย่างยุติธรรมและโปร่งใสเท่าเทียมกับคนชาติของประเทศคู่ภาคีเพื่อลดความเสี่ยง ลดต้นทุนในการลงทุน และให้มีการโอนเงินและผลตอบแทนจากการลงทุนเข้าออกได้โดยเสรี

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 5.2 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนที่สำคัญของไทยได้
2. อธิบายกฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศของไทยได้
3. อธิบายสาระสำคัญของความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนได้

เรื่องที่ 5.2.1

นโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนของไทย

1. การเริ่มต้นนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุน

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนอย่างจริงจังเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2503 ภายใต้การนำของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ที่ต้องการสนับสนุนให้เอกชนมีบทบาทสำคัญในการลงทุนและบริหารงานอุตสาหกรรม โดยได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรม พ.ศ. 2503 โดยมีสาระสำคัญคือรัฐให้หลักประกันกับเอกชนผู้ลงทุนว่ารัฐจะไม่โอนกิจการของเอกชนมาเป็นของรัฐและจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่มาแข่งขันกับเอกชนที่ได้รับการส่งเสริม ตลอดจนรัฐจะให้มาตรการจูงใจด้านภาษีอากรทั้งเครื่องจักร วัตถุดิบ และภาษีรายได้ อนุญาตให้นำช่างฝีมือจากต่างประเทศเข้ามาได้นอกเหนือสัดส่วนที่กำหนดไว้ในกฎหมายคนเข้าเมือง ตลอดจนให้บริษัทต่างชาติถือครองที่ดินเพื่อประกอบกิจการอุตสาหกรรมได้ และต่อมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฯ ให้ทันสมัยมากขึ้นจนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ในสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยสาระสำคัญของกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่ควรรู้ ได้แก่

การขอรับการส่งเสริมและการให้การส่งเสริมการลงทุน คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กำหนดประเภทและขนาดกิจการที่จะให้การส่งเสริมตามกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม โดยกิจการที่ส่งเสริมจะต้องเป็นกิจการที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม การส่งออก การใช้ทุน แรงงาน และวัตถุดิบภายในประเทศมาก

สิทธิประโยชน์ ผู้ได้รับการส่งเสริมได้รับความยืดหยุ่นและสะดวกมากขึ้นในการนำเข้าคนต่างด้าวมาทำงานเป็นช่างฝีมือและผู้ชำนาญการ ตลอดจนผู้ลงทุนต่างชาติได้รับอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการได้ตามที่คณะกรรมการฯ เห็นชอบ รัฐบาลให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร เช่น การลดหย่อนหรือยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักร ภาษีเงินได้นิติบุคคล และการหักค่าใช้จ่ายรายการต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการลดภาระภาษีที่ต้องเสีย การอนุญาตให้นำเข้าและส่งออกเงินตราต่างประเทศและผลกำไรกลับไปต่างประเทศได้

หลักประกันและการคุ้มครอง โดยรัฐบาลให้หลักประกันว่าจะไม่โอนกิจการของผู้ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ รัฐจะไม่ทำกิจการขึ้นมาแข่งกับผู้ที่ได้รับการส่งออก และรัฐจะไม่ควบคุมราคาขายสินค้าที่ผู้ได้รับการส่งเสริมผลิตขึ้นยกเว้นกรณีจำเป็น

2. พัฒนาการของนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรง

จากการศึกษาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยนับตั้งแต่ฉบับที่ 1 จนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับปัจจุบัน พบว่า ประเทศไทยเริ่มกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ

เป็นครั้งแรกในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) เป็นต้นมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510-2514) รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายส่งเสริมการลงทุน โดยให้กรณีของผู้ลงทุนต่างชาติที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ให้ได้สิทธิประโยชน์เป็นพิเศษด้านการถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน ยกเว้น อากาศขาเข้า ภาษีการค้า ภาษีเงินได้ การนำเข้าและส่งออกเงินตราต่างประเทศ การนำเข้าช่างฝีมือและผู้ชำนาญการจากต่างประเทศ ตลอดจน รัฐบาลให้หลักประกันสำหรับผู้ลงทุนต่างชาติที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนว่ารัฐจะไม่ประกอบกิจการ อุตสาหกรรมขึ้นใหม่แข่งกับกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริม และรัฐจะไม่โอนกิจการอุตสาหกรรมของเอกชน มาเป็นของรัฐ รวมทั้งอาจได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษในการควบคุมสินค้านำเข้าประเภทเดียวกับสำหรับ ผลิตภัณฑ์บางชนิดภายในกำหนดเวลาที่เห็นสมควร

กิจการสำคัญที่รัฐบาลให้การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง พ.ศ. 2510-2514 ได้แก่ กิจการถลุงเหล็กจากสินแร่ กิจการเคมีจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม กิจการผลิตวัสดุก่อสร้าง กิจการ ประกอบรถยนต์และจักรยานยนต์ กิจการผลิตแก้วเพื่อทำหลอดแก้วและหลอดไฟฟ้า กิจการผลิตอาหาร สำเร็จรูป และกิจการทำเหมืองแร่ (ดีบุก วุลแฟรม พลวง แมงกานีส ฟลูออไรท์ เหล็ก ยิปซัม และตะกั่ว) โดยรัฐบาลพยายามปรับแก้กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการลงทุนในกิจการดังกล่าวข้างต้นมากขึ้น

2) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519) รัฐบาล ยังคงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายส่งเสริม การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นหนักในด้านอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อุตสาหกรรมพื้นฐานและอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงต่อเนื่องกับอุตสาหกรรมอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาขาการเกษตร สนับสนุนให้กิจการอุตสาหกรรมกระจายออกไปสู่ส่วนภูมิภาค และให้ความคุ้มครอง ช่วยเหลืออุตสาหกรรมทางด้านภาษีอากรและอื่นๆ ในระดับที่เหมาะสม รวมทั้งจูงใจให้เอกชนต่างชาติ มาลงทุนในไทยมากขึ้นด้วยการให้สิทธิประโยชน์ต่างๆ ให้แก่ผู้ลงทุนจากต่างประเทศ เช่น ลดหย่อนและ ยกเว้นภาษีอากรเครื่องจักร อุปกรณ์ และวัตถุดิบ ยกเว้นภาษีเงินได้กำหนดระยะเวลา 5 ปี การลดอัตรา ค่าไฟฟ้าและประปาเป็นพิเศษแก่อุตสาหกรรมที่ไปตั้งในชนบทห่างไกล อนุญาตให้นำช่างฝีมือจากต่าง ประเทศ อนุญาตให้นำเงินออกประเทศ ให้สิทธิซื้อที่ดินแก่ชาวต่างชาติ

มาตรการสำคัญในการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงนั้น รัฐบาลมีมาตรการปรับปรุงกฎหมายส่งเสริม การลงทุนให้มีผลชัดเจนให้มีการลงทุนในกิจการอุตสาหกรรมของเอกชนและแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการลงทุน และปรับปรุงวิธีการส่งเสริมการลงทุนให้เหมาะสม โดยขยาย ขอบเขตการส่งเสริมให้กว้างขึ้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อประชาชน และเร่งรัดการสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ลงทุนเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้ลงทุน เช่น การขนส่ง พลังงาน และนิคม อุตสาหกรรม

กิจการสำคัญที่รัฐบาลให้การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง พ.ศ. 2515-2519 ได้แก่ กิจการแต่งและถลุงแร่ กิจการอาหารสำเร็จรูป กิจการผลิตเครื่องจักรกล กิจการผลิตยางรถยนต์

กิจการผลิตน้ำมันปิโตรเลียม กิจการผลิตเคมีและผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี กิจการผลิตอุปกรณ์ขนส่ง กิจการรีดและถลุงเหล็กเส้น กิจการผลิตกระดาษหนังสือพิมพ์ กิจการผลิตเฟอร์นิเจอร์ และกิจการพอกหนัง

3) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อกิจการอุตสาหกรรมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายส่งเสริมการลงทุน ตลอดจนยกระดับความร่วมมือทางอุตสาหกรรมในกลุ่มอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรร่วมกัน เช่น อินโดนีเซียและเมียนมามีแหล่งน้ำมันและก๊าซมาก มาเลเซียและฟิลิปปินส์มีแร่ธาตุที่สามารถใช้ทำปุ๋ยได้เป็นอย่างดี ในส่วนของการลงทุนจากต่างประเทศในภาคอุตสาหกรรม ภายใต้อุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 เห็นว่าการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศที่ผ่านมาได้เน้นการส่งเสริมให้มีการลงทุนเป็นจำนวนมาก ขณะเดียวกัน การส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศที่ผ่านมายังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศโดยส่วนร่วม มุ่งแต่ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจและมองข้ามผลทางการเมืองและสังคม ภาวะแวดล้อม การถ่ายทอดเทคโนโลยี และผลกระทบต่อการพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจในระยะยาว อีกทั้งไม่มีการกำหนดประเภทอุตสาหกรรมที่จะส่งเสริมให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนที่ชัดเจน

กิจการสำคัญที่รัฐบาลส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง พ.ศ. 2520-2524 ได้แก่ กิจการผลิตเพื่อการส่งออก กิจการแปรรูปวัตถุดิบทางการเกษตรในแหล่งวัตถุดิบในภูมิภาค ขณะเดียวกัน รัฐบาลลดการให้สิทธิประโยชน์แก่อุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อทดแทนการนำเข้า (เช่น วัสดุก่อสร้าง ซีเมนต์ เครื่องแก้ว สีกระป๋อง สิ่งทอ) แต่จะสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า เฉพาะประเภทสินค้าทุนหรือสินค้ากึ่งวัตถุดิบที่มีการใช้วัตถุดิบภายในประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น กิจการผลิตเยื่อกระดาษ

4) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) แนวนโยบายการลงทุนในช่วง พ.ศ. 2525-2529 ยังคงให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนเอกชนทั้งในและต่างประเทศเป็นผู้ลงทุนการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม โดยให้ความสำคัญกับการลงทุนของผู้ลงทุนต่างชาติในกิจการผลิตเพื่อการส่งออก โดยมีมาตรการต่างๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ (1) การจัดตั้งเขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone: EPZ) และคลังสินค้าทัณฑ์บนเพื่อช่วยบรรเทาภาระภาษีนำเข้าและส่งออก (2) กำหนดอัตราเงินชดเชยภาษีล่วงหน้าเป็นร้อยละของราคาสินค้าออกซึ่งจะจ่ายให้ผู้ส่งออกเป็นรูปของเครดิตภาษีเมื่อเวลาส่งออก (3) เพิ่มแหล่งเงินกู้เพื่อการผลิตและส่งออก และระดับประกันสินเชื่อเพื่อการส่งออก (4) จัดระบบการระดมการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อมุ่งส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศให้เกิดประโยชน์ต่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมในประเทศ โดย (ก) ให้มีหน่วยงานดำเนินการส่งเสริม คัดเลือก กำกับการลงทุน การถ่ายทอดเทคโนโลยีและจดทะเบียนการลงทุนจากต่างประเทศ (ข) ส่งเสริมให้มีการกระจายแหล่งที่มาของการลงทุนจากต่างประเทศ (ค) ถ่ายทอดเทคโนโลยีและยกระดับทักษะแรงงานไทยในธุรกิจการลงทุนจากต่างประเทศ

5) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) แนวนโยบายการลงทุนในช่วง พ.ศ. 2530-2534 เน้นให้เอกชนทั้งในและต่างประเทศไปลงทุนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard) เช่น ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

เป็นต้น โดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เพื่อให้การจัดระบบบริการพื้นฐานและการควบคุมด้านสิ่งแวดล้อมของรัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเร่งส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มระดับการจ้างงานภายในประเทศ ส่งผลให้มีการลงทุนจากต่างชาติจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากในเขตพื้นที่ภาคตะวันออก

6) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) แนวนโยบาย การลงทุนในช่วง พ.ศ. 2535-2539 ยังคงเน้นให้เอกชนทั้งในและต่างประเทศไปลงทุนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ และในส่วนของส่งเสริมการลงทุนของต่างชาติจะต้องมีกลไกการกลั่นกรองการลงทุนให้มีผลในการถ่ายทอดเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ

ในส่วนของภาครัฐจะต้องขจัดอุปสรรคของการประกอบธุรกิจให้ลดลง เช่น การลดขั้นตอนการขออนุญาต การผ่อนคลายนโยบายระเบียบข้อบังคับ การประสานงานและขจัดความซ้ำซ้อนเรื่องการที่ต้องขออนุญาตประกอบการจากหลายหน่วยงาน ปรับปรุงโครงสร้างภาษีอากรให้มีผลต่อการส่งเสริมการกระจายและขยายตัวของอุตสาหกรรมมากขึ้น โดยลดความซ้ำซ้อนจากการจัดเก็บภาษี ปรับโครงสร้างภาษีและอากรศุลกากรให้เหมาะสมและทันต่อเหตุการณ์ยิ่งขึ้น เช่น การปรับอากรขาเข้าของสินค้าชนิดต่างๆ ให้มีอัตราใกล้เคียงกัน

กิจการสำคัญที่รัฐบาลให้การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง พ.ศ. 2535-2539 จะเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยีสูง อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก และอุตสาหกรรมวิศวกรรม เพื่อเป็นฐานให้อุตสาหกรรมอื่นในระยะยาว โดยให้ความสำคัญแก่อุตสาหกรรมวิศวกรรมระดับกลางและประเภทที่ใช้ในภาคการเกษตร โดยเฉพาะงานโลหะ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมประกอบผลิตภัณฑ์และชิ้นส่วนอุปกรณ์สื่อสารคมนาคม

นอกจากนี้ ในช่วง พ.ศ. 2535-2539 รัฐบาลเริ่มต้นให้ความสนใจกับการส่งเสริมให้คนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ โดยเฉพาะการประมูลงานก่อสร้างในต่างประเทศ เนื่องจากธุรกิจก่อสร้างของไทยได้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของต่างประเทศมากขึ้น โดยตลาดสำคัญที่คนไทยได้งานประมูลก่อสร้าง ได้แก่ ตะวันออกกลาง และอาเซียน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมา ผู้ประกอบการไทยยังคงมีปัญหาลูกอุปสรรคต่างๆ ที่ขอให้ภาครัฐให้ความช่วยเหลือ อาทิ การขาดข้อมูลเรื่องช่องทางและโอกาสการทำธุรกิจ ปัญหาภาระต้นทุนจากการค้าประกันโดยธนาคารต่างๆ ปัญหาภาวะภาษีราคาเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่สูงกว่าคู่แข่งต่างชาติ ข้อจำกัดด้านประสบการณ์ของผู้รับเหมาไทย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมการประกอบธุรกิจของคนไทยไปรับงานประมูลก่อสร้างในต่างประเทศ ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 รัฐบาลได้ริเริ่มให้มีการศึกษารายละเอียดความเป็นไปได้ในการกำหนดมาตรการเพื่อสนับสนุนการขยายการประมูลรับเหมาก่อสร้างของผู้รับเหมาไทยในต่างประเทศ ทั้งที่เป็นการช่วยลดภาระต้นทุนของผู้รับเหมาก่อสร้างในด้านการค้าประกัน ภาวะภาษีและข้อเสียเปรียบของบริษัทประมูลของต่างประเทศในเรื่องราคาและอุปกรณ์ และเครื่องจักร รวมทั้งการเสริมสร้างประสิทธิภาพการรวมกลุ่มของผู้รับเหมาไทยเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และขีดความสามารถในการดำเนินธุรกิจนี้

7) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) แนวนโยบาย การลงทุนในช่วง พ.ศ. 2540-2544 ยังคงเน้นให้เอกชนทั้งในและต่างประเทศไปลงทุนในเขตพื้นที่เศรษฐกิจ

ใหม่ โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลภาคใต้ พื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตก พื้นที่ภายใต้ความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย พื้นที่ภายใต้ความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ครอบคลุมพื้นที่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตกของไทย) โดยปรับนโยบายการส่งเสริมการลงทุนให้ยืดหยุ่นเชิงพื้นที่ เป็นเกณฑ์หลักในการส่งเสริมการลงทุนควบคู่ไปกับการเกณฑ์กิจกรรมการลงทุนเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการเชิงพื้นที่ ตลอดจนสร้างฐานการผลิตของไทยให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก

กิจการสำคัญที่รัฐบาลให้การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในช่วง พ.ศ. 2540-2544 จะเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยีสูง อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก ตลอดจนอุตสาหกรรม โรงกลั่นน้ำมัน อุตสาหกรรมปิโตรเลียม อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

8) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) แนวนโยบายการลงทุนในช่วง พ.ศ. 2545-2549 ให้ความสำคัญกับการสร้างนโยบายการลงทุนที่เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในระยะยาว โดยมุ่งการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสร้างมูลค่าเพิ่มควบคู่ไปกับการส่งเสริมการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและการริเริ่มสร้างเทคโนโลยีด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับทิศทางการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม สร้างกฎระเบียบและความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการลงทุนให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศไทย ปรับปรุงสิทธิประโยชน์ทางภาษีตามมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งระบบ ตลอดจนขยายศักยภาพการลงทุนของนักลงทุนไทยร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการควบคุมดูแลเงินบาทในตลาดนอกประเทศให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนระหว่างประเทศของไทยและเพื่อไม่ให้ เป็นเครื่องมือในการเก็งกำไรและโจมตีค่าเงินบาทได้

9) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) แนวนโยบายการลงทุนในช่วง พ.ศ. 2550-2554 ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการลงทุนเพื่อเป็นหนึ่งในเครื่องมือปรับโครงสร้างการผลิตภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าสินค้าและบริการ โดยสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เช่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ การปฏิรูปองค์การ พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ (cluster) การปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรฐานด้านต่างๆ เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ และส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะทำการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อช่วยให้ไทยปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรมให้เป็นฐานการผลิตระดับภูมิภาคและโลกสำหรับอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูง และวางรากฐานให้กับอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพและแนวโน้มดี โดยอุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพสูง ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมแพชั่น อุตสาหกรรมอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรมแผงวงจรไฟฟ้าและฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ วิทยุและโทรทัศน์ อุตสาหกรรมพลังงานชีวภาพ อุตสาหกรรมวัสดุชีวภาพ และอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์เสริมอาหารนิวตราซูติคอลที่ผ่านการสกัดหรือแยกเป็นสารบริสุทธิ์ (nutraceutical product)

นอกจากนี้ ประเทศไทยมีแผนส่งเสริมการลงทุนในประเทศเพื่อนบ้านในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Sub Region: GMS) กรอบความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย (IMT-GT) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี-เจ้าพระยา-แม่โขง (ACMECS) กรอบความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) และกรอบความร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย (JDS) โดยพัฒนาโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานหลักเชื่อมโยงแนวพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจ ปรับปรุงกฎระเบียบทั้งในและระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การลงทุนข้ามพรมแดน ควบคู่กับการป้องกันผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาผู้ประกอบการไทยที่มีศักยภาพไปลงทุนในหลากหลายสาขาในต่างประเทศเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากกิจการเดิมๆ ที่คนไทยมีความถนัด อาทิ การทำร้านอาหาร ร้านนวดและสปาในต่างประเทศ การเจรจาเพื่อขอแก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับการลงทุนในประเทศพันธมิตรเพื่อส่งเสริมการลงทุนของไทยในต่างประเทศ อาทิ กฎหมายแรงงาน และกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการ เป็นต้น

10) การส่งเสริมการลงทุนโดยตรงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) แนวนโยบายการลงทุนในช่วง พ.ศ. 2555-2559 ให้ความสำคัญกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเนื่องจากมีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ โดยในแผนพัฒนาฯ มุ่งพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศให้มีการลงทุนและการค้าเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคอาเซียนเพื่อให้ไทยเป็นฐานการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การเกษตร และการท่องเที่ยว พัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดนและเมืองชายแดนเพื่อดึงดูดการลงทุนระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานการลงทุนและการประกอบธุรกิจในเอเชียโดยจัดให้มีสิทธิประโยชน์และการอำนวยความสะดวกเพื่อให้มีการจัดตั้งสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค (Regional Operating Headquarter: ROH) นอกจากนี้ ยังส่งเสริมผู้ประกอบการไทยในการขยายการลงทุนไปสู่ต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน คู่ครองและส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ และแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการนำเงินทุนจากต่างประเทศไปใช้ประโยชน์และการนำเงินไปลงทุนในต่างประเทศ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศจะทำการส่งเสริมการลงทุนที่ช่วยปรับโครงสร้างการลงทุนของไทยให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเอเชีย ตะวันออกกลาง แอฟริกา และเศรษฐกิจในประเทศ โดยอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพ ได้แก่ อุตสาหกรรมที่เน้นการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีการลดคาร์บอน อุตสาหกรรมพลังงาน และธุรกิจให้บริการ เช่น ศูนย์วิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ธุรกิจการท่องเที่ยว และไม่ส่งเสริมการลงทุนกับอุตสาหกรรมข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการการลงทุนของไทยในต่างประเทศ จะทำการเร่งรัดการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการค้าเสรีด้านการลงทุนที่มีผลบังคับใช้แล้ว อาทิ ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน ความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้น โดยสนับสนุนภาคธุรกิจให้ใช้ประโยชน์จากข้อตกลงการลงทุนที่มีผลบังคับใช้แล้วและขยายการลงทุนไปต่างประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานและวัตถุดิบในประเทศ ตลอดจนใช้ประโยชน์จาก

สิทธิพิเศษของประเทศเพื่อนบ้านในการผลิตเพื่อส่งออก การสนับสนุนด้านสินเชื่อ การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้งธุรกิจและการเข้าสู่ตลาดต่างประเทศ การจัดตั้งหอการค้าและสมาคมธุรกิจเอกชนไทยไปต่างประเทศ จัดตั้งเวทีประสานงานระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนควบคู่กับสภาธุรกิจของกรอบความร่วมมือต่างๆ

นอกจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่มีภาระบุด้านการส่งเสริมการลงทุนแล้ว สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนยังได้จัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2556-2560) โดยทิศทางการส่งเสริมในช่วง พ.ศ. 2556-2560 จะเน้นการส่งเสริมเพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืนและสามารถก้าวข้ามเศรษฐกิจรายได้ระดับปานกลางได้ โดยมียุทธศาสตร์สำคัญ ได้แก่ (1) ส่งเสริมการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันและการสร้างมูลค่าเพิ่มของภาคอุตสาหกรรม (2) ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมสีเขียวเพื่อการเติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืน (3) ส่งเสริมให้เกิดคลัสเตอร์อุตสาหกรรมใหม่ๆ ในภูมิภาคเพื่อสร้างการกระจุกตัวใหม่ของการลงทุน (4) ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจไทย

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมียุทธศาสตร์กำหนด 10 กลุ่มอุตสาหกรรมที่จะส่งเสริมในขนาดตบประกอบด้วย (1) กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ เช่น เขตอุตสาหกรรม การขนส่งมวลชน และการขนส่งสินค้า ศูนย์บริการโลจิสติกส์ การผลิตไฟฟ้าและน้ำประปาเพื่ออุตสาหกรรม (2) กลุ่มอุตสาหกรรมพื้นฐาน เช่น เหล็ก ปิโตรเคมี เยื่อกระดาษหรือกระดาษ (3) กลุ่มอุตสาหกรรมการแพทย์และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ (4) กลุ่มอุตสาหกรรมพลังงานทดแทนและบริการสิ่งแวดล้อม เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ บริการบำบัดน้ำเสียและกำจัดกากอุตสาหกรรม บริการด้านการจัดการพลังงาน (5) กลุ่มธุรกิจบริการสนับสนุนอุตสาหกรรม เช่น บริการวิจัยและพัฒนา การออกแบบทางวิศวกรรม บริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์ บริการสอบเทียบมาตรฐาน กิจการสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค เป็นต้น (6) กลุ่มเทคโนโลยีพื้นฐานขั้นสูง เช่น เทคโนโลยีชีวภาพ นาโนเทคโนโลยี (7) อุตสาหกรรมอาหารและแปรรูปสินค้าเกษตร เช่น อาหารแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติ สารสกัดจากสมุนไพร การปรับปรุงพันธุ์และขยายพันธุ์พืช (8) อุตสาหกรรมด้านบริการ เช่น กิจการสนับสนุนการท่องเที่ยวและกีฬา การสร้างภาพยนตร์ไทย ศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ และศูนย์สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ (9) อุตสาหกรรมยานยนต์และอุปกรณ์ขนส่งอื่นๆ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถไฟ รถไฟฟ้า อากาศยาน การต่อและซ่อมเรือ และ (10) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า เช่น การออกแบบอิเล็กทรอนิกส์ เซลล์แสงอาทิตย์ และการผลิตแผงวงจรไฟฟ้าและฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ ขณะเดียวกันกิจการบางประเภทที่เคยสนับสนุนจะพิจารณายกเลิกการให้การส่งเสริม โดยมีเกณฑ์การยกเลิกการให้ส่งเสริมดังนี้

เป็นกิจการที่มีมูลค่าเพิ่มต่ำ ใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำ กระบวนการผลิตไม่ซับซ้อน เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมต่างๆ น้อย ใช้แรงงานเข้มข้น และสามารถดำเนินกิจการได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริม เช่น การเพาะปลูกด้วยระบบ Hydroponics การฆ่าและชำแหละสัตว์ ยางขึ้นต้น บรรจุภัณฑ์แก้ว ผลิตภัณฑ์พลาสติกที่ใช้ในครัวเรือน สิ่งของจากกระดาษ กระดาษทราย สิ่งปรุงแต่งสำหรับประติณร่างกาย การผลิตเครื่องดื่มชา กาแฟ และขนมขบเคี้ยว และเหอวน กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยหรือปานกลาง

เป็นกิจการที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมมากหรือใช้พลังงานสูง เช่น การถลุงแร่ เหมืองหินอ่อนหรือหินแกรนิต การผลิตวัสดุทนไฟหรือฉนวนกันความร้อน การผลิตเฟอร์โรอัลลอยด์ การฟอกหนังสัตว์

เป็นกิจการสัมปทานหรือกิจการผูกขาดที่รัฐคุ้มครองอยู่แล้ว เช่น ทางสัมปทาน โทรคมนาคม ดาวเทียม บริการโทรศัพท์ รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

เป็นกิจการขัดกับกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กิจการโรงพยาบาลซึ่งขัดกับธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ

ในส่วนของการส่งเสริมให้ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้กำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมในประเทศ สร้างรายได้เข้าประเทศ และเพิ่มบทบาทของไทยในเวทีโลก โดยวัตถุประสงค์เพื่อ

1) แสวงหาวัตถุดิบที่ไทยขาดแคลน โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ไปลงทุนต่างประเทศ ได้แก่ อัญมณี เหมืองแร่ ฟอกหนัง ประมง ป่าไม้ พลังงาน เหล็ก และการเลี้ยงโคนม โดยเสนอให้ใช้รูปแบบการร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นในต่างประเทศเพื่อผลิตวัตถุดิบหรือแปรรูปขั้นต้นส่งมาป้อนอุตสาหกรรมในประเทศไทย

2) ขยายตลาดให้กับสินค้าหรือบริการในประเทศ โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ไปลงทุนต่างประเทศ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์อาหาร กิจการก่อสร้าง กิจการท่องเที่ยว ของใช้ในครัวเรือน อาหารสัตว์ สำนักงานขายและศูนย์กระจายสินค้า โดยเสนอให้ใช้การลงทุนหรือร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นในต่างประเทศผลิตสินค้าสำเร็จรูปเพื่อรองรับการส่งออกวัตถุดิบหรือสินค้ากึ่งสำเร็จรูปจากประเทศไทย

3) การรักษารฐานตลาดหรือขยายตลาดสินค้าไทยในตลาดโลก โดยมีอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ไปลงทุนต่างประเทศ ได้แก่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป รองเท้า เครื่องประดับ และเครื่องใช้ไฟฟ้า โดยใช้การลงทุนเองหรือร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น หรือว่าจ้างนักลงทุนท้องถิ่นผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่สาม โดยอาศัยประโยชน์จากต้นทุนที่ต่ำกว่าไทยและสิทธิ GSP

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเสนอให้จัดตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อกำหนดนโยบายและเครื่องมือสนับสนุนต่างๆ ทั้งมาตรการด้านภาษีอากร มาตรการด้านการเงิน และมาตรการการคลัง ตลอดจนเผยแพร่ข้อมูลให้แก่นักธุรกิจไทย ศึกษาสู่ทางการลงทุนเชิงลึกในอุตสาหกรรมเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะการเข้าไปลงทุนในประเทศเพื่อนบ้าน เอเชีย และประเทศกำลังพัฒนา ได้แก่ อินโดนีเซีย เมียนมา เวียดนาม กัมพูชา สปป.ลาว จีน อินเดีย ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ และแอฟริกา

3. มาตรการส่งเสริมการลงทุนของไทย

มาตรการส่งเสริมการลงทุนโดยตรงของไทยที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าสนใจของผู้ลงทุนต่างประเทศจะกำหนดอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดประเภทและขนาดกิจการที่จะให้การส่งเสริมตามกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม โดยในกรณีของการถือหุ้นของต่างชาติในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมนั้น คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนมี

มาตรการกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของผู้ลงทุนต่างชาติ ดังนี้ (1) ห้ามผู้ลงทุนต่างชาติถือหุ้นรวมกันเกินกว่าร้อยละ 49 ในโครงการลงทุนกิจกรรมเกษตรกรรม การเลี้ยงสัตว์ การประมง การสำรวจและทำเหมืองแร่ และการให้บริการบางประเภทที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวทำ เช่น การค้าที่ดิน บริการหนังสือพิมพ์ (2) ให้ผู้ลงทุนต่างชาติถือหุ้นข้างมากหรือถือได้ร้อยละ 100 ในโครงการลงทุนกิจการอุตสาหกรรมที่คณะกรรมการฯ กำหนด (3) อาจกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นของต่างชาติเป็นการเฉพาะสำหรับกิจการที่ให้การส่งเสริมบางประเภท

ขอบเขตของสิทธิประโยชน์ที่ผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับการส่งเสริมมีหลากหลายประเภท ดังนี้ สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร ได้แก่ (1) การยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร (2) การลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็น (3) การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและเงินปันผล (4) การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 (5) การให้หักค่าขนส่ง ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำประปาเป็นสองเท่า (6) ให้หักค่าติดตั้งหรือก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 (7) ยกเว้นอากรขาเข้าวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็นสำหรับการผลิตเพื่อการส่งออก

สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร ได้แก่ (1) อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุน (2) อนุญาตให้นำช่างฝีมือและผู้ชำนาญการเข้ามาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน (3) อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน (4) อนุญาตให้ส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ

การให้หลักประกันการลงทุน ได้แก่ (1) รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ (2) รัฐจะไม่ประกอบกิจการขึ้นใหม่มาแข่งขัน (3) รัฐจะไม่ผูกขาดการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันกับผู้ที่ได้รับการส่งเสริม (4) รัฐจะไม่ควบคุมราคาผลิตภัณฑ์ของผู้ที่ได้รับการส่งเสริม (5) รัฐจะอนุญาตให้ส่งออกเสมอ (6) รัฐจะไม่อนุญาตให้หน่วยงานของรัฐนำผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ได้รับการส่งเสริมเข้ามาโดยได้รับยกเว้นอากรขาเข้า

การคุ้มครองตามกรณีที่คณะกรรมการฯ พิจารณาเห็นสมควร ได้แก่ (1) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษเข้าสำหรับการนำเข้าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกับที่ผลิตได้ในประเทศแต่ไม่เกินร้อยละ 50 ของราคารวมค่าประกันและค่าขนส่ง โดยใช้บังคับไม่เกินคราวละ 1 ปี (2) ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนที่ประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจการ (3) พิจารณาแก้ไขโครงสร้างอัตราหรือวิธีการจัดเก็บภาษีอากร ค่าบริการ หรือค่าธรรมเนียมที่เป็นอุปสรรคต่อกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน มีกิจการที่คณะกรรมการฯ ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศอย่างต่อเนื่องมาไม่น้อยกว่าทศวรรษที่ผ่านมาและมีบางกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่ริเริ่มขึ้นใหม่ตามนโยบายของรัฐ เช่น กิจการที่ต้องใช้เทคโนโลยีสูง กิจการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม กิจการพลังงานชีวภาพ เป็นต้น โดยผู้ลงทุนต่างชาติสามารถเข้ามาถือหุ้นข้างมากหรือทั้งหมดได้ และต้องยื่นขอรับการส่งเสริมการลงทุนกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนเพื่อขอการอนุมัติส่งเสริมการลงทุน ได้แก่

1) หมวดอุตสาหกรรมผลิตผลจากการเกษตร ได้แก่ (1) กิจการผลิตปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ หรือสารปรับปรุงดิน (2) กิจการผลิตอาหารสัตว์หรือส่วนผสมอาหารสัตว์ (3) กิจการผลิตหรือถนอมอาหารหรือสิ่งปรุงแต่งอาหารโดยใช้เทคโนโลยีทันสมัย (4) กิจการผลิตน้ำมันหรือไขมันจากพืชหรือสัตว์

(5) กิจการผลิตแป้งจากพืชหรือเดกตรินหรือโมดิไฟด์สตาร์ช (6) กิจการคัดคุณภาพและบรรจุเก็บรักษาพืช ผัก ผลไม้ หรือดอกไม้โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (6) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางธรรมชาติ (7) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์จากผลพลอยได้หรือเศษวัสดุทางการเกษตร (8) กิจการผลิตแอลกอฮอล์หรือเชื้อเพลิงจากผลผลิตการเกษตรรวมทั้งเศษหรือขยะหรือของเสีย

2) **หมวดอุตสาหกรรมเซรามิกส์และโลหะขั้นมูลฐาน** ได้แก่ (1) กิจการถลุงแร่ (2) กิจการผลิตเซรามิกส์ (3) กิจการผลิตแก้วหรือผลิตภัณฑ์แก้ว (4) กิจการผลิตวัสดุทนไฟหรือฉนวนกันความร้อน (5) กิจการผลิตแผ่นยิปซัมหรือผลิตภัณฑ์จากยิปซัม (6) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์คอนกรีตอัดแรงสำหรับงานสาธารณูปโภค (7) กิจการผลิตผงโลหะ (8) กิจการผลิตเฟอร์โรอัลลอยด์ (9) กิจการผลิตเหล็กขั้นต้นและเหล็กชั้นกลาง (10) กิจการผลิตเหล็กชั้นปลาย (11) กิจการผลิตท่อเหล็กหรือท่อเหล็กไร้สนิม (12) กิจการผลิตชิ้นส่วนเหล็กหล่อ (13) กิจการผลิตชิ้นส่วนเหล็กทึบ (14) กิจการรีด ดึง หล่อ หรือทอบโลหะที่มีไซเหล็ก (15) กิจการตัดและแปรรูปโลหะ (16) กิจการผลิตวัสดุนาโนหรือการผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุนาโนที่ผลิตเอง

3) **หมวดอุตสาหกรรมเบา** ได้แก่ (1) กิจการผลิตภัณฑ์สิ่งทอหรือชิ้นส่วน (2) กิจการผลิตแผ่นซีเมนต์ (3) กิจการผลิตรองเท้าหรือชิ้นส่วน (4) กิจการผลิตกระเป๋าหรือชิ้นส่วน (5) กิจการผลิตเครื่องกีฬาหรือชิ้นส่วน (6) กิจการผลิตหนังสือหรือหนังสือพิมพ์ (7) กิจการผลิตที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ (8) กิจการผลิตเลนส์หรือแว่นตาหรือส่วนประกอบ (9) กิจการผลิตเครื่องมือแพทย์ (10) กิจการผลิตเครื่องมือวิทยาศาสตร์ (11) กิจการผลิตเครื่องเขียนหรือชิ้นส่วน (12) กิจการผลิตของเล่น (13) กิจการผลิตเครื่องดนตรี (14) กิจการผลิตสิ่งประดิษฐ์ ยกเว้นผลิตภัณฑ์จากไม้หวงห้าม (15) กิจการผลิตเครื่องเรือนหรือชิ้นส่วนยกเว้นผลิตภัณฑ์จากไม้หวงห้าม (16) กิจการผลิตกระดาษทราย

4) **หมวดอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ขนส่ง** ได้แก่ (1) กิจการผลิตเครื่องมือช่างและเครื่องมือวัด (2) กิจการผลิตเครื่องจักร อุปกรณ์ และชิ้นส่วน (เช่น เครื่องจักรสำหรับใช้ในการเกษตร เครื่องจักรประหยัดพลังงาน เครื่องจักรที่มีการออกแบบทางวิศวกรรม) (3) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์โลหะและชิ้นส่วนโลหะ (4) กิจการชุบหรือเคลือบผิว (5) กิจการอบชุบโลหะ (6) กิจการต่อเรือหรือซ่อมเรือ (7) กิจการผลิตยานพาหนะที่ขับเคลื่อนด้วยระบบไฟฟ้า (8) กิจการผลิตรถไฟหรือรถไฟฟ้าหรืออุปกรณ์ชิ้นส่วนระบบราง (9) กิจการผลิต ซ่อม หรือดัดแปลงอากาศยานและชิ้นส่วนเครื่องบินอากาศยาน (10) กิจการผลิตชิ้นส่วนยานพาหนะ (11) กิจการผลิตรถจักรยานยนต์ (12) กิจการผลิตรถยนต์ (13) กิจการผลิตเครื่องยนต์อเนกประสงค์หรืออุปกรณ์ (14) กิจการผลิตยานพาหนะและเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ก๊าซธรรมชาติ (15) กิจการผลิตเซลล์เชื้อเพลิง (16) กิจการซ่อมชิ้นส่วนยานพาหนะ อุปกรณ์ไฟฟ้าหรืออิเล็กทรอนิกส์ (17) กิจการซ่อมเครื่องจักรหรืออุปกรณ์เพื่อการอุตสาหกรรม (18) กิจการผลิตหรือซ่อมบำรุงรักษาตู้สินค้าคอนเทนเนอร์ (19) กิจการผลิตโครงสร้างโลหะสำหรับงานก่อสร้างหรืองานอุตสาหกรรม และ (20) กิจการผลิตบ้านสำเร็จรูป

5) **หมวดอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า** ได้แก่ (1) กิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าสำหรับงานอุตสาหกรรม (2) กิจการผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้า (3) กิจการผลิตชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์ที่ใช้กับเครื่องใช้ไฟฟ้า (4) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ (5) กิจการผลิตชิ้นส่วนหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

(6) กิจการผลิตสารหรือแผ่นสำหรับไมโครอิเล็กทรอนิกส์ (7) กิจการออกแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ (8) กิจการซอฟต์แวร์ และ (9) กิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

6) หมวดอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ กระดาษ และพลาสติก ได้แก่ (1) กิจการผลิตเคมีภัณฑ์ (2) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์เคมีเพื่ออุตสาหกรรม (3) กิจการผลิตเคมีภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (5) กิจการผลิตยาหรือสารออกฤทธิ์สำคัญในยา (6) กิจการผลิตปุ๋ยเคมี (7) กิจการผลิตยาปราบศัตรูพืชหรือยากำจัดวัชพืช (8) กิจการผลิตสี (9) กิจการผลิตสิ่งปรุงแต่งสำหรับประติณร่างกาย (10) กิจการโรงกลั่นน้ำมัน (11) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมี (12) กิจการผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติกหรือเคลือบด้วยพลาสติก (13) กิจการผลิตเยื่อกระดาษ (14) กิจการผลิตกระดาษ (15) กิจการผลิตสิ่งของจากเยื่อหรือกระดาษ (16) กิจการผลิตสิ่งพิมพ์

7) หมวดบริการและสาธารณูปโภค ได้แก่ (1) กิจการบริการที่จอดรถท่องเที่ยว (2) กิจการสวนสนุก (3) กิจการอุทยานสัตว์น้ำ (4) กิจการโรงแรม (5) กิจการศูนย์กระจายสินค้าด้วยระบบที่ทันสมัย (6) กิจการศูนย์กระจายสินค้าระหว่างประเทศด้วยระบบที่ทันสมัย (7) กิจการศูนย์จัดหาจัดซื้อชิ้นส่วนและผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ (8) กิจการสำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค (9) กิจการธุรกิจรับจ้างบริหารระบบธุรกิจระหว่างประเทศ (10) กิจการเทคโนโลยีชีวภาพ (11) กิจการวิจัยและพัฒนา (12) กิจการบริการทดสอบทางวิทยาศาสตร์ (13) กิจการบริการสอบเทียบมาตรฐาน (14) กิจการออกแบบผลิตภัณฑ์ (15) กิจการศูนย์การออกแบบ (16) กิจการให้บริการเช่าซื้อแก่ผลิตภัณฑ์ (17) กิจการบริการบำบัดน้ำเสียกำจัดหรือขนถ่ายกากอุตสาหกรรมหรือสารเคมีที่เป็นพิษ (18) กิจการเคลือบหรือพอกทอสำหรับปิโตรเลียม

กิจกรรม 5.2.1

จงอธิบายตัวอย่างของสิทธิประโยชน์ที่ผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับในกรณีเป็นกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลไทย

แนวตอบกิจกรรม 5.2.1

ขอบเขตของสิทธิประโยชน์ที่ผู้ลงทุนต่างประเทศจะได้รับจากการส่งเสริมมีหลากหลายประเภท โดยสิทธิประโยชน์ที่สำคัญ ได้แก่ (1) สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนอากรขาเข้าสำหรับวัตถุดิบหรือวัสดุจำเป็น การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลและเงินปันผล (2) สิทธิประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับภาษีอากร ได้แก่ เช่น อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาสู่ทางการลงทุน อนุญาตให้นำช่างฝีมือและผู้ชำนาญการเข้ามาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน และอนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน (3) การให้หลักประกันการลงทุน เช่น รัฐจะไม่โอนกิจการของผู้ที่ได้รับการส่งเสริมมาเป็นของรัฐ และรัฐจะอนุญาตให้ส่งออกเสมอ เป็นต้น

เรื่องที่ 5.2.2

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ

กฎหมายที่สำคัญของไทยที่เกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศมีจำนวนหลายฉบับ ซึ่งนอกเหนือจากกฎหมายส่งเสริมการลงทุนที่ไทยกล่าวไปในส่วนก่อนหน้าแล้ว ประเทศไทยยังมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมและกำกับการลงทุนของต่างประเทศในไทยกฎหมายที่สำคัญในภาพรวม มีดังนี้

1. กฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 เริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2543 โดยให้นำมาใช้แทนประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 281 พ.ศ. 2515 (ป.ว. 281) พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวฯ ให้นิยามของ “คนต่างด้าว” ว่าเป็น

- บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย
- นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย
- นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นหรือคนต่างด้าวมีเงินลงทุนมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น
- ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นคนต่างด้าว

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติฯ ยังได้ระบุธุรกิจประเภทต่างๆ ไว้ในบัญชี 1 2 หรือ 3 ท้ายพระราชบัญญัติฯ ซึ่งต้องมีการขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ดังนี้

บัญชี 1 ท้ายพระราชบัญญัติฯ เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ ประกอบด้วยธุรกิจ 9 ประเภท ได้แก่ (1) การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ (2) การทำนา ทำไร่ หรือทำสวน (3) การเลี้ยงสัตว์ (4) การทำป่าไม้ และการแปรรูปไม้จากป่าธรรมชาติ (5) การทำการประมงเฉพาะการจับสัตว์น้ำในน่านน้ำไทยและในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศไทย (6) การสกัดสมุนไพรไทย (7) การค้าและการขายทอดตลาดโบราณวัตถุของไทยหรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ (8) การทำหรือหล่อพระพุทธรูปและการทำบาตร และ (9) การค้าที่ดิน

บัญชี 2 ท้ายพระราชบัญญัติฯ เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ หรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี หัตถกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่มีคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 และมีคนไทยเป็นกรรมการไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ อาจผ่อนผันลดสัดส่วนของหุ้นที่ต้องถือโดยคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวจากร้อยละ 40 ลงเหลือไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

สำหรับบัญชี 2 ท้ายพระราชบัญญัติฯ ประกอบด้วย 3 หมวด ได้แก่

หมวด 1 เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ ได้แก่ (1) การผลิต การจำหน่าย และการซ่อมบำรุงอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ดินปืน วัตถุระเบิด ส่วนประกอบของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด อาวุธยุทโธปกรณ์ เรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะทางการทหาร และ อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของอุปกรณ์สงครามทุกประเภท (2) การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศ ในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ

หมวด 2 เป็นธุรกิจที่ผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และหัตถกรรมพื้นบ้าน ได้แก่ (1) การค้าของเก่าหรือศิลปวัตถุ ซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรมของไทย (2) การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก (3) การเลี้ยงไหม การผลิตเส้นไหมไทย การทอผ้าไหมไทย หรือการพิมพ์ลวดลายผ้าไหมไทย (4) การผลิตเครื่องดนตรีไทย (5) การผลิตเครื่องทอง เครื่องเงิน เครื่องถม เครื่องทองลงหิน หรือเครื่องเงิน (6) การผลิต ถ้วยชามหรือเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นศิลปวัฒนธรรมไทย

หมวด 3 เป็นธุรกิจที่ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ได้แก่ (1) การผลิตน้ำตาล จากอ้อย (2) การทำนาเกลือ รวมทั้งการทำเกลือสินเธาว์ (3) การทำเกลือหิน (4) การทำเหมือง รวมทั้ง การระเบิดหรือย่อยหิน (5) การแปรรูปไม้เพื่อทำเครื่องเรือนและเครื่องใช้สอย

บัญชี 3 ท้ายพระราชบัญญัติฯ เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบ กิจการกับคนต่างด้าว ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนา ธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ได้แก่ (1) การสีข้าว และการผลิตแป้งจากข้าวและพืชไร่ (2) การทำการประมง เฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (3) การทำป่าไม้จากป่าปลูก (4) การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด (5) การผลิต ปูนขาว (6) การทำกิจการบริการทางบัญชี (7) การทำกิจการบริการทางกฎหมาย (8) การทำกิจการ บริการทางสถาปัตยกรรม (9) การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม (10) การก่อสร้าง ยกเว้นการก่อสร้าง สิ่งซึ่งเป็นการให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชนด้านการสาธารณสุขโรคหรือการคมนาคมที่ต้องใช้เครื่องมือ เครื่องจักร เทคโนโลยีหรือความชำนาญในการก่อสร้างเป็นพิเศษ โดยมีทุนขั้นต่ำของคนต่างด้าวตั้งแต่ 500 ล้านบาทขึ้นไป และการก่อสร้างประเภทอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (11) การทำกิจการนายหน้าหรือ ตัวแทน ยกเว้นการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขายหลักทรัพย์หรือการบริการเกี่ยวกับการซื้อขายล่วงหน้า ซึ่งสินค้าเกษตรหรือตราสารทางการเงินหรือหลักทรัพย์ การเป็นนายหน้าหรือตัวแทนซื้อขาย จัดซื้อหรือ จัดจำหน่ายหรือจัดหาตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อการจำหน่ายซึ่งสินค้าที่ผลิตในประเทศหรือ นำเข้ามาจากต่างประเทศอันมีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศ โดยมีทุนขั้นต่ำของ คนต่างด้าวตั้งแต่ 100 ล้านบาทขึ้นไป หรือการเป็นนายหน้าหรือตัวแทนประเภทอื่นตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง (12) การขายทอดตลาด ยกเว้นการขายทอดตลาดที่มีลักษณะเป็นการประมูลซื้อขายระหว่าง ประเทศที่มีใช้การประมูลซื้อขายของเก่า วัตถุโบราณ หรือศิลปวัตถุซึ่งเป็นงานศิลปกรรม หัตถกรรม โบราณ วัตถุของไทย หรือที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ของประเทศ หรือการขายทอดตลาดประเภทอื่นตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง (13) การค้าภายในเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลทางการเกษตรพื้นเมืองที่ไม่มีกฎหมาย ห้ามไว้ (14) การค้าปลีกสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำรวมทั้งสิ้นน้อยกว่า 100 ล้านบาท หรือที่มีทุนขั้นต่ำ

ของแต่ละร้านค้าไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท (15) การค้าส่งสินค้าทุกประเภทที่มีทุนขั้นต่ำของแต่ละร้านค้าไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท (16) การทำกิจการโฆษณา (17) การทำกิจการโรงแรม เว้นแต่บริการจัดการโรงแรม (18) การนำเที่ยว (19) การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม (20) การทำกิจการเพาะขยายหรือปรับปรุงพันธุ์พืช (21) การทำธุรกิจบริการอื่น ยกเว้นธุรกิจบริการที่กำหนดในกฎกระทรวง

นอกจากนี้ คนต่างด้าวยังสามารถประกอบธุรกิจในปีบัญชี 2 หรือ 3 แนนท้ายพระราชบัญญัติฯ ได้ หากคนต่างด้าวนั้นเป็นนักลงทุนที่ได้รับการส่งเสริมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หรือกฎหมายอื่นๆ

2. ประมวลกฎหมายที่ดิน

พระราชบัญญัติประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 หมวด 8 มาตรา 87 ถึง 97 ว่าด้วยการกำหนดสิทธิในที่ดินของคนต่างด้าว โดยกำหนดให้คนต่างด้าวที่ได้มาซึ่งที่ดินเพื่อใช้ในการอยู่อาศัย การประกอบกิจการในทางพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การศาสนา ฯลฯ ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและวิธีการที่กำหนดโดยกฎกระทรวงมหาดไทย และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดตลาดการค้าบริการและการลงทุนมีสาระสำคัญ ได้แก่ จำนวนที่ดินที่คนต่างด้าวมีสหิทธิได้มาซึ่งที่ดินจะแบ่งตามลักษณะการใช้งาน ได้แก่ (1) กรณีที่อยู่อาศัยครอบครัวละไม่เกิน 1 ไร่ (2) กรณีใช้เพื่อพาณิชย์กรรม ไม่เกิน 1 ไร่ (3) กรณีใช้เพื่ออุตสาหกรรม ไม่เกิน 10 ไร่ (4) กรณีใช้เพื่อเกษตรกรรม ครอบครัวละไม่เกิน 10 ไร่ โดยคนต่างด้าวที่ต้องการมีสิทธิในที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมเกินกว่า 10 ไร่ จะต้องขอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ

นอกจากประมวลกฎหมายที่ดินที่อนุญาตให้คนต่างด้าวได้มาซึ่งที่ดินตามที่กำหนดแล้ว ยังกำหนดให้คนต่างด้าวนำเงินมาลงทุนไม่ต่ำกว่า 40 ล้านบาท และต้องดำรงการลงทุนไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยบริเวณที่ดินที่อนุญาตให้คนต่างด้าวได้มาต้องอยู่ในเขตกรุงเทพฯ เมืองพัทยา เขตเทศบาล หรืออยู่ภายในบริเวณที่กำหนดเป็นเขตที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง

กฎหมายการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม

พระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกติการรองรับการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อพาณิชย์กรรมและอุตสาหกรรมในระยะยาว โดยให้สิทธิการเช่ามั่นคงมากขึ้น โดยให้สิทธิการเช่าสามารถโอนสิทธิตกทอดทางมรดกให้เช่าช่วงและให้เป็นหลักประกันชำระหนี้โดยจำนองได้ เพื่อส่งเสริมการเช่าอสังหาริมทรัพย์เพื่อนำไปประกอบพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรมในระยะยาว โดยกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เช่น

- ผู้ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์จะต้องเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น
- การเช่าที่ดินที่มีเนื้อที่เกินกว่า 100 ไร่ จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมที่ดิน

- สิทธิการเช่าอสังหาริมทรัพย์สามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันชำระหนี้โดยการจำนองได้
- การแก้ไขรายการที่จดทะเบียนการเช่า การให้เช่าช่วง การนำสิทธิการเช่าเป็นหลักประกันชำระหนี้ การโอนสิทธิการเช่าหรือการตกทอดทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรมที่ดิน

- การเช่าตามกฎหมายนี้จะต้องจดทะเบียนกับพนักงานเจ้าหน้าที่กรมที่ดิน เมื่อครบกำหนดระยะเวลาเช่าแล้ว ผู้เช่าและผู้ให้เช่าอาจตกลงกันต่อระยะเวลาการเช่าออกไปอีกได้กำหนดไม่เกิน 50 ปีแล้วแต่ที่จะตกลงกันและต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรมที่ดิน

นอกจากนี้ คนคนต่างด้าวสามารถเช่าที่ดินในประเทศไทยได้ตามเงื่อนไขที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และกฎหมายการเช่าอสังหาริมทรัพย์และพาณิชย์กรรม เช่น ทำเรือและสิ่งปลูกสร้าง โดยสามารถทำสัญญาเช่าได้ไม่เกิน 30 ปี และเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงสามารถต่อสัญญาได้อีกไม่เกิน 30 ปี

มีหลักเกณฑ์สำหรับการที่คนต่างด้าวเช่าที่ดินที่มีเนื้อที่ไม่เกิน 100 ไร่ ดังนี้

1) กำหนดระยะเวลาการเช่าไว้ 30 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี ซึ่งผู้เช่าและผู้ให้เช่าอาจตกลงกันต่อระยะเวลาอีกไม่เกิน 50 ปี นับแต่วันที่ตกลงกัน

2) การเช่าต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่กรมที่ดิน

3) ผู้ให้เช่าต้องเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์

4) สิทธิการเช่าสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้โดยการจำนองได้

5) สิทธิและหน้าที่ตามการเช่าให้ตกทอดแก่ทายาทได้ และผู้เช่าซึ่งเป็นคนต่างด้าวจะให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิการเช่าให้แก่บุคคลภายนอกได้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในสัญญาเช่า

6) อสังหาริมทรัพย์ที่จะจดทะเบียนเช่าต้องอยู่ในบริเวณหนึ่งบริเวณใด ดังนี้ (ก) บริเวณที่กำหนดให้เป็นที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง (ข) เขตนิคมอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

7) ประเภทของพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรมที่จดทะเบียนเช่าต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้ (ก) กิจการพาณิชย์กรรมที่มีการลงทุนไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาท (ข) อุตสาหกรรมที่สามารถขอรับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุน (ค) กิจการพาณิชย์กรรมหรืออุตสาหกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมตามที่ประกาศโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

สำหรับการให้คนต่างด้าวเช่าที่ดินที่มีเนื้อที่เกิน 100 ไร่ นอกจากจะต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังนี้

1) เป็นการประกอบกิจการที่เพิ่มมูลค่าการส่งออกหรือสนับสนุนการจ้างแรงงานภายในประเทศ

2) เป็นการประกอบกิจการที่ยังไม่มีในประเทศหรือมีแต่ไม่เพียงพอ

3) เป็นการประกอบกิจการที่มีกรรมวิธีการผลิตที่ทันสมัยหรือเป็นการพัฒนาด้านเทคโนโลยี

4) เป็นการประกอบกิจการที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างสูงตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

5) ในกรณีที่คนต่างด้าวเป็นผู้เช่า ผู้เช่าช่วง หรือผู้รับโอนสิทธิเช่าการประกอบพาณิชย์กรรม หรืออุตสาหกรรมนั้นจะต้องมีการลงทุนไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท โดยไม่รวมถึงจำนวนเงินค่าเช่า และต้องนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในไทยหรือถอนเงินจากบัญชีเงินฝากถอนเงินจากบัญชีเงินบาทของบุคคลที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศตามจำนวนเงินลงทุนทั้งหมด

กิจกรรม 5.2.2

จงอธิบายนิยามของคนต่างด้าวและตัวอย่างของกิจการที่ห้ามคนต่างด้าวเข้ามาประกอบกิจการในไทย รวมทั้งตัวอย่างของกิจการที่คนต่างด้าวสามารถประกอบกิจการได้หากได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทย

แนวตอบกิจกรรม 5.2.2

ตามนิยามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 ให้นิยามของ “คนต่างด้าว” ว่าเป็น (1) บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (2) นิติบุคคลซึ่งไม่ได้จดทะเบียนในประเทศไทย (3) นิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทยและหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวตั้งแต่กึ่งหนึ่งของนิติบุคคลนั้นหรือคนต่างด้าวมีเงินลงทุนมูลค่าตั้งแต่กึ่งหนึ่งของทุนทั้งหมดในนิติบุคคลนั้น หรือ (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนสามัญที่จดทะเบียนซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการหรือผู้จัดการเป็นคนต่างด้าว

กฎหมายการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวกำหนดกิจการที่ห้ามคนต่างด้าวเข้ามาประกอบกิจการในไทยเป็น 3 บัญชี โดยบัญชี 1 เป็นธุรกิจที่ไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวประกอบกิจการด้วยเหตุผลพิเศษ เช่น การทำกิจการหนังสือพิมพ์ การทำกิจการสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ การทำนาทำไร่ หรือทำสวน การค้าที่ดิน เป็นต้น

ส่วนบัญชี 2 เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับความปลอดภัยหรือความมั่นคงของประเทศ หรือมีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ทัศนกรรมพื้นบ้าน หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่มิคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวถือหุ้นอยู่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 และมีคนไทยเป็นกรรมการไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด โดยอาจผ่อนผันลดสัดส่วนของหุ้นที่ต้องถือโดยคนไทยหรือนิติบุคคลที่มีเชื้อต่างด้าวจากร้อยละ 40 ลงเหลือไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ได้ หากได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยตัวอย่างของกิจการในบัญชี 2 เช่น การขนส่งทางบก ทางน้ำ หรือทางอากาศในประเทศ รวมถึงกิจการการบินในประเทศ การผลิตเครื่องไม้แกะสลัก การผลิตน้ำตาลจากอ้อย การทำเหมือง เป็นต้น

ส่วนบัญชี 3 เป็นธุรกิจที่คนไทยยังไม่มีความพร้อมที่จะแข่งขันในการประกอบกิจการกับคนต่างด้าว ซึ่งคนต่างด้าวจะประกอบธุรกิจนี้ได้ในกรณีที่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยตัวอย่างกิจการในบัญชี 3 เช่น การผลิตไม้อัด แผ่นไม้วีเนียร์ ชิปบอร์ด หรือฮาร์ดบอร์ด การทำกิจการบริการทางวิศวกรรม การค้าปลีกค้าส่งบางประเภท การทำกิจการโฆษณา การขายอาหารหรือเครื่องดื่ม และธุรกิจบริการอื่นๆ

เรื่องที่ 5.2.3

ความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

1. ความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

ความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Investment Promotion and Protection Agreement: IPPA) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดสิทธิและพันธกรณีที่ประเทศคู่ภาคีต้องให้การปฏิบัติต่อการลงทุนและผู้ลงทุนของกลุ่มประเทศภาคี โดยไทยต้องการให้รัฐบาลต่างประเทศให้การส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนและผู้ลงทุนไทยในต่างประเทศขณะเดียวกันรัฐบาลต่างประเทศก็ต้องการให้ไทยส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนและผู้ลงทุนต่างชาติที่มาทำธุรกิจในไทยด้วยเช่นเดียวกัน อย่างน้อยที่สุดเพื่อสร้างหลักประกันว่าธุรกิจของไทยจะได้รับการปฏิบัติจากรัฐบาลต่างชาติอย่างยุติธรรมและโปร่งใสเท่าเทียมกับคนชาติของประเทศคู่ภาคีเพื่อลดความเสี่ยง ลดต้นทุนในการลงทุน และให้มีการโอนเงินและผลตอบแทนจากการลงทุนเข้าออกได้โดยเสรี

ประเทศไทย โดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย ฯลฯ จัดทำความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนกับนานาประเทศทั้งในกรอบระดับภูมิภาค ได้แก่ ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement) ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน-จีน (ASEAN - China Investment Agreement) เป็นต้น และกรอบระดับทวิภาคีซึ่งจากข้อมูลเดือนมกราคม 2557 ประเทศไทยทำความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ผลใช้บังคับแล้วกับ 38 ประเทศ ได้แก่ (1) กัมพูชา (2) เขตบริหารพิเศษฮ่องกง (3) แคนาดา (4) โครเอเชีย (5) จอร์แดน (6) จีน (7) เช็ก (8) ซิมบับเว (9) ตุรกี (10) ใต้หวัน (11) ทาจิกิสถาน (12) เนเธอร์แลนด์ (13) บารห์เรน (14) ลักเซมเบิร์ก (15) บังกลาเทศ (16) บัลแกเรีย (17) เปรู (18) โปแลนด์ (19) เมียนมา (20) ฟินแลนด์ (21) เยอรมนี (22) รัสเซีย (23) โรมานีเย (24) สเปนลาว (25) เวียดนาม (26) ศรีลังกา (27) สโลวีเนีย (28) สวิตเซอร์แลนด์ (29) สวีเดน (30) สาธารณรัฐเกาหลี (31) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี (เกาหลีเหนือ) (32) อังกฤษ (33) อินเดีย (34) อินโดนีเซีย (35) อิสราเอล (36) อียิปต์ (37) อาร์เจนตินา และ (38) ฮังการี

ที่ผ่านมา ประเทศไทยได้รับประโยชน์จากเงินลงทุนต่างประเทศในการสร้างความเจริญเติบโต พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบเศรษฐกิจและภาคเอกชนไทย โดยประเทศไทยมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศมาโดยตลอด นอกจากนี้ ประเทศไทยได้พัฒนาจากการเป็นประเทศผู้รับการลงทุนเป็นประเทศผู้ส่งออกการลงทุน โดยนักลงทุนไทยเริ่มออกไปลงทุนในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้านและอาเซียน แม้ว่าการส่งออกการลงทุนจะยังมีสัดส่วนที่น้อยอยู่ แต่ก็มีแนวโน้มว่าจะเติบโตขึ้นในอนาคต

นอกเหนือจากผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญอีกหลายประการที่มีผลต่อความดึงดูดการลงทุน อาทิ ความมั่นคงทางการเมือง ความชัดเจนแน่นอนของระบบกฎหมายที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ การให้หลักประกันว่าจะไม่เวนคืนทรัพย์สินของเอกชนเป็นของรัฐโดยไม่ยุติธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักลงทุนมีความเชื่อมั่นว่า ประเทศที่เข้ามาลงทุน หรือประเทศที่ไปลงทุนมีความมั่นคงและน่าเข้าไปลงทุน ความเชื่อมั่นดังกล่าวจะมีมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับมาตรฐานระหว่างประเทศที่เป็นที่ยอมรับระหว่างกัน

ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนเป็นกรอบความร่วมมือสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนต่างชาติในการเข้ามาลงทุนในประเทศไทย รวมทั้งให้กับนักลงทุนไทยที่ไปลงทุนในต่างประเทศว่า การลงทุนของตนจะได้รับความคุ้มครองจากรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุน โดยจะได้รับ ความคุ้มครองการเวนคืน ได้รับการปฏิบัติเที่ยงคนชาติ และชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง รวมทั้งได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกันกับการลงทุนในประเทศผู้รับการลงทุนอื่นๆ และสามารถทำธุรกรรมออนไลน์ได้อย่างเสรี ทั้งนี้ หากเกิดปัญหาใดๆ ขึ้น นักลงทุนสามารถฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนผ่านกลไกการอนุญาโตตุลาการได้

ผู้ลงทุนไทยที่เข้าไปลงทุนในต่างประเทศหรือผู้ลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศที่เข้าข่ายได้รับความคุ้มครองการลงทุนตามความตกลงฯ ที่รัฐบาลไทยทำกับต่างประเทศจะอยู่ภายใต้สถานการณ์ดังต่อไปนี้ (1) ผู้ลงทุนได้รับการปฏิบัติที่น้อยกว่าคนชาติหรือคนชาติอื่นๆ ตัวอย่างเช่น ประเทศ ก. ให้สิทธิประโยชน์ในการส่งเสริมการลงทุนแก่ผู้ลงทุนจากประเทศ ข. ดีกว่าผู้ลงทุนไทย (2) ผู้ลงทุนได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียม (3) ทรัพย์สินของผู้ลงทุนถูกเวนคืนทางตรง ถูกยึดทรัพย์สินมาเป็นของรัฐ หรือการเวนคืนทางอ้อม และรัฐบาลต่างชาติไม่ได้จ่ายค่าชดเชยที่เป็นธรรม ตัวอย่างเช่น โรงงานของผู้ลงทุนไทยที่ไปลงทุนในประเทศ ก. หากรัฐบาลประเทศ ก. เวนคืนที่ดินและโรงงานเนื่องจะใช้พื้นที่ในการพัฒนาเขื่อนพลังงานไฟฟ้า และรัฐบาลประเทศ ก. จ่ายชดเชยการเวนคืนให้โดยไม่เป็นธรรม หรือจ่ายชดเชยเวนคืนให้ผู้ลงทุนไทยน้อยกว่าผู้ลงทุนของต่างชาติหรือผู้ลงทุนของชาติตนในกรณีคล้ายกัน ผู้ลงทุนไทยสามารถฟ้องร้องรัฐบาลประเทศ ก. ได้ตามกลไกที่ระบุอยู่ในความตกลงฯ (4) การลงทุนของผู้ลงทุนได้รับความสูญเสียจากเหตุการณ์รุนแรงในประเทศที่ลงทุน เช่น เหตุการณ์ไม่สงบ ภาวะสงคราม และการจลาจล เป็นต้น และไม่ได้รับเงินค่าชดเชย และ (5) ผู้ลงทุนไม่สามารถโอนเงินและผลกำไรโดยเสรีเนื่องจากมาตรการที่ออกโดยรัฐประเทศผู้รับการลงทุน

สาระสำคัญของความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ไทยทำกับนานาชาติส่วนใหญ่ จะมีความคล้ายคลึงกัน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ขอบเขตของความตกลงฯ ความตกลงฯ จะกำหนดขอบเขตความคุ้มครองการลงทุนของผู้ลงทุนต่างชาติเฉพาะการลงทุนโดยตรงตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดไว้ตามแนวทางประกาศคณะกรรมการให้ความเห็นชอบการให้ความคุ้มครองการลงทุน (Certificate of Approval for Protection: CAP) ซึ่งมีอธิบดีกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศเป็นประธานคณะกรรมการฯ

การส่งเสริมและการเอื้ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุน ภาคีสัญญาตกลงที่จะร่วมมือกันสนับสนุนและเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อประโยชน์ต่อการลงทุนของนักลงทุนของภาคีสัญญาที่ได้เข้ามา

ในดินแดนแล้วตามกฎหมายภายในของประเทศนั้น ซึ่งอาจรวมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือแจ้งให้กันทราบถึงกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

การปฏิบัติที่เอียงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งและการปฏิบัติเอียงคนชาติ (Most Favored Nation Treatment) ภาคิคู่สัญญาตกลงจะปฏิบัติต่อนักลงทุนและการลงทุนที่ได้เข้ามาในราชอาณาจักรแล้วของนักลงทุนของภาคิคู่สัญญาเช่นเดียวกับคนชาติของตนเอง โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้ ภาคิคู่สัญญาต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของภาคิคู่สัญญาเช่นเดียวกับนักลงทุนของภาคิคู่สัญญาประเทศอื่น ๆ

การปฏิบัติที่เป็นธรรม เท่าเทียมกัน และให้การคุ้มครองอย่างเต็มที่แก่การลงทุนของผู้ลงทุนต่างชาติ ภาคิคู่สัญญาตกลงจะปฏิบัติต่อนักลงทุนของภาคิคู่สัญญาอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน และคุ้มครองอย่างเต็มที่ตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การคุ้มครองการเวนคืนและการชดเชยค่าเสียหายจากการเวนคืน ภาคิคู่สัญญาให้การคุ้มครองการลงทุนจากการเวนคืนทั้งทางตรง หรือมาตรการอย่างอื่นที่มีผลเท่าเทียมกับการเวนคืน หากจะเวนคืนจะต้องเป็นไปเพื่อความมุ่งประสงค์สาธารณะตามกฎหมาย ไม่เลือกปฏิบัติ และมีการชำระค่าทดแทนโดยพลัน มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

การชดเชยความสูญเสียจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดในประเทศที่ลงทุน ผู้ลงทุนของภาคิคู่สัญญาจะได้รับความคุ้มครองจากความสูญเสียเนื่องจากสงคราม การปฏิวัติหรือภาวะฉุกเฉินที่คล้ายคลึงในส่วนของการทำให้อุปสรรคคืนสภาพเดิมและค่าสินไหมทดแทนที่เกี่ยวกับความสูญเสีย

การโอนเงินลงทุนและผลตอบแทนโดยเสรี ภาคิคู่สัญญารับรองการโอนเงินลงทุนและผลตอบแทนตามวิธีการที่กำหนดโดยกฎหมายของตน

รับรองการรับช่วงสิทธิตามความตกลงฯ กรณีนักลงทุนได้รับการชดเชยความเสียหายแล้ว โดยให้ผู้ที่ชดเชยความเสียหายให้กับนักลงทุนสามารถรับช่วงสิทธิเข้ามาเป็นคู่กรณีกับรัฐบาลได้

การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชนและระหว่างรัฐกับรัฐ หากนักลงทุนประสบปัญหาข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการผิดพันกรณีตามความตกลงฯ ของรัฐ นักลงทุนสามารถเสนอขอระงับข้อพิพาท โดยศาลภายในประเทศที่มีเขตอำนาจหรือกระบวนการอนุญาโตตุลาการ

มาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะ รัฐบาลออกมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสมเพื่อรักษาประโยชน์สาธารณะได้ เช่น สิ่งแวดล้อม สุขภาพสาธารณะ มาตรการเพื่อปกป้องดุลการชำระเงิน นโยบายเศรษฐกิจมหภาค โดยคำนึงถึงพัฒนาการการเจรจาในกรอบความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน และความยินยอมร่วมกันของคู่เจรจา

ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน

ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน (Agreement for the Avoidance of Double Taxation) มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการเก็บภาษีซ้ำซ้อนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้และป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีระหว่างประเทศคู่สัญญาที่เกิดขึ้นเนื่องจากอำนาจในการจัดเก็บภาษีของทั้งสองประเทศบนฐานรายได้จำนวนเดียวกันอันจะสามารถจัดอุปสรรคในการลงทุนข้ามชาติ และเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีระหว่างประเทศทั้งสอง ตลอดจนการจัดสรรรายได้ภาษี

ระหว่างสองประเทศด้วยการกำหนดสิทธิการเก็บภาษีสำหรับเงินได้ประเภทต่าง ๆ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยจึงหันมาเจรจาจัดทำอนุสัญญาหรือความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนระหว่างกัน โดยจัดทำเป็นสัญญาในลักษณะทวิภาคี ซึ่งจะกำหนดสิทธิในการจัดเก็บภาษีของประเทศคู่สัญญาและในกรณีที่ทั้งสองประเทศมีสิทธิในการเก็บภาษีจากเงินได้ฐานเดียวกันก็จะกำหนดมาตรการในการขจัดภาษีซ้อนด้วย

การจัดทำความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนฯ ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

- 1) ช่วยขจัดหรือบรรเทาภาระภาษีซ้ำซ้อนอันเป็นอุปสรรคของการลงทุนระหว่างประเทศ ให้หมดไปในระดับหนึ่ง จึงทำให้ภาระภาษีซึ่งถือเป็นต้นทุนอย่างหนึ่งของนักลงทุนลดต่ำลงด้วย
- 2) ทำให้เกิดหลักประกันในการเสียภาษีที่แน่นอนและชัดเจน ซึ่งเป็นการช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนและทำให้นักลงทุนเกิดความมั่นใจในการลงทุนระหว่างประเทศ จึงช่วยดึงดูดหรือจูงใจให้มีการลงทุนระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น
- 3) ช่วยส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนและเทคโนโลยีระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากความตกลงฯ ได้มีการจำกัดเพดานอัตราภาษีสำหรับเงินปันผล ดอกเบี้ย และค่าสิทธิไว้ด้วย
- 4) การยกเว้นภาษีเงินได้ให้แก่การบินระหว่างประเทศและการลดภาษีเงินได้ให้แก่กิจการเดินเรือตามข้อกำหนดของอนุสัญญาหรือความตกลงฯ เป็นการช่วยส่งเสริมการประกอบกิจการขนส่งระหว่างประเทศอันเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เนื่องจากต้นทุนของการขนส่งระหว่างประเทศจะลดต่ำลงในระดับหนึ่ง อันเป็นผลมาจากการประหยัดรายจ่ายด้านภาษีของกิจการขนส่งระหว่างประเทศและในกรณีที่ผู้ประกอบการขนส่งของไทยได้รับยกเว้น หรือลดหย่อนภาษีในประเทศคู่สัญญาก็จะมีผลให้ผู้ประกอบการดังกล่าวมีเงินได้เพื่อเสียภาษีในประเทศไทยเพิ่มขึ้นด้วย
- 5) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นคู่แข่งของไทยในทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศแล้ว การมีความตกลงฯ จะช่วยเพิ่มศักยภาพให้กับประเทศไทยในการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคเดียวกันให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
- 6) เป็นการส่งเสริมความร่วมมือทางด้านภาษีระหว่างประเทศ เนื่องจากการที่ความตกลงฯ กำหนดให้หน่วยจัดเก็บภาษีของประเทศคู่สัญญาสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลทางภาษีระหว่างกัน ทำให้การหลีกเลี่ยงภาษีอากรระหว่างประเทศทั้งสองเป็นไปได้ยาก ประเทศคู่สัญญาจึงสามารถเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยยิ่งขึ้น
- 7) จะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ทางการค้าและเป็นลู่ทางขยายฐานการลงทุนใหม่ๆ ระหว่างประเทศ

ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อนที่ไทยและนานาประเทศทำกัน มักนำร่างมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นที่ยอมรับระหว่างประเทศมาใช้เป็นต้นแบบ เช่น มาตรฐานของ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) และร่างมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม การเจรจาที่เกิดขึ้นจริง ประเทศคู่ภาคีจะเจรจากันโดยครอบคลุมประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

- **ขอบข่ายของความตกลงฯ** ให้ใช้กับผู้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยหรือประเทศคู่สัญญาหรือทั้งสองประเทศและให้ใช้บังคับกับภาษีที่เก็บจากฐานเงินได้ เช่น เงินได้จากอสังหาริมทรัพย์ กำไรจากธุรกิจ การขนส่งระหว่างประเทศ วิชาหกิจในเครือเดียวกัน เงินปันผล ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ ผลได้จากทุน บริการวิชาชีพ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน การแสดงดนตรีและกีฬา เงินบำนาญ ฯลฯ

- **อำนาจในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้** เป็นการให้อำนาจในการบริหารจัดการเก็บภาษีเงินได้สำหรับประเทศแหล่งเงินได้ และประเทศถิ่นที่อยู่ให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในความตกลงฯ ซึ่งเป็นหลักการตามมาตรฐานสากล เป็นที่ยอมรับกันระหว่างประเทศ ตลอดจนมีอำนาจในการลดหรือยกเว้นอัตราภาษีสำหรับบางประเภทเงินได้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษี ให้แก่ผู้เสียภาษีที่อยู่ในขอบข่ายของความตกลงฯ ที่อาจต้องเสียภาษีจากเงินได้เดียวกันทั้งสองประเทศ โดยมีประเภทเงินได้ อันได้แก่ เงินได้จากกำไรธุรกิจ เงินได้ที่เกิดจากการจ้างแรงงานหรือ การให้บริการส่วนบุคคล เงินได้จากการลงทุนและทรัพย์สินประเภททุน เงินได้จากวิชาหกิจในเครือ เงินได้จากการขนส่งระหว่างประเทศ และเงินได้อื่นๆ โดยกรณีของไทย การเก็บภาษีซ้อนจะหลีกเลี่ยงด้วยในกรณีผู้มีถิ่นที่อยู่ในไทยได้รับเงินได้ ซึ่งอาจเก็บภาษีได้ในประเทศคู่สัญญา ประเทศไทยจะยอมให้นำมาเครดิตจากภาษีไทยสำหรับรายได้ของผู้มีถิ่นที่อยู่ในนั้นในจำนวนเท่ากับภาษีที่พึงชำระไว้ในประเทศคู่สัญญา อย่างไรก็ตาม การเครดิตดังกล่าวจะต้องไม่เกินกว่าส่วนของภาษีไทยซึ่งเหมาะสมกับบรรดาเงินได้นั้นโดยได้คำนวณไว้ก่อนที่จะได้รับเครดิต

- **ความร่วมมือด้านภาษีระหว่างประเทศ** เป็นการก่อให้เกิดการประสานงาน เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีของประเทศคู่สัญญาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งจะมีการกำหนดช่องทางให้ประเทศคู่สัญญาหารือร่วมกัน เพื่อแก้ไขข้อพิพาททางภาษีระหว่างประเทศ อันเกิดจากการบังคับใช้อนุสัญญาฯ ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้ประเทศคู่สัญญาส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านภาษีระหว่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการหลบหลีกและหลีกเลี่ยงภาษีและสามารถจัดเก็บภาษีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ มีบทบัญญัติพิเศษอื่นๆ ได้แก่ การไม่เลือกปฏิบัติระหว่างคนชาติ และข้อกำหนดของเจ้าหน้าที่ทางการทูตและกงสุล

- **วิธีขจัดภาษีซ้อน** นอกจากการลดหรือยกเว้นอัตราภาษีสำหรับบางประเภทเงินได้เพื่อบรรเทาภาระให้แก่ผู้เสียภาษีแล้ว ความตกลงฯ ได้กำหนดให้มีการขจัดภาษีซ้อนโดยใช้วิธีเครดิตภาษี กล่าวคือ ความตกลงฯ จะยอมให้ผู้มีถิ่นที่อยู่ของตนนำภาษีที่เสียไปแล้วในอีกประเทศหนึ่ง (ประเทศแหล่งเงินได้) มาหักออกจากภาษีที่ต้องชำระในประเทศตนเท่าที่ได้ชำระไว้จริงในประเทศแหล่งเงินได้ แต่ต้องไม่เกินกว่าจำนวนเงินภาษีที่คำนวณได้ในประเทศตน

ประเทศไทย โดยกรมสรรพากรจัดทำอนุสัญญาภาษีซ้อนกับนานาประเทศ โดยในเดือนมกราคม 2557 ประเทศไทยทำความตกลงอนุสัญญาภาษีซ้อนที่ผลใช้บังคับแล้วกับ 56 ประเทศ ได้แก่ (1) สาธารณรัฐเกาหลี (2) แคนาดา (3) คูเวต (4) จีน (5) ซิลี (6) สาธารณรัฐเช็ก (7) เซเชลล์ (8) ไชปรัส (9) ญี่ปุ่น (10) เดนมาร์ก (11) ใต้หวัน (12) ตุรกี (13) นอร์เวย์ (14) นิวซีแลนด์ (15) เนเธอร์แลนด์ (16) เนปาล (17) บาเรนห์ (18) บังกลาเทศ (19) บัลแกเรีย (20) เบลเยียม (21) ปากีสถาน (22) โปแลนด์ (23) ฝรั่งเศส (24) เมียนมา (25) ฟินแลนด์ (26) ฟิลิปปินส์ (27) มอริเชียส (28) มาเลเซีย (29) ยูเครน (30) เยอรมนี (31) รัสเซีย (32) โรมาเนีย (33) ลักเซมเบิร์ก (34) สปป.ลาว (35) เวียดนาม (36) ศรีลังกา

(37) สเปน (38) สวิตเซอร์แลนด์ (39) สวีเดน (40) สหรัฐอเมริกา (41) สิงคโปร์ (42) สโลเวเนีย
(43) ออสเตรเลีย (44) ออสเตรีย (45) อังกฤษและไอร์แลนด์เหนือ (46) อาร์เจนตินา (47) อิตาลี
(48) อินเดีย (49) อินโดนีเซีย (50) อิสราเอล (51) อุซเบกิสถาน (52) อามิเรตส์ (53) แอฟริกาใต้
(54) โอมาน (55) ฮังการี และ (56) ฮองกง

กิจกรรม 5.2.3

จงอธิบายขอบเขตของความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ไทยทำกับนานาชาติมา
ไม่น้อยกว่า 3 ประเด็น

แนวตอบกิจกรรม 5.2.3

สาระสำคัญของความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ไทยทำกับนานาชาติ ส่วนใหญ่จะ
มีความคล้ายคลึงกัน โดยขอบเขตของความตกลงส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนจะครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ
ได้แก่ (1) การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งและการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (2) การปฏิบัติที่เป็นธรรม
เท่าเทียมกัน และให้การคุ้มครองอย่างเต็มที่แก่การลงทุนของผู้ลงทุนต่างชาติ (3) การคุ้มครองการเวนคืน
และการชดเชยค่าเสียหายจากการเวนคืน (4) การชดเชยความสูญเสียจากเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดในประเทศ
ที่ลงทุน (5) การโอนเงินลงทุนและผลตอบแทนโดยเสรี (6) รับรองการรับช่วงสิทธิ์ตามความตกลงฯ
(7) การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับเอกชน และระหว่างรัฐกับรัฐ

ตอนที่ 5.3

การลงทุนโดยตรงจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่และการลงทุนของไทย ในต่างประเทศ

โปรดอ่านหัวเรื่อง แนวคิด และวัตถุประสงค์ของตอนที่ 5.3 แล้วจึงศึกษารายละเอียดต่อไป

หัวเรื่อง

- 5.3.1 การลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ในไทย
- 5.3.2 การลงทุนของไทยในต่างประเทศ
- 5.3.3 ภาพรวมการลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลก

แนวคิด

1. การลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ในไทยมีทั้งการลงทุนในธุรกิจผลิตสินค้าและบริการ โดยในกรณีการลงทุนของผู้ลงทุนรายใหญ่ของต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่มีบริษัทแม่มาจากประเทศพัฒนาแล้ว เช่น อเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชีย โดยกรณีของการลงทุนธุรกิจผลิตสินค้า ผู้ลงทุนต่างชาติรายใหญ่ส่วนใหญ่จะเข้ามาดำเนินธุรกิจโดยขอรับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล ขณะที่กรณีของการลงทุนธุรกิจบริการ อาทิ ธุรกิจสื่อสารโทรคมนาคม ธุรกิจบริการทางการเงิน เป็นต้น ผู้ลงทุนต่างชาติรายใหญ่ส่วนใหญ่จะใช้การร่วมทุนกับผู้ถือหุ้นคนไทย โดยการลงทุนดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์ต่อไทยในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เทคโนโลยี การจ้างงาน และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในไทย
2. การลงทุนของไทยในต่างประเทศมีทั้งการลงทุนในธุรกิจผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจโรงแรมที่พัก และธุรกิจก่อสร้าง เป็นต้น โดยส่วนใหญ่กิจการของไทยที่มีการลงทุนในต่างประเทศจะเป็นกิจการขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านเงินทุน บุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมือ อีกทั้งยังเป็นกิจการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยปัจจัยสำคัญที่กิจการของไทยไปลงทุนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเกิดจากความต้องการในการขยายตลาดต่างประเทศ ความต้องการในการหาแหล่งวัตถุดิบและทรัพยากรการผลิต และการได้รับประโยชน์จากนโยบายและมาตรการส่งเสริมการลงทุนของต่างประเทศ

3. การลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลกแบ่งเป็นการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ และการลงทุนของผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในไทย เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบด้านบวกและด้านลบจากการลงทุนระหว่างประเทศ โดยผลกระทบด้านบวกเกิดจากการนำเงินลงทุนมาช่วยเพิ่มระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการ และส่งเสริมการเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการลงทุน ขณะที่ผลกระทบด้านลบเกิดจากการเพิ่มระดับการแข่งขันกับผู้ลงทุนท้องถิ่น การแย่งใช้ทรัพยากรการผลิตและวัตถุดิบ และการเพิ่มขึ้นของมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

เมื่อศึกษาตอนที่ 5.3 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. อธิบายกรณีศึกษาของประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ในไทย
2. อธิบายกรณีศึกษาการลงทุนของไทยในต่างประเทศ
3. อธิบายภาพรวมการลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลกและสามารถระบุผลกระทบที่เกิดจากการลงทุนได้

เรื่องที่ 5.3.1

การลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ในไทย

ในส่วนต่อไปนี้เป็นกรนำเสนอกรณีศึกษาของกิจการของผู้ลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยในกิจการผลิตสินค้าและบริการที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษารูปแบบของการประกอบธุรกิจลงทุนโดยตรงระหว่างประเทศ

1. กรณีศึกษาธุรกิจผู้ผลิตเหล็กของผู้ลงทุนอินเดีย

อินเดียเป็นหนึ่งในประเทศผู้ผลิตเหล็กครบวงจรชั้นนำของโลก โดยได้มีบริษัทขนาดใหญ่ที่เป็นมหาเศรษฐีอินเดียที่ทำกิจการที่เกี่ยวข้องกับเหล็กครบวงจร เช่น เหล็กรีดร้อน เหล็กรีดเย็น เหล็กแผ่น เหล็กเส้น เหล็กลวด เครื่องจักรกล และยานยนต์ได้เข้ามาลงทุนในไทย และอีก 26 ประเทศทั่วโลก เช่น ออสเตรเลีย จีน อินเดีย เนเธอร์แลนด์ สิงคโปร์ และสหราชอาณาจักร

กลยุทธ์การลงทุนต่างประเทศของผู้ผลิตเหล็กรายใหญ่ของอินเดียจะใช้การซื้อกิจการ (acquisition) ซึ่งเป็นผู้ผลิตเหล็กที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น

บริษัทอินเดียได้ซื้อกิจการผลิตเหล็กของประเทศสิงคโปร์ เพื่อขยายฐานตลาดการใช้เหล็กในประเทศสิงคโปร์และอาเซียน

บริษัทอินเดียได้ซื้อหุ้นเสียงข้างมากจากกิจการผู้ผลิตเหล็กในไทย ซึ่งเป็นกิจการผลิตเหล็กเส้นยาวและเหล็กเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ ภายหลังเมื่อซื้อกิจการผลิตเหล็กในไทยแล้ว ทำให้อกิจการดังกล่าวเป็นบริษัทย่อยภายใต้การอำนาจการควบคุมการบริหารทั้งหมดโดยบริษัทอินเดีย เนื่องจากบริษัทอินเดียถือหุ้นอยู่เกินกว่ากึ่งหนึ่ง โดยมีเป้าหมายการซื้อกิจการเพื่อขยายตลาดเหล็กในไทยและอาเซียน โดยเฉพาะเหล็กเพื่อป้อนเข้าสู่อุตสาหกรรมยานยนต์ในไทยและอาเซียนซึ่งมีอัตราเติบโตสูง

บริษัทอินเดียได้ซื้อหุ้นเสียงข้างมากจากกิจการรีดเหล็กในเวียดนาม 2 บริษัท โดยเข้าไปถือหุ้นทั้งหมดร้อยละ 100 และร้อยละ 70 ตามลำดับ

นอกจากนี้ บริษัทอินเดียได้เข้ามาจัดตั้งกิจการในไทยในลักษณะ Holding Company เพื่อกำหนดนโยบายการบริหารระดับสูงสุดและดูแลบริษัทย่อยที่จัดตั้งในไทย โดยดำเนินการดูแลงานด้านการตลาด การวางแผนการผลิต การจัดหาวัตถุดิบ การเงิน การบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารงานด้านอื่น ๆ

2. กรณีศึกษาธุรกิจผู้ให้บริการโทรคมนาคมของผู้ลงทุนนอร์เวย์

นอร์เวย์นับเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านบริการโทรคมนาคม เช่น โทรศัพท์ ไร้สาย วิทยุ โทรทัศน์ และมีการเข้ามาลงทุนในหลายประเทศทั่วโลกทั้งในกลุ่มสแกนดิเนเวีย ยุโรปตะวันออก และเอเชีย เช่น อินเดีย ปากีสถาน บังกลาเทศ เมียนมา มาเลเซีย และไทย

กิจการของนอร์เวย์ได้ในการจัดตั้งบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งในประเทศสิงคโปร์ และได้เข้ามาลงทุนโดยตรงในการร่วมทุนเพื่อประกอบธุรกิจโทรคมนาคมในไทยโดยถือหุ้นร่วมกับบริษัทในไทยเพื่อให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ อีกทั้งมีการประกอบธุรกิจในบริษัทย่อยที่อยู่ภายใต้อำนาจการกำกับดูแลที่ทำธุรกิจสนับสนุนกัน เช่น ธุรกิจตัวแทนจำหน่ายบัตรเติมเงิน ธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทแท็บเล็ตที่เรดิโอ ธุรกิจให้บริการอินเทอร์เน็ต ธุรกิจให้บริการโทรศัพท์ทางไกลระหว่างประเทศและอินเทอร์เน็ต ธุรกิจให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการ Wifi ธุรกิจจำหน่ายโทรศัพท์ ธุรกิจพัฒนาและให้บริการโปรแกรมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมถึงธุรกิจพัฒนาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ ธุรกิจให้บริการชำระเงินออนไลน์

3. กรณีศึกษาธุรกิจบริการทางการเงินของผู้ลงทุนญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำด้านบริการด้านการเงิน เช่น บริการบัตรเครดิต บริการสินเชื่อเช่าซื้อ บริการสินเชื่อส่วนบุคคล และบริการอื่นๆ ได้มีแนวคิดการขยายการดำเนินธุรกิจในต่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น ฮองกง ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย จีน ไต้หวัน เกาหลี เวียดนาม กัมพูชา ออสเตรเลีย อินเดีย สิงคโปร์ สปป.ลาว และเมียนมา ฯลฯ

บริษัทบริการทางการเงินของผู้ลงทุนรายหนึ่งได้เข้ามาถือหุ้นในไทย จัดทะเบียนจัดตั้ง พ.ศ. 2535 ประกอบธุรกิจหลักในการให้บริการสินเชื่อรายย่อย (retail finance) แก่ลูกค้าหลากหลายรูปแบบทั้งสินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อเช่าซื้อ สินเชื่อส่วนบุคคล และอื่นๆ โดยธุรกิจที่สร้างรายได้หลักให้แก่บริษัท ได้แก่ ธุรกิจบัตรเครดิต และธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล

กรณีการสร้างรายได้จากบัตรเครดิต บริษัท ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการขายผ่านบัตรเครดิต ทั้งคู่ค่าหลักและห้างสรรพสินค้าชั้นนำเพื่อเพิ่มยอดขายการใช้ผ่านบัตรให้มากขึ้น ตลอดจนจับมือกับสายการบินเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าผู้ถือบัตรเครดิต นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมรับสมัครบัตรใหม่ โดยพัฒนาช่องทางการรับสมัครบัตรที่หลากหลายยิ่งขึ้นทั้งการสมัครบัตรผ่านเว็บไซต์ การออกบูธตามพื้นที่ชุมชน และการเพิ่มพื้นที่ในการวางใบสมัครบัตรตามร้านสมาชิกที่มีอยู่ทั่วประเทศ

กรณีการสร้างรายได้จากสินเชื่อเงินกู้ประกอบด้วยการให้สินเชื่อส่วนบุคคล (สินเชื่อเงินสด) และสินเชื่อแบบมีวัตถุประสงค์ เช่น สินเชื่อเพื่อซื้อโทรศัพท์มือถือ สินค้าไอที เครื่องใช้ไฟฟ้า และอื่นๆ ผ่านห้างสรรพสินค้าและร้านค้า โดยบริษัทได้รับประโยชน์จากการปรับฐานอัตราค่าแรงขั้นต่ำ 300 บาทของรัฐบาล ทำให้การใช้จ่ายภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นและมีการเติบโตของรายได้จากสินเชื่อเงินสดหมุนเวียนดีขึ้น โดยบริษัทได้เพิ่มช่องทางเบิกถอนเงินสดสินเชื่ออัตโนมัติผ่านตู้เอทีเอ็มของธนาคารต่างๆ ของไทย และผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิสที่ร้านสะดวกซื้อชั้นนำทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการติดตั้งเครื่องอนุมัติวงเงินสินเชื่ออัตโนมัติอยู่หลายพันเครื่องตามห้างสรรพสินค้าและร้านдисเคานท์สโตร์ต่างๆ รวมทั้งมีเครื่องเบิกและชำระเงินสดอัตโนมัติติดตั้งในเขตกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกค้า

นอกจากนี้ บริษัทญี่ปุ่นยังได้ร่วมลงทุนในบริษัทต่างๆ ในรูปแบบของบริษัทย่อยและบริษัทร่วมในไทย เช่น ธุรกิจนายหน้าประกันวินาศภัยและประกันภัย ธุรกิจบริการจัดเก็บหนี้สิน และถือหุ้นในต่างประเทศ เช่น การเข้าไปประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อยในประเทศกัมพูชา ประกอบธุรกิจสินเชื่อในสปป.ลาว ประกอบ

ธุรกิจสินเชื่อบริการย้อยในเมียนมา ประกอบธุรกิจบริการสินเชื่อเพื่อซื้อสินค้าโดยการผ่อนชำระในประเทศ เวียดนาม และประกอบธุรกิจบริการระบบสารสนเทศในประเทศฟิลิปปินส์

4. กรณีศึกษาธุรกิจรถยนต์ของผู้ลงทุนญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเป็นผู้นำด้านการผลิตรถยนต์รายใหญ่ของโลก โดยบริษัทผู้ผลิตรถยนต์รายใหญ่ที่สุดของผู้ลงทุน มีความสามารถในการผลิตรถยนต์และรถบรรทุกได้ประมาณ 8 ล้านคันต่อปี และยังมีผลิตรถยนต์ชิ้นส่วนยานยนต์ มีจำนวนพนักงานทั่วโลก 299,394 คน และผลิตรถยนต์จับตลาดระดับล่าง กลาง และบนสำหรับลูกค้าทั่วไปและลูกค้าที่เป็นธุรกิจ นอกจากนี้ บริษัทจะมีการจัดตั้งสำนักงานใหญ่ในญี่ปุ่นแล้วยังมีการลงทุนก่อตั้งบริษัทย่อย บริษัทร่วม และกิจการในเครือในนานาประเทศเป็นจำนวนมาก โดยมีการลงทุนโดยตรงเพื่อตั้งโรงงานผลิตรถยนต์หลากหลายรุ่นในประเทศต่างๆ อีก 52 โรงงานประกอบด้วย 11 โรงงานในอเมริกาเหนือ (สหรัฐอเมริกา แคนาดา) 4 โรงงานในลาตินอเมริกา (อาร์เจนตินา บราซิล เม็กซิโก เวเนซุเอลา) 8 โรงงานในยุโรป (สาธารณรัฐเช็ก ฝรั่งเศส โปแลนด์ โปรตุเกส ตุรกี รัสเซีย) 3 โรงงานในแอฟริกา (เคนยา อียิปต์ และแอฟริกาใต้) 24 โรงงานในเอเชีย (จีน ไต้หวัน อินเดีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ไทย และเวียดนาม) และ 1 โรงงานในออสเตรเลีย เพื่อผลิตป้อนตลาดภายในประเทศและส่งจำหน่ายไปยังตลาดประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับประเทศผู้รับการลงทุน

บริษัทของผู้ลงทุนรายนี้ได้เข้ามาลงทุนทำธุรกิจในไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2499 โดยได้เพิ่มกำลังการผลิตเป็นระยะๆ มาจนถึงในปัจจุบันได้ทำการผลิตรถยนต์จากโรงงานผลิต 3 แห่ง ได้แก่ (1) โรงงานประกอบรถยนต์ที่จังหวัดสมุทรปราการ กำลังการผลิต 230,000 คัน/ปี (2) โรงงานประกอบรถยนต์จังหวัดฉะเชิงเทรา กำลังการผลิต 220,000 คัน/ปี และ (3) โรงงานประกอบรถยนต์แห่งที่สองที่จังหวัดฉะเชิงเทรา กำลังการผลิต 220,000 คัน/ปี มีบุคลากรรวมประมาณ 13,500 คน โดยมีบุคลากรชาวญี่ปุ่นเข้ามาทำงานในบริษัทในไทย 40 คน มีการแต่งตั้งผู้แทนจำหน่ายในประเทศไทย 129 ราย

บริษัทของผู้ลงทุนรายนี้ใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตและฐานส่งออกรถยนต์ไปทั่วโลก และเป็นแกนนำของโตโยต้ามอเตอร์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยประเทศไทยถือเป็นหนึ่งในประเทศที่มีศักยภาพมากในการผลิตและส่งออกรถยนต์โดยได้รับการขนานนามว่าเป็น “Detroit of Asia” หรือศูนย์กลางการผลิตรถยนต์ที่สำคัญแห่งเอเชีย

การที่บริษัทของผู้ลงทุนรายนี้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย นอกจากจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม การค้า การจ้างงาน และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย เช่น ธุรกิจชิ้นส่วนยานยนต์ ธุรกิจขนส่งภายในประเทศ ธุรกิจประกันภัยรถยนต์ และธุรกิจซ่อมบำรุงรถยนต์ เป็นต้นแล้ว บริษัทนี้ยังได้ถ่ายทอดเทคนิคการบริหารที่สำคัญให้แก่พนักงาน ซัพพลายเออร์ หุ่นส่วนธุรกิจและผู้แทนจำหน่าย

นอกจากบริษัทญี่ปุ่นรายนี้จะมีการลงทุนจัดตั้งโรงงานประกอบรถยนต์ในประเทศไทยแล้ว ยังมีการลงทุนในบริษัทย่อยต่างๆ ในประเทศไทยซึ่งเป็นทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ เช่น ผลิตรถบรรทุก ผลิตตัวถัง ผลิตเครื่องยนต์ ศูนย์ซ่อมตัวถังและสี และกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น โรงสีข้าว บริการสินเชื่อ และบริการด้านการศึกษา

5. กรณีศึกษาธุรกิจพลังงานของผู้ลงทุนสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำด้านพลังงาน โดยมีบริษัทหนึ่งของสหรัฐอเมริกาที่มีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่รัฐเท็กซัสและเป็นหนึ่งในผู้นำธุรกิจพลังงานที่ใหญ่ที่สุดของสหรัฐอเมริกาและของโลก มีความเชี่ยวชาญในการบริการจัดหาน้ำมันดิบและวัตถุดิบ จัดการเครือข่ายและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและเคมีภัณฑ์ทั่วโลก ได้เข้ามาจัดตั้งบริษัทย่อยในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2508 โดยถือหุ้นคิดเป็นร้อยละ 65.99 ประกอบกิจการโรงกลั่นน้ำมันและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแบบครบวงจร อีกทั้งบริษัททำการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ขายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแก่ลูกค้ารายย่อยผ่านทางเครือข่ายของสถานีบริการน้ำมันปลีก รวมทั้งขายโดยตรงให้แก่ลูกค้าในภาคอุตสาหกรรม คำส่ง การบิน และการเดินเรือ นอกจากนี้ บริษัท ยังขายผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์และเคมีภัณฑ์อื่นๆ ที่ผลิตให้แก่ลูกค้าในภาคอุตสาหกรรมในประเทศและส่งออกไปตลาดต่างประเทศ

ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมที่บริษัทผลิตในประเทศไทย ได้แก่ ก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) น้ำมันเบนซิน น้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยาน น้ำมันก๊าด น้ำมันดีเซล น้ำมันเตา และยางมะตอย อีกทั้งยังมีผลิตภัณฑ์หล่อลื่นจำหน่าย นอกจากผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมแล้ว บริษัทยังมีผลิตภัณฑ์อะโรเมติกส์ ซึ่งประกอบด้วยพาราไซลีนซึ่งเป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตแผ่นฟิล์มโพลีเอสเตอร์ บรรจุภัณฑ์ เรซินและผ้าใยสังเคราะห์ ส่วนเคมีภัณฑ์อื่นๆ ของบริษัท ได้แก่ สารทำละลาย และสารพลาสติกไซเซอร์

บริษัทนี้ยังเป็นเจ้าของและผู้ประกอบการโรงกลั่นน้ำมันแบบคอมเพล็กซ์ (Complex Refinery) มีกำลังการกลั่นน้ำมันดิบ 174,000 บาร์เรลต่อวัน และเป็นเจ้าของและผู้ประกอบการโรงงานอะโรเมติกส์ (Aromatic Plant) มีกำลังการผลิตพาราไซลีน 500,000 ตันต่อปี และหน่วยผลิตสารทำละลายซึ่งมีกำลังการผลิต 50,000 ตันต่อปี โดยโรงงานแต่ละแห่งได้เชื่อมโยงกับหน่วยกลั่นน้ำมันและกระบวนการกลั่นน้ำมันของบริษัทแบบครบวงจร ทั้งนี้ หน่วยกลั่นน้ำมันดิบและหน่วยผลิตของเอสโซ่มีความได้เปรียบเนื่องจากอยู่ใกล้กับท่าเรือน้ำลึกแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี ซึ่งอยู่ใกล้ลูกค้าตลาดหลักของผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม ทำให้ช่วยลดต้นทุนและทำให้เกิดความคล่องตัวในการจัดส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมโดยผ่านการขนส่งทางท่อ ทางบก และทางน้ำ

นอกจากนี้ บริษัทยังขยายกิจการเพิ่มเติมในประเทศไทยและถือหุ้นในบริษัทย่อย/บริษัทร่วมในประเทศไทยเพื่อประกอบธุรกิจอื่นๆ ได้แก่ กิจการให้เช่าที่ดินและอาคารสำนักงาน กิจการสถานีบริการน้ำมันที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและดำเนินธุรกิจร้านสะดวกซื้อ กิจการระบบท่อส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมซึ่งขนส่งน้ำมันจากโรงกลั่นน้ำมันไปยังท่าอากาศยานและกิจการบริหารจัดการเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานรวมทั้งให้บริการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงแก่อากาศยาน

6. กรณีศึกษาธุรกิจยางรถยนต์ของผู้ลงทุนสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในผู้นำของโลกด้านการผลิตยางรถยนต์ โดยมีบริษัทแห่งหนึ่งที่มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่รัฐโอไฮโอ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้นำผลิตและจำหน่ายยางรถยนต์ที่สุดของสหรัฐอเมริกาและของโลก อีกทั้งได้เข้ามาลงทุนจัดตั้งบริษัทย่อยในประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2511 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายยางรถยนต์และยางเครื่องปั้นสำหรับตลาดประเทศและเพื่อการส่งออก โดยผู้ลงทุนสหรัฐอเมริกา

ถือหุ้นข้างมากคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 66.8 มีโรงงานผลิตรถยนต์ตั้งอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี ยอดขายปีละประมาณ 4 พันล้านบาท แบ่งเป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศประมาณร้อยละ 49 และส่งออกร้อยละ 51

ผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่จัดตั้งในประเทศไทย แบ่งเป็น 2 กลุ่มหลัก ได้แก่

ผลิตภัณฑ์ยางรถยนต์ แบ่งกลุ่มตลาดเป้าหมาย ได้แก่ (1) ตลาดทดแทน (replacement market) ซึ่งเป็นตลาดที่ผู้บริโภคซื้อยางรถเพื่อนำไปเปลี่ยนกับยางชุดแรกที่ติดมาพร้อมกับรถยนต์ซึ่งบริษัทมีการจำหน่ายสินค้าสู่ผู้บริโภคผ่านตัวแทนจำหน่ายภายในประเทศทั้งรายใหญ่และรายย่อย (2) ตลาดโรงงานประกอบรถยนต์ (original equipment market) และ (3) ตลาดต่างประเทศ โดยกลยุทธ์ที่บริษัทใช้จะเน้นการเปิดตัวผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีนวัตกรรมล้ำหน้าและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างต่อเนื่อง อาทิ ยางรถยนต์สมรรถนะสูงสำหรับกลุ่มรถยนต์นั่งส่วนบุคคล และรถอเนกประสงค์ (SUV) การขยายช่องทางการจัดจำหน่าย โดยเน้นการขยายศูนย์บริการกึ่งเอเยอร์โอโตแคร์ให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายทั่วประเทศ การสร้างแบรนด์ และกิจกรรมสื่อสารการตลาดเพื่อให้เข้าถึงลูกค้าเป้าหมาย

ผลิตภัณฑ์ยางเครื่องบิน เพื่อจำหน่ายให้กับอุตสาหกรรมอากาศยานทั้งเครื่องบินเพื่อการพาณิชย์ เครื่องบินทหาร เครื่องบินขนาดเล็ก โดยยางที่ใช้ประกอบด้วยยางเรเดียลและยางผ้าใบ

วัตถุดิบหลักที่สำคัญที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ยางธรรมชาติ ยางสังเคราะห์ เส้นใยสังเคราะห์ สารเคมีต่างๆ น้ำมันผสมยาง ผงคาร์บอนแบล็ค เส้นใยเหล็ก เส้นลวดขอบยาง และวัตถุดิบอื่นๆ ซึ่งการจัดหาวัตถุดิบที่สำคัญที่ใช้จะต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับการอนุมัติจากศูนย์ทดสอบของบริษัทในสหรัฐอเมริกาและประเทศลักเซมเบิร์ก ก่อนที่จะนำมาใช้ในการผลิต โดยบริษัทมีนโยบายจัดหาวัตถุดิบทุกชนิดโดยพิจารณาจากคุณภาพ ราคา และผู้ผลิตเป็นหลัก โดยวัตถุดิบที่บริษัท มีการจัดหาจากแหล่งผลิตภายในประเทศไทยมาก ได้แก่ ยางธรรมชาติ สารเคมี น้ำมันผสมยาง และผงคาร์บอนแบล็ค เป็นต้น

กิจกรรม 5.3.1

จงอธิบายกรณีศึกษาและผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่

แนวตอบกิจกรรม 5.3.1

การลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ในไทยมีทั้งการลงทุนในธุรกิจผลิตสินค้าและบริการ โดยในกรณีการลงทุนของผู้ลงทุนรายใหญ่ของต่างประเทศส่วนใหญ่จะเป็นกิจการขนาดใหญ่ที่มีบริษัทแม่มาจากประเทศพัฒนาแล้ว เช่น อเมริกาเหนือ ยุโรป และเอเชีย โดยการเข้ามาประกอบของนักลงทุนต่างชาติในไทยมีทั้งการร่วมทุน การจัดตั้งบริษัทย่อย บริษัทลูก และบริษัทโฮลดิ้ง เป็นต้น โดยผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนจากประเทศผู้ลงทุนรายใหญ่ เช่น การสนับสนุนการจ้างงานภายในประเทศ การสนับสนุนผู้ผลิตวัตถุดิบและชิ้นส่วนภายในประเทศในการจำหน่ายสินค้าและบริการให้แก่ผู้ลงทุนรายใหญ่จากต่างประเทศ การถ่ายโอนเทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร การพัฒนานวัตกรรมการผลิตสินค้าและบริการ การใช้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางในการทำธุรกิจกับประเทศอาเซียนอื่นๆ

เรื่องที่ 5.3.2

การลงทุนของไทยในต่างประเทศ

ปัจจุบัน กิจการของคนไทยให้ความสนใจในการไปลงทุนในต่างประเทศโดยมีทั้งธุรกิจผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจโรงแรมที่พัก และธุรกิจก่อสร้าง เป็นต้น โดยมีตัวอย่างกรณีศึกษาการลงทุนของไทยในต่างประเทศ ดังนี้

1. กรณีศึกษาผู้ผลิตอาหารและเกษตรครบวงจรของไทยไปลงทุนในต่างประเทศ

บริษัทผู้ผลิตอาหารและเกษตรครบวงจรรายใหญ่ที่สุดของไทยซึ่งมีวิสัยทัศน์พัฒนากิจการสู่ “ครัวของโลก” ที่มีการดำเนินธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจรเพื่อผลิตสินค้าเนื้อสัตว์และสินค้าอาหารคุณภาพให้แก่ผู้บริโภคทั่วโลก และมีการขยายธุรกิจไปลงทุนยังต่างประเทศ

บริษัทของไทยรายนี้เป็นผู้นำธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมและอาหารที่มีการดำเนินธุรกิจแบบครบวงจรในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก การดำเนินธุรกิจของบริษัทครอบคลุมประเภทของสัตว์บกและสัตว์น้ำ มีประเภทสัตว์หลัก ได้แก่ สุกร ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด กุ้ง และปลา โดยกระบวนการผลิตครบวงจรเริ่มตั้งแต่การผลิตอาหารสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า การแปรรูปเนื้อสัตว์ขั้นพื้นฐาน การผลิตสินค้าเนื้อสัตว์แปรรูปกึ่งปรุงสุกและปรุงสุก การผลิตผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปหรือผลิตภัณฑ์อาหารพร้อมรับประทาน รวมถึงการดำเนินธุรกิจช่องทางการขายผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และอาหารในรูปแบบร้านค้าปลีกและร้านอาหาร

บริษัทมีฐานการดำเนินธุรกิจและลงทุนใน 12 ประเทศ รวมทั้งส่งออกผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์และเนื้อสัตว์แปรรูปภายใต้ตราสินค้าของลูกค้า และอาหารพร้อมรับประทานภายใต้แบรนด์ของตนเองไปจำหน่ายมากกว่า 40 ประเทศทั่วโลกใน 5 ทวีป โดยมีนโยบายในการดำเนินธุรกิจ 6 ประการ ได้แก่ (1) มุ่งความเป็นบริษัทระดับโลก (2) มุ่งขยายธุรกิจอาหารครบวงจร (3) เป็นผู้นำแห่งคุณภาพและอาหารปลอดภัย (4) สร้างนวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพ (5) มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากร (6) รับผิดชอบต่อสังคม

การดำเนินธุรกิจสามารถจำแนกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ (1) กิจการประเทศไทย (Thailand operations) ซึ่งเป็นการประกอบธุรกิจในประเทศเพื่อจำหน่ายในประเทศและส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศ (2) กิจการต่างประเทศ (international operations) ซึ่งเป็นการประกอบกิจการในธุรกิจเกษตรอุตสาหกรรมและอาหารในต่างประเทศ รวม 11 ประเทศ ได้แก่ การลงทุนในบริษัทย่อยในประเทศจีน เวียดนาม ตุรกี อินเดีย มาเลเซีย อังกฤษ สเปน ลาว รัสเซีย ฟิลิปปินส์ และไต้หวัน และการลงทุนโดยบริษัทร่วมในกัมพูชา โดยรายได้จากกิจการในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 45 ของรายได้จากการขายรวม ขณะที่รายได้จากกิจการต่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 55 ของรายได้จากการขายรวม นอกเหนือจากการลงทุนในบริษัทย่อย บริษัทยังมีการลงทุนร้อยละ 25 ในบริษัทในประเทศกัมพูชา

สำหรับการลงทุนในต่างประเทศ บริษัทมีการลงทุนในธุรกิจต่างๆ ดังนี้

ธุรกิจสัตว์บก จัดตั้งกิจการในประเทศเดนมาร์ก เบลเยียม จีน อังกฤษ ญี่ปุ่น ประกอบธุรกิจนำเข้าและจัดจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารแปรรูปจากเนื้อสัตว์และอาหารสำเร็จรูป

ธุรกิจสัตว์น้ำ จัดตั้งกิจการในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบธุรกิจนำเข้าและจัดจำหน่ายสินค้าอาหารทะเล

ธุรกิจต่างประเทศอื่นๆ

(1) จัดตั้งกิจการในประเทศเคนยา โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

(2) จัดตั้งกิจการในประเทศฟิลิปปินส์ โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ เลี้ยงสัตว์ และเพาะฟักลูกกุ้ง

(3) จัดตั้งกิจการในหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบกิจการลงทุน

(4) จัดตั้งกิจการในประเทศแทนซาเนีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

(5) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

(6) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบธุรกิจเพาะฟักลูกกุ้ง

(7) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบธุรกิจฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ

(8) จัดตั้งกิจการในประเทศรัสเซีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

(9) จัดตั้งกิจการในประเทศตุรกี โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบธุรกิจไก่ครบวงจร

(10) จัดตั้งกิจการในประเทศเบอร์มิวดา โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 76.13 ประกอบธุรกิจกิจการลงทุน

(11) จัดตั้งกิจการใน สเปน.ลาว โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.61 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

(12) จัดตั้งกิจการในประเทศมาเลเซีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจสัตว์น้ำครบวงจร

(13) จัดตั้งกิจการในประเทศอินเดีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 99.99 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

(14) จัดตั้งกิจการในประเทศเบอร์มิวดา โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 100 ประกอบกิจการลงทุน นอกจากนี้ บริษัท ยังมีการลงทุนในบริษัทร่วมในประเทศต่างๆ ดังนี้

(1) จัดตั้งกิจการในประเทศกัมพูชา โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 25 ประกอบธุรกิจผลิตอาหารสัตว์และเลี้ยงสัตว์

- (2) จัดตั้งกิจการในประเทศมาเลเซีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 49.75 ประกอบธุรกิจกิจการลงทุน
- (3) จัดตั้งกิจการในฮ่องกง โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 38.06 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์
- (4) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 38.06 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์
- (5) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 38.06 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์
- (6) จัดตั้งกิจการในประเทศจีน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 38.06 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์
- (7) จัดตั้งกิจการในประเทศอินเดีย โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 31.70 ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายอาหารกึ่งและฟาร์มเพาะฟักลูกกึ่ง
- (8) จัดตั้งกิจการในหมู่เกาะบริติชเวอร์จิน โดยลงทุนถือหุ้นร้อยละ 38.06 ประกอบกิจการลงทุนและค้าเครื่องจักรและอะไหล่

2. กรณีศึกษาผู้ผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของไทยไปลงทุนในต่างประเทศ

บริษัทผู้นำด้านการผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปและขนมปังกรอบรายใหญ่ของไทย มีทุนจดทะเบียน 240 ล้านบาท มีโรงงานตั้งอยู่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดลำพูน นอกจากนี้บริษัทยังได้มีการลงทุนในกลุ่มธุรกิจวัสดุและวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิตของทางบริษัท เพื่อประโยชน์ในการควบคุมราคาและคุณภาพสินค้า อีกทั้งมีการร่วมลงทุนกับบริษัทต่างชาติ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการผลิตให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ธุรกิจหลักของบริษัท ได้แก่ (1) ผลิตภัณฑ์บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปทั้งประเภทของและถ้วย โดยผลิตและจำหน่ายบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคมานานกว่า 40 ปี โดยครองส่วนแบ่งตลาดภายในประเทศมากกว่ากึ่งหนึ่ง รวมทั้งรับจ้างผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปให้บริษัทชั้นนำของทวีปยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย โดยมีกำลังการผลิต 6 ล้านซองต่อวัน และได้รับระบบมาตรฐานการผลิตซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล เช่น GMP, HACCP, KOSHER และ HALAL และมาตรฐานระบบจัดการ เช่น ISO-9001, ISO-14001, AEO และ CSR-DIW (2) ผลิตภัณฑ์ขนมปังกรอบ มีหลากหลายรสชาติ เน้นกลุ่มผู้บริโภคคนไทย

นอกจากนี้ บริษัท ได้มีการลงทุนจัดตั้งบริษัทย่อยในต่างประเทศ ได้แก่

- (1) ธุรกิจผลิตและจำหน่ายบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในประเทศกัมพูชา ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปในประเทศกัมพูชา
- (2) ธุรกิจลงทุน ได้แก่
 - (ก) ประเทศเมียนมา โดยดำเนินการผลิตบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ณ เมืองย่างกุ้ง
 - (ข) ประเทศจีน

(ค) ประเทศบังกลาเทศ โดยร่วมทุนกับผู้ถือหุ้นท้องถิ่น โดยฝ่ายไทยถือหุ้นร้อยละ 60 ทุนจดทะเบียน 220 ล้านบาท เพื่อผลิตและจำหน่ายเบหมีกึ่งสำเร็จรูปแบรนด์ไทยในประเทศบังกลาเทศ บริษัทมีแผนเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตเบหมีกึ่งสำเร็จรูปแห่งใหม่ในประเทศเมียนมา พร้อมกับบริษัทในเครือฯ ที่จะเข้าไปลงทุนตั้งโรงงานผลิตไฟฟ้าชีวมวลเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าจำหน่ายให้กับรัฐบาลเมียนมา ขณะเดียวกันจะนำพลังงานไอน้ำที่ได้จากโรงงานไฟฟ้ามาใช้ในการผลิตเบหมีกึ่งสำเร็จรูปด้วย ซึ่งปัจจุบันโรงงานผลิตเบหมีกึ่งสำเร็จรูปของบริษัทที่ตั้งอยู่ในเมืองย่างกุ้งยังมีกำลังการผลิตไม่เพียงพอ กับความต้องการภายในประเทศเมียนมา นอกจากนี้ บริษัทยังมีแผนการลงทุนไปตั้งโรงงานในอินเดีย แอฟริกา กานา และภูฏาน ซึ่งเป็นตลาดที่มีความต้องการบริโภคเบหมีกึ่งสำเร็จรูปมาก

3. กรณีศึกษาผู้ให้บริการสุขภาพ

บริษัทของไทยที่เป็นผู้นำด้านการให้บริการโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ที่สุดของไทย มีทุนจดทะเบียน 1,700 ล้านบาท เป็นผู้ให้บริการด้านสุขภาพ และมีกลยุทธ์การขยายธุรกิจด้วยการเข้าไปซื้อกิจการโรงพยาบาลอื่นๆ รวมถึงการไปร่วมทุนถือหุ้นแต่ไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารในโรงพยาบาลอื่น นอกจากนี้ยังทำธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการรักษาพยาบาล เช่น ผลิตและจำหน่ายยาและวัสดุการแพทย์ ห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ บริการขนส่งผู้ป่วยทางอากาศ บริการเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการจัดเลี้ยงและอาหารให้แก่ผู้ใช้บริการ บริการให้เช่าที่ดินเพื่อดำเนินธุรกิจโรงพยาบาล ศูนย์อบรมวิชาชีพเฉพาะทาง และธุรกิจประกันสุขภาพ

บริษัทนี้ได้เข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงพยาบาลในประเทศอาเซียน ได้แก่

(1) จัดตั้งโรงพยาบาล ณ เมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา เป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง โดยบริษัทถือหุ้นร้อยละ 80 เปิดให้บริการฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมมีรถพยาบาลและเครื่องบินให้บริการ โดยมีแผนกต่างๆ ให้บริการทางการแพทย์ เช่น แผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกกระดูกและข้อ แผนกกุมารแพทย์ แผนกประสาท แผนกทันตกรรม โรคเขตร้อน เป็นต้น

(2) จัดตั้งโรงพยาบาล ณ กรุงเทพมหานคร โดยการดำเนินการโดยบริษัทถือหุ้นร้อยละ 71 เริ่มเปิดให้บริการเมื่อ พ.ศ. 2551 ใช้เงินลงทุน 7.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นโรงพยาบาลขนาดกลาง เปิดให้บริการฉุกเฉินตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีแผนกต่างๆ ให้บริการทางการแพทย์ เช่น แผนกอายุรกรรม แผนกศัลยกรรม แผนกกระดูกและข้อ แผนกกุมารแพทย์ แผนกประสาท แผนกวิสัญญี เป็นต้น

4. กรณีศึกษาผู้ให้บริการโรงแรม

บริษัทแห่งหนึ่งของไทยเริ่มประกอบธุรกิจโรงแรมตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ด้วยทุนจดทะเบียนหุ้นสามัญ 40 ล้านบาท และแปรสภาพเป็นบริษัทมหาชนจำกัดใน พ.ศ. 2536 ประกอบธุรกิจหลัก คือ ธุรกิจโรงแรม การรับจ้างบริหารโรงแรม และการให้สิทธิในการดำเนินการภายใต้แฟรนไชส์ โดยมีการประกอบธุรกิจโรงเรียนในประเทศไทยในกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ ที่เป็นเมืองเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว ได้แก่ ชลบุรี ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย ประจวบคีรีขันธ์ นครราชสีมา และนอกจากธุรกิจโรงแรม บริษัท ยังมีธุรกิจอื่นๆ

ได้แก่ ธุรกิจสถานบริการด้านสุขภาพ วิทยาลัยด้านการบริหารและการจัดการโรงแรม ธุรกิจโรงเรียนสอนด้านศิลปะ การประกอบอาหารสไตล์ฝรั่งเศส สำนักงานปฏิบัติการภูมิภาค (ROH) ซึ่งให้บริการบริหารโรงแรมแก่ธุรกิจ在不同ประเทศ

นอกจากการลงทุนในไทยแล้ว บริษัทยังมีการลงทุนทางตรงในต่างประเทศ ได้แก่

(1) จัดตั้งกิจการในประเทศฟิลิปปินส์ โดยบริษัทของไทยถือหุ้นร้อยละ 88.01 ทุนจดทะเบียนที่เรียกชำระแล้ว 362 ล้านเปโซ เป็นเจ้าของและประกอบกิจการโรงแรมอยู่กลางกรุงมะนิลาในเขต Makati City โดยนักท่องเที่ยวที่เดินทางพักผ่อนส่วนใหญ่เป็นชาวเกาหลีและสหรัฐอเมริกา

(2) จัดตั้งกิจการในสาธารณรัฐมัลดีฟท์ โดยบริษัทของไทยถือหุ้นร้อยละ 47.72 เป็นเจ้าของและประกอบกิจการโรงแรมอยู่ที่เกาะ Mudhdhoo สาธารณรัฐมัลดีฟท์

(3) จัดตั้งกิจการในสหรัฐอเมริกา เพื่อรับจ้างบริหารโรงแรมในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยบริษัทของไทยถือหุ้นร้อยละ 100 ทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 40,000 ดอลลาร์สหรัฐ

(4) จัดตั้งกิจการในอินเดีย โดยร่วมทุนกับนักลงทุนท้องถิ่นของอินเดีย ดำเนินธุรกิจรับจ้างบริหารโรงแรมในประเทศอินเดียในหัวเมืองต่างๆ เช่น เมืองกัว กรุงนิวเดลี โดยบริษัทของไทยถือหุ้นร้อยละ 50 ทุนจดทะเบียน 5 ล้านรูปี

(5) จัดตั้งกิจการในฮ่องกง โดยบริษัทของไทยเข้าไปถือหุ้นร้อยละ 100 ทุนจดทะเบียน 33,000 ดอลลาร์ฮ่องกง รับจ้างบริหารโรงแรมในเครือบริษัท ที่ตั้งอยู่ในต่างประเทศ เช่น ซาอุดีอาระเบีย จีน อียิปต์ และสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์

บริษัทมีนโยบายลดความเสี่ยงจากการที่มีรายได้ส่วนใหญ่จากภายในประเทศ โดยมุ่งขยายขอบเขตการดำเนินธุรกิจรับบริหารโรงแรมออกไปยังตลาดต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อขยายตลาดให้กับเครื่องหมายการค้าของบริษัท ซึ่งเน้นไปที่ภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก เช่น จีน และภูมิภาคเอเชียใต้ เช่น มัลดีฟท์ และอินเดีย เนื่องจากตลาดเหล่านี้มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่มีกำลังซื้อสูง และยังเป็นตลาดที่มีศักยภาพในการเติบโตได้อีกมาก นอกจากจากภูมิภาคข้างต้นแล้ว บริษัทยังเข้าไปศึกษาตลาดในบางประเทศซึ่งอยู่ทำเลที่มีศักยภาพสำหรับการขยายธุรกิจรับบริหารโรงแรม

5. กรณีศึกษาธุรกิจก่อสร้าง

บริษัทที่ประกอบธุรกิจก่อสร้างรายใหญ่ของไทยที่จดทะเบียนเป็นบริษัทมหาชนจำกัด จดทะเบียนก่อตั้งบริษัทใน พ.ศ. 2501 มีการประกอบธุรกิจแบ่งเป็น 9 สายงาน ได้แก่ (1) งานก่อสร้างอาคารสำนักงาน อาคารชุด ตึกสูง และโรงแรม (2) งานก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ (3) งานวางท่อระบบขนส่งน้ำมัน แก๊ส น้ำ ท่อร้อยสายไฟใต้ดิน และถังเก็บน้ำมันขนาดใหญ่ (4) งานก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน ทางรถไฟ งานทางรถไฟความเร็วสูง งานทางวิ่ง งานสถานี งานวางราง งานระบบรถไฟฟ้า สะพาน และระบบทางด่วน (5) งานก่อสร้างสนามบิน ท่าเรือ และงานทางทะเล (6) งานก่อสร้างเขื่อนอเนกประสงค์ อุโมงค์และโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า (7) งานด้านโครงสร้างเหล็ก (8) งานด้านระบบการสื่อสารและโทรคมนาคม (9) งานด้านการพัฒนาเมืองแร่และถ่านหิน

บริษัทให้ความสำคัญในการไปลงทุนในต่างประเทศและได้มีการจัดตั้งบริษัทย่อยและบริษัทร่วมในต่างประเทศ โดยแบ่งเป็นสายงานที่สำคัญ 2 สาย ได้แก่ (1) สายงานก่อสร้างและงานระบบสาธารณูปโภครวมถึงสายธุรกิจสนับสนุนสายงานการก่อสร้าง (2) สายงานการลงทุนของบริษัทในด้านอื่นๆ เช่น กิจการอสังหาริมทรัพย์และสายงานสินค้าอุปโภคและบริโภค โดยได้เข้าไปลงทุนในประเทศต่างๆ ดังนี้

ประเทศเมียนมา โดยบริษัท เข้าถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 1.48 ล้านบาท ประกอบธุรกิจเป็นตัวแทนดำเนินธุรกิจให้กิจการในเครือในประเทศเมียนมา

สปป.ลาว

(1) จัดตั้งกิจการร่วมค้า โดยบริษัทถือหุ้นร้อยละ 60 ประกอบธุรกิจสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำน้ำเทิน 2 ในสปป. ลาว

(2) จัดตั้งบริษัทร่วม โดยบริษัทถือหุ้นร้อยละ 34 ทุนจดทะเบียนเรียกชำระแล้ว 32 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ประกอบธุรกิจเหมืองบ็อกไซต์ใน สปป.ลาว

ประเทศอินโดนีเซีย

(3) ประกอบธุรกิจชุดตัดแยกถ่านหินในประเทศอินโดนีเซีย โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 25,250 ล้านบาท

ประเทศมาเลเซีย

(4) ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในประเทศมาเลเซีย โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 1 ล้านริงกิตมาเลเซีย

ประเทศฟิลิปปินส์

(5) จัดตั้งกิจการร่วมค้าจัดตั้งในฟิลิปปินส์ โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 24 ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในประเทศฟิลิปปินส์

ประเทศบังกลาเทศ

(6) ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในประเทศบังกลาเทศ โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 4 ล้านดอลลาร์บังกลาเทศ

(7) ประกอบธุรกิจสัมปทานทางด่วนยกระดับในประเทศบังกลาเทศ โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 276 ล้านดอลลาร์บังกลาเทศ

ประเทศอินเดีย

(8) ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในประเทศอินเดีย โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 69.57 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 115 ล้านดอลลาร์อินเดีย

(9) ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างสนามบินและรับเหมาก่อสร้างในประเทศอินเดีย โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 60

ประเทศมาดากัสการ์

(10) ประกอบธุรกิจทำเหมืองแร่ โดยบริษัทไทยถือหุ้นร้อยละ 99.99 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 20 ล้านดอลลาร์มาดากัสการ์

ประเทศสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกา

(11) ประกอบธุรกิจรับเหมาก่อสร้างในสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกา เป็นกิจการร่วมค้า โดยบริษัท ไทยเข้าถือหุ้นร้อยละ 60 ทุนจดทะเบียนชำระแล้ว 300,000 ดอลลาร์

กิจกรรม 5.3.2

จอธิบายกรณีศึกษาและผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนของไทยในต่างประเทศ

แนวตอบกิจกรรม 5.3.2

การลงทุนของไทยในต่างประเทศมีทั้งการลงทุนในธุรกิจผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร ธุรกิจพลังงาน ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจโรงแรมที่พัก และธุรกิจก่อสร้าง เป็นต้น โดยส่วนใหญ่กิจการของไทยที่มีการลงทุนในต่างประเทศจะเป็นกิจการขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านเงินทุน บุคลากร เทคโนโลยี เครื่องมือ อีกทั้งเป็นกิจการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยผลประโยชน์ที่ประเทศไทยได้รับจากการลงทุนของไทยในต่างประเทศ เช่น การผู้ลงทุนไทยในต่างประเทศส่งผลกำไรที่ได้จากการประกอบกิจการในต่างประเทศกลับมาในไทย และการรักษาความมั่นคงด้านแหล่งวัตถุดิบและทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตสินค้าเพื่อป้อนแก่ประเทศไทย และการกระจายความเสี่ยงในการทำธุรกิจ

เรื่องที่ 5.3.3

ภาพรวมการลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลก

1. การลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลก

การลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลกสามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 การลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะในบางอุตสาหกรรมที่ผู้ประกอบการไทยมีความสามารถในการแข่งขันและสามารถนำรายได้เข้าประเทศ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร รวมถึงในบางอุตสาหกรรมที่ขาดแคลนวัตถุดิบและแรงงานในประเทศและขาดสิทธิประโยชน์ในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง เช่น การทำเหมืองแร่ในต่างประเทศ การลงทุนขุดเจาะก๊าซธรรมชาติ การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปบางชนิดที่ต้นทุนการผลิตในไทยแพงกว่าประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าแรงถูกและได้รับสิทธิ GSP เป็นต้น โดยหากพิจารณากรณีที่ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ จากข้อมูลจัดทำโดยธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่า มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ

สะสมของไทยในช่วง พ.ศ. 2550-ไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2556 ตามภาพที่ 5.6 หมู่เกาะเคย์แมน สหภาพเมียนมา และประเทศฮ่องกง เป็นเป้าหมายหลักของการลงทุนโดยตรงของธุรกิจไทยตามลำดับ อย่างไรก็ตาม การลงทุนในกลุ่มประเทศดังกล่าวมีส่วนของการทำผลกำไรกลับมาลงทุนต่อ (reinvested earning) อยู่ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในกรณีของสหภาพเมียนมา ที่การลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนของธุรกิจที่เข้าไปลงทุนในเมียนมาเป็นเวลานานและใช้ผลกำไรที่ได้นำมาหมุนเวียนลงทุนต่อไป อย่างไรก็ตาม หากนับเฉพาะการลงทุนในส่วนที่เป็นเงินลงทุนใหม่นั้น จะพบว่า หมู่เกาะเคย์แมน ประเทศสิงคโปร์ และประเทศฮ่องกง เป็นประเทศที่ธุรกิจไทยมีการนำเงินใหม่ออกไปลงทุนสูงสุด ตามลำดับ ส่วนหนึ่งเนื่องจากธุรกิจไทยมักใช้ประเทศดังกล่าวเป็นฐานไปลงทุนต่อยังประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ หากพิจารณาประเภทธุรกิจ 10 อันดับแรกของผู้ลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศมากที่สุดจากดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ พบว่า ธุรกิจที่ผู้ลงทุนไทยไปลงทุนในต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน (รวมถึงการสำรวจขุดเจาะปิโตรเลียมในต่างประเทศ) บริการทางการเงินและประกันภัย การขายส่งขายปลีก การผลิตคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์ การผลิตอาหาร การผลิตเครื่องดื่ม การผลิตเคมีภัณฑ์ การผลิตสิ่งทอ กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์ การขนส่งและโลจิสติกส์

1.2 การลงทุนของผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศ โดยในส่วนของการลงทุนของผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในไทยนั้น ประเทศไทยจำเป็นต้องแข่งขันกับนานาประเทศในการดึงดูดให้การลงทุนเข้ามาภายในประเทศเพื่อประโยชน์ด้านการจ้างงาน การผลิตสินค้าและบริการเพื่อป้อนตลาดภายในประเทศ และเพื่อการส่งออกสินค้าและบริการของประเทศไปสู่ตลาดโลก

ในส่วนของการปรับรูปแบบการลงทุนให้สอดคล้องกับโลกาภิวัตน์ด้านการค้าและการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน รัฐบาลไทยได้มีการพัฒนาการส่งเสริมการลงทุนและการเชื่อมโยงการผลิตกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการจัดทำเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Economic Zone: SEZ) ซึ่งเป็นเขตพื้นที่ที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะตามกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการในการดำเนินกิจการต่างๆ เช่น การอุตสาหกรรม การพาณิชย์กรรม การบริการ การบริหารแรงงานต่างด้าวแบบไปกลับ หรือกิจการอื่นใดที่เป็นประโยชน์แก่การเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลจะสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานและสิทธิประโยชน์การลงทุน และการให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จและมาตรการอื่นๆ ที่จำเป็น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ (1) เป็นการส่งเสริมการลงทุนในประเทศ เพราะประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (2) เป็นการส่งเสริมการส่งออกเพราะช่วยลดต้นทุนในการประกอบการต่างๆ เช่น ค่าแรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน (3) เป็นการส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตสินค้าจากต่างประเทศเข้าดำเนินการในประเทศไทย (4) เป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าจากประเทศไทย และประเทศต่างๆ ไปสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศอื่นๆ (5) ก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยที่มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

กลุ่มจังหวัดที่ประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะแรก ได้แก่

1) เขตเศรษฐกิจพิเศษตาก ครอบคลุมพื้นที่ 1,419 ตารางกิโลเมตรใน 3 อำเภอของจังหวัดตาก ได้แก่ อำเภอพบพระ อำเภอแม่ระมาด และอำเภอแม่สอด กิจกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุน ได้แก่ อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องเรือนจากไม้แปรรูป การแปรรูปสินค้าเกษตรและประมง อุตสาหกรรมแป้งข้าวโพด น้ำมันข้าวโพด อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์เซรามิกส์ เครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนประกอบยานยนต์ กิจกรรมโลจิสติกส์ คลังสินค้า ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า นิคมอุตสาหกรรมและบริการสาธารณูปโภค และธุรกิจบริหารจัดการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการเชื่อมโยงกับประเทศเมียนมาที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเมียวดี ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2) เขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ครอบคลุมพื้นที่ 578.5 ตารางกิโลเมตรใน 3 อำเภอของจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอดอนตาล และอำเภอหว้านใหญ่ กิจกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุน ได้แก่ การแปรรูปอาหารและเครื่องดื่ม ยางพาราและผลิตภัณฑ์บริการฟื้นฟูสุขภาพ การผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและคลังสินค้า ศูนย์กลางการค้าสินค้าเกษตร นิคมอุตสาหกรรมและบริการสาธารณูปโภค และธุรกิจบริหารจัดการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการเชื่อมโยงกับสปป.ลาวที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวันเซโน ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับจังหวัดมุกดาหาร

3) เขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้ว ครอบคลุมพื้นที่ 332 ตารางกิโลเมตรใน 2 อำเภอ ในจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อำเภอวัฒนานคร และอำเภออรัญประเทศ กิจกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุน ได้แก่ การแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร อุตสาหกรรมพลังงานทดแทน สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องเรือน เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ชิ้นส่วนยานยนต์ ศูนย์กระจายสินค้า กิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว นิคมอุตสาหกรรมและบริการสาธารณูปโภค และธุรกิจบริหารจัดการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการเชื่อมโยงกับกัมพูชาที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของกัมพูชา ได้แก่ ปอยเปต-โอเฌียง ซันโค-ปอยเปต และบริเวณเมืองศรีโสภณ ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับจังหวัดสระแก้ว

4) เขตเศรษฐกิจพิเศษตราด ครอบคลุมพื้นที่ 50.2 ตารางกิโลเมตรในอำเภอคลองใหญ่ กิจกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุน ได้แก่ กิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริการฟื้นฟูสุขภาพ การเดินเรือท่องเที่ยว การค้าชายแดนปลอดภาษี คลังสินค้า พาณิชยกรรม การขนส่งทางบก การขนส่งทางทะเล ศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้า ห้องเย็น และการแปรรูปสินค้าเกษตรและอาหาร การประมง โดยมีการเชื่อมโยงกับกัมพูชาที่มีการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเกาะกง ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามกับอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

5) เขตเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ครอบคลุมพื้นที่ 552.3 ตารางกิโลเมตร ในอำเภอสะเดา กิจกรรมเป้าหมายที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยและต่างชาติเข้ามาลงทุน ได้แก่ ยางพาราและผลิตภัณฑ์เครื่องเรือน ชิ้นส่วนยานยนต์ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การแปรรูปอาหารทะเล อาหารฮาลาล นิคมอุตสาหกรรมและบริการสาธารณูปโภค และธุรกิจบริหารจัดการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมีการเชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซีย (รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิส) ที่มีการพัฒนาเขตอุตสาหกรรมและการพัฒนาระบบถนนและรางเชื่อมโยกับชายแดนไทย

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มจังหวัดที่ประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษระยะต่อไปอีก 5 จังหวัด ได้แก่ ชายแดนจังหวัดหนองคาย ชายแดนจังหวัดนครพนม ชายแดนจังหวัดกาญจนบุรี ชายแดนจังหวัดเชียงราย และชายแดนจังหวัดนราธิวาส

ในส่วนของ การส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศที่อยู่ในพื้นที่ที่มีใช้เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน ในเดือนกุมภาพันธ์ 2558 รัฐบาลไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนและกระทรวงอุตสาหกรรม ได้กำหนดอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีศักยภาพในโลกลอนาคตที่จะเป็นปัจจัยขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทย และเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนทั่วโลกแบ่งเป็น 10 อุตสาหกรรม ได้แก่ (1) อุตสาหกรรมยานยนต์ สมัยใหม่ (Next Generation Automotive) (2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) (3) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Value Tourism) (4) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology) (5) อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร (Food for Future) (6) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics) (7) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) (8) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) (9) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) (10) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical hub) โดยจะต้องมีมาตรการการคลังและมาตรการอำนวยความสะดวกที่ มากเพียงพอเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่จะดึงดูดนักลงทุนจากต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในไทย อาทิ การยกเว้นอากรขาเข้า การเพิ่มสิทธิประโยชน์การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลจากเดิมที่ให้สูงสุดไม่เกิน 8 ปี เพิ่มขึ้นเป็นมากกว่า 10 ปี การให้สิทธิประโยชน์การเข้าออกและการทำงานของผู้เชี่ยวชาญชาว ต่างประเทศ และการให้สิทธิประโยชน์พิเศษในการถือครองที่ดิน เป็นต้น

2. ผลกระทบจากการลงทุนระหว่างประเทศต่อเศรษฐกิจไทย

การลงทุนระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยและประเทศกำลัง พัฒนา เนื่องจากระดับการออมภายในประเทศไม่เพียงพอต่อการลงทุนในประเทศ จึงต้องอาศัยเงินลงทุน จากต่างประเทศเพื่อใช้ในการลงทุนในประเทศ ซึ่งการลงทุนระหว่างประเทศดังกล่าวไม่ได้มาในรูปแบบของ เงินลงทุนเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมถึงการถ่ายโอนเทคโนโลยี ความรู้ ทักษะทางปัญญา วัฒนธรรมการทำงาน การช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน การกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การลงทุน การใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบภายในประเทศ ความต้องการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค ตลอดจนก่อให้เกิดผลกระทบด้านมลพิษที่เพิ่มขึ้นสำหรับการลงทุนในอุตสาหกรรมหนักและ อุตสาหกรรมบางประเภทที่ก่อให้เกิดผลกระทบสิ่งแวดล้อม การลงทุนระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการลงทุน โดยตรงหรือการลงทุนโดยอ้อมทำให้เกิดผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบ ดังนี้

ผลกระทบด้านบวกจากการลงทุนระหว่างประเทศ

1) การลงทุนระหว่างประเทศช่วยเพิ่มระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการลงทุน จากต่างประเทศมีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่รับการลงทุน โดยในกรณีของประเทศไทย ที่มีการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นเป็นเวลากว่า 4 ทศวรรษ เนื่องจากระดับการออกภายใน ประเทศไม่เพียงพอ จึงต้องใช้การลงทุนจากต่างประเทศมาเติมเต็มการลงทุนในส่วนที่ขาดหายไป ทำให้

เกิดการปรับโครงสร้างการผลิตและการส่งออกของไทยซึ่งเดิมพึ่งพากับเกษตรกรรม และมีสินค้าส่งออกในอดีตที่ได้ทำรายได้ให้ประเทศไทยเมื่อ 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เช่น ข้าว ดีบุก ไม้สัก และยางพารา โดยนับจากการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ทำให้มูลค่าการส่งออกและการนำเข้าของไทยปรับตัวขึ้นมากหลายเท่าตัว อีกทั้งทำให้โครงสร้างการผลิตของไทยก้าวสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจจากภาคบริการมากกว่าการเกษตร โดยสินค้าส่งออกของไทยได้ปรับเปลี่ยนจากการส่งออกสินค้าเกษตรและแร่ เช่น ดีบุก เปลี่ยนมาเป็นสินค้าที่บริษัทข้ามชาติได้เข้ามาลงทุนในไทย เช่น รถยนต์และอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ ผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ เม็ดพลาสติก เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เหล็กและเหล็กกล้า

2) การส่งเสริมการจ้างงานและการยกระดับทักษะฝีมือแรงงานในประเทศ ที่ผ่านการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะโครงการลงทุนของต่างชาติที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล เช่น กิจการยานยนต์และชิ้นส่วน กิจการอิเล็กทรอนิกส์ กิจการผลิตเครื่องจักร มีส่วนช่วยส่งเสริมการจ้างงานในประเทศไทยและเป็นการเพิ่มรายได้ให้คนในชุมชนได้อีกประการหนึ่ง โดยจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน พบว่า ใน พ.ศ. 2554 มีการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากการลงทุนจากต่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาลโดยแบ่งเป็นการจ้างงานคนไทย 94,768 คน และคนต่างชาติ 7,372 คน และได้รับเพิ่มขึ้นใน พ.ศ. 2555 เป็นมีการจ้างงานคนไทย 192,120 และคนต่างชาติ 3,845 คน นอกจากนี้ ภายหลังจากการเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศทำให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับทักษะการบริหารจัดการและฝีมือแรงงานให้เหมาะสมต่อการทำงานกับกิจการข้ามชาติดังกล่าวข้างต้น เช่น ช่างสีรถยนต์ ช่างเคาะตัวถังรถ ช่างซ่อมรถยนต์ ช่างซ่อมไมโครคอมพิวเตอร์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเขียนแบบเครื่องคอมพิวเตอร์ ช่างเชื่อม ช่างกลึง เป็นต้น

3) การส่งเสริมการเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน โดยที่การลงทุนจากต่างประเทศจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรและวัตถุดิบบางส่วนจากประเทศผู้รับการลงทุน ส่งผลให้เกิดการเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนที่อยู่ภายในประเทศผู้รับการลงทุน ยกตัวอย่างเช่น กรณีอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทยที่รัฐบาลได้ให้มาตรการจูงใจให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในไทยนับตั้งแต่ พ.ศ. 2503 ก่อให้เกิดการเข้ามาลงทุนของผู้ประกอบรถยนต์จากประเทศญี่ปุ่นและยุโรปในประเทศไทย รวมถึงเกิดการพัฒนากิจการของคนไทยและต่างชาติทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำและอุตสาหกรรมปลายน้ำในการผลิตชิ้นส่วนประกอบและบริการต่างๆ เพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานประกอบรถยนต์ เช่น การผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในรถยนต์ การผลิตตัวถัง การผลิตอุปกรณ์ตกแต่งและเครื่องประดับยนต์ การผลิตกระจกรถ การผลิตยางล้อรถยนต์ ตลอดจนเกิดธุรกิจบริการอื่นๆ เช่น ธุรกิจศูนย์ทดสอบชิ้นส่วนและอุปกรณ์ยานยนต์ ธุรกิจตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ธุรกิจซ่อมบำรุงรักษารถยนต์ ธุรกิจรับรองมาตรฐานคุณภาพ ธุรกิจการจัดการขนส่ง ธุรกิจโรงเรียนนานาชาติเพื่อรองรับการศึกษาของบุตรหลานชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย และธุรกิจโรงพยาบาลระดับคุณภาพสูงเพื่อรองรับการรักษาของชาวต่างชาติและครอบครัวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

4) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการ การลงทุนจากต่างประเทศจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพึ่งพาการว่าจ้างแรงงานภายในประเทศและการทำงานร่วมกับคู่ค้าในประเทศผู้รับการลงทุน

ส่งผลให้กิจการของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนจะต้องมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการให้กับแรงงานภายในประเทศเพื่อให้มีทักษะที่เหมาะสมต่อการทำงาน ตัวอย่างเช่น กรณีกิจการผลิตรถยนต์ของญี่ปุ่นที่เข้ามาลงทุนในไทยก็จะถ่ายทอดเทคนิคการบริหารที่สำคัญให้แก่พนักงาน ซัพพลายเออร์ หุ้นส่วนธุรกิจ และผู้แทนจำหน่าย โดยเน้นแนวทางการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเพื่อผลักดันการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ การสร้างวิวัฒนาการ การทำงานเป็นทีม การให้การยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน และความรับผิดชอบร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ มีหลายกิจการของต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในไทยจะถ่ายทอดเทคโนโลยีให้แรงงานท้องถิ่นและลูกค้าท้องถิ่นเฉพาะเพียงเทคโนโลยีขั้นต่ำเท่านั้น เช่น การคุมเครื่องจักร การใช้เครื่องมือในระดับพื้นฐาน เทคโนโลยีการติดตามและประเมินผล ขณะที่การออกแบบ การวิจัยและพัฒนา และการใช้เทคโนโลยีการผลิตระดับสูงยังคงใช้แรงงานจากประเทศแม่เท่านั้น

ผลกระทบด้านลบจากการลงทุนระหว่างประเทศ

1) **การเพิ่มระดับการแข่งขันกับผู้ลงทุนท้องถิ่น** การลงทุนจากต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นเงินทุนที่มาจากประเทศพัฒนาแล้วที่มีฐานเงินทุนจำนวนมากเมื่อเทียบกับผู้ลงทุนท้องถิ่นของไทย ซึ่งมากกว่าร้อยละ 95 ของจำนวนผู้ประกอบการไทยเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อม ซึ่งมีข้อเสียเปรียบด้านเงินทุน เทคโนโลยี ความสามารถในการบริหารจัดการ ซึ่งจากหลังที่ประเทศไทยมีการเปิดรับการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการในธุรกิจบางรายของไทยซึ่งเป็นธุรกิจรายย่อย เช่น ธุรกิจค้าส่งค้าปลีก ธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ เป็นต้น ต้องมีการปรับรูปแบบการบริหารธุรกิจ บางรายต้องปรับเปลี่ยนจากเดิมที่เป็นคู่แข่งมาเป็นการจับมือเป็นพันธมิตรกับธุรกิจต่างชาติ และบางรายต้องมีการปิดกิจการไปเนื่องจากระดับการแข่งขันที่มากขึ้นจากผู้ลงทุนที่มีความได้เปรียบด้านเงินทุน เทคโนโลยี และความสามารถในการบริหารจัดการ

2) **การแย่งใช้ทรัพยากรการผลิตและวัตถุดิบ** การลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่จะมีการแย่งใช้ทรัพยากรการผลิตและวัตถุดิบ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา พลังงาน แรงงานท้องถิ่น และวัตถุดิบในท้องถิ่น และเนื่องจากกิจการจากต่างประเทศเป็นกิจการที่มีความได้เปรียบด้านเงินทุน เทคโนโลยี และเครือข่ายเชื่อมโยงกับต่างประเทศ ทำให้มีความสามารถในการแย่งการใช้ทรัพยากรการผลิตมากกว่ากิจการท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น ในเขตภาคตะวันออก เช่น ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ที่มีนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และมีโรงงานของต่างชาติเข้ามาจัดตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีการจ้างงานมาก การแข่งขัน การแย่งแรงงานเพื่อป้อนเข้าสู่กระบวนการผลิตด้วยการเสนอเงื่อนไขการว่าจ้างที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับกิจการท้องถิ่นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อม

3) **การเพิ่มขึ้นของมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม** ที่ผ่านมา บางจังหวัดของไทยมีประสบการณ์ได้รับผลกระทบทางลบอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของการลงทุนจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมบางประเภทที่มีใช้อุตสาหกรรมสะอาด เช่น อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมเหล็ก อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมพอกหนัง โดยอุตสาหกรรมดังกล่าวมีแหล่งผลิตอยู่ในประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และยุโรปตะวันตก ต่อมาได้เคลื่อนย้ายการลงทุนออกนอกประเทศไปสู่ยุโรปตะวันออก ไต้หวัน มาเลเซีย อาเซียน และอินเดีย การเคลื่อนย้ายการลงทุนของอุตสาหกรรมดังกล่าวข้างต้นก่อให้เกิดปัญหาการเพิ่มขึ้นของมลพิษในรูปแบบต่างๆ เช่น การเกิดสารเคมีอันตรายรั่วไหลและปนเปื้อนใน

แหล่งน้ำสาธารณะ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นออกมาตรการที่เหมาะสมเพื่อให้มีการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เช่น กรณีจังหวัดลำพูนที่มีนิคมอุตสาหกรรมเพื่อรองรับอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร ขึ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ โดยในช่วง พ.ศ. 2536-2537 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยยังขาดมาตรการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมอีกทั้งแรงงานและผู้ประกอบการไทยยังขาดความตระหนักถึงการป้องกันมลพิษ โดยการเข้ามาของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในช่วงดังกล่าวข้างต้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนงานในโรงงานโดยทำให้เกิดอาการหายใจไม่ออกเนื่องจากในกระบวนการผลิตมีการปล่อยสารโลหะหนักเข้ามาในกระแสเลือด ตลอดจนก่อให้เกิดการปนเปื้อนในน้ำใต้ดินซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดมะเร็ง และรัฐบาลประเทศผู้รับการลงทุนต้องรับภาระในค่าใช้จ่ายการรักษาสุขภาพและระบบสาธารณสุข อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้ให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นและมีมาตรการจัดการสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบทางลบ

กิจกรรม 5.3.3

จงอธิบายภาพรวมการลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลกและผลกระทบที่เกิดจากการลงทุน

แนวตอบกิจกรรม 5.3.3

การลงทุนของไทยในเศรษฐกิจโลกแบ่งเป็นการลงทุนของผู้ประกอบการไทยในต่างประเทศและการลงทุนของผู้ประกอบการไทยและต่างประเทศให้เข้ามาลงทุนในไทย นอกจากนี้ รัฐบาลไทยได้พัฒนาการส่งเสริมการลงทุนและการเชื่อมโยงการผลิตกับประเทศเพื่อนบ้านด้วยการจัดทำเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเพื่อส่งเสริมการลงทุนและการส่งออก ส่งเสริมการจ้างงาน ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการจากต่างประเทศเข้ามาใช้ในประเทศไทย และส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางกระจายสินค้าจากไทยและประเทศต่างๆ ไปสู่อเมริกาและโลก

เศรษฐกิจไทยได้รับผลกระทบด้านบวกและด้านลบจากการลงทุนระหว่างประเทศ โดยผลกระทบด้านบวกเกิดจากการนำเงินลงทุนมาช่วยเพิ่มระดับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน การยกระดับทักษะฝีมือแรงงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการ และส่งเสริมการเติบโตของกิจการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการลงทุน ขณะที่ผลกระทบด้านลบเกิดจากการเพิ่มระดับการแข่งขันกับผู้ลงทุนท้องถิ่น การแย่งใช้ทรัพยากรการผลิตและวัตถุดิบ และการเพิ่มขึ้นของมลพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

- รัตนา สายคณิต. (2530). *เศรษฐศาสตร์การลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Atchaka Sibunruang. (1986). *Foreign Investment and Manufactured Exports in Thailand*. Social Research Institute, Chulalongkorn University.
- Economic Intelligence Center. (2014). *Foreign Direct Investment in Thailand: Top Issues*. Siam Commercial Bank. Bangkok.
- International Finance Corporation. (1977). *Foreign Direct Investment*. World Bank. Washington D.C.
- United Nations Conference on Trade and Development. (1997). *Foreign Investment in LDCs: Prospects and Constraints*. United Nations, Geneva.
- _____. (2013). *World Investment Report: Foreign Direct Investment and the Challenge of Development*. United Nations, Geneva.
- United Nation. (1998). *Handbook on Foreign Direct Investment by Small and Medium Sized Enterprises: Lessons from Asia*. United Nation. New York.
- Wells, Louis, T., (2000). *Marketing a Country: Promotion as a Tool for Attracting Foreign Investment*/ Louis T. Wells, Jr. Alvin G. Wint, World Bank, Washington D.C.
- World Bank Group. (1992). *Legal Framework for the Treatment of Foreign Investment*. World Bank, Washington, D.C.